

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Pedagogická fakulta

Katedra českého jazyka a literatury

Diplomová práce

Bc. Tomáš Pírek

Dětský a dospívající hrdina v současné světové literatuře pro děti
a mládež

Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci vypracoval samostatně na základě uvedených pramenů a literatury.

V Olomouci dne 14. 4. 2017

.....

Bc. Tomáš Pírek

Poděkování

Děkuji vedoucí své diplomové práce doc. PhDr. Vlastě Řeřichové, CSc., za odborné rady a vedení při zpracování této práce.

OBSAH

Úvod.....	5
1 Období dospívání	7
1.1 Tělesná proměna a její význam	9
1.2 Vývoj myšlení a přístup k poznávání	11
1.3 Vliv změny uvažování na osobnost dospívajícího	11
1.4 Emoční vývoj.....	12
1.5 Socializace	13
1.5.1 Rodina	14
1.5.2 Škola.....	18
1.5.3 Vrstevnická skupina	19
1.6 První navazování partnerských vztahů	20
2 Život a tvorba Wolfganga Herrndorfa	21
2.1 Analýza a interpretace díla Čik	21
3 Život a tvorba Meg Rosoffové.....	43
3.1 Analýza a interpretace díla S osudem v zádech.....	43
4 Srovnání románů Čik a S osudem v zádech	64
Závěr.....	67
Seznam použité literatury a pramenů	69
Anotace	

Úvod

Ve své diplomové práci se věnuji dospívajícímu hrdinovi ve vybraných dílech současné světové literatury pro děti a mládež. Zaměřuji se na chlapeckého dospívajícího hrdinu, pro něhož je toto období kritické a snaží se s ním vypořádat. Obrazem dospívání se zabývá německý autor Wolfgang Herrndorf ve svém románu *Čik* a také americká spisovatelka Meg Rosoffová v knize *S osudem v zádech*. Nejvýznačnějším úkolem je analýza a interpretace uvedených děl, v nichž se zmiňovaní autoři této problematice věnují. Zabývají se množstvím problémů, mezi které patří problematika outsiderství, opravdové zamilování i milostné zklamání, nevydařené první milování, mezigenerační spory, kulturní i sociální rozdíly, krizové rodinné situace zaměřené na alkoholismus či nevěru mezi rodiči, tomu všemu musejí dospívající hrdinové čelit.

Stěžejním důvodem výběru tohoto tématu byl silný zájem o problematiku dospívání, jelikož již působím jako učitel na druhém stupni základní školy. Denně přicházím do interakce převážně s dospívajícími žáky, jejich chování i prospěch jsou z velké části ovlivněny tímto kritickým obdobím. Příčinou volby tématu bylo také zalíbení v románech *Čik* a *S osudem v zádech*, které se tímto životním obdobím zabývají.

Cílem mé diplomové práce je poukázat na dospívání jako jedno z náročných vývojových období v životě člověka, a to prostřednictvím postav protagonistů ve vybraných dílech Wolfganga Herrndorfa a Meg Rosoffové. Podotknout také, jak jsou životy dospívajících ovlivněny nejrůznějšími okolnostmi, jež na ně působí, a dalšími lidmi, s nimiž přichází do interakce. Dílčím cílem bude také přiblížit život a tvorbu německého spisovatele Wolfganga Herrndorfa a americké autorky Meg Rosoffové.

Diplomová práce je rozčleněna na čtyři kapitoly a několik podkapitol. První kapitola se věnuje samotnému období dospívání. Zaměřuji se na obecné dělení dospívání, rozlišuji ranou adolescenci (pubescenci) a pozdní adolescenci. Touto úvodní částí prostřednictvím odborné literatury poukazují, že je jedinec ovlivňován různými faktory, v tomto období jsou na něj zároveň kladeny vysoké nároky, jež plynou z očekávání široké společnosti. V podkapitolách se zabývám tělesnou proměnou a jejím významem, vývojem myšlení, změnou uvažování i emočním vývojem. Věnuji se také socializaci, jež je nezbytnou součástí pro dospívajícího jedince, poukazují na působení rodiny, zaměřuji se na vztah syna a matky, syna a otce i na vztah se sourozenci, pozornost zaměřuji na školu i důležitost vrstevnické skupiny. V závěru se zabývám prvním navazováním partnerského a sexuálního vztahu. Druhá

kapitola se zaměřuje na život a tvorbu německého autora Wolfganga Herrndorfa, podrobně analyzuji a interpretuji jeho román *Čik*. Třetí kapitola je věnována americké spisovatelce Meg Rosoffové a také analýze a interpretaci díla *S osudem v zádech*. Poslední kapitola srovnává uvedená díla, jež obsahují řadu společných rysů. Srovnávám protagonisty obou románů, náročné situace, jimiž se musí zabývat. Porovnávám rodinu, ve níž vyrůstají, dále jejich osobní život i začínající sexuální vztahy.

Při zpracování tohoto tématu jsem využil odborné publikace zabývající se dospíváním. Informace jsem čerpal například z *Vývojové psychologie* autorky Marie Vágnerové. Při analýze a interpretaci jsem vycházel přímo z díla Wolfganga Herrndorfa *Čik* a Meg Rosoffové *S osudem v zádech*, u tohoto románu čerpám z publikace Jany Sladové, Vlasty Řeřichové a kolektivu *Dětství a dospívání v současné literatuře pro děti a mládež*.

1 Období dospívání

Období dospívání charakterizujeme jako přechodnou dobu mezi dětstvím a dospělostí, jež zahrnuje jednu dekádu života, od deseti do dvaceti let. V této etapě dochází ke komplexním změnám jedince a proměnám jeho osobnosti v somatické, psychické i sociální oblasti.¹

Tyto změny jsou primárně podmíněny biologicky, jsou však výrazně ovlivňovány psychickými a sociálními faktory, jelikož jsou ve vzájemné interakci. Tímto vlivem jsou pro období dospívání typické výrazné proměny jak ve fyzickém, tak i psychickém vývoji člověka.

Na dospívajícího jsou najednou kladeny vysoké nároky vyplývající z požadavků a očekávání společnosti a musí se podřídit určitým normám chování, jež jsou u dospělého člověka vyžadovány. Vytváří sexuální vztahy s druhými jedinci, stává se nezávislým na rodičích, volí si budoucí povolání, získává roli ve společnosti.² *Je to období hledání a přehodnocování, v němž má jedinec zvládnout vlastní proměnu, dosáhnout přijatelného sociálního postavení a vytvořit si subjektivně uspokojivou, zralejší formu vlastní identity.*³

Tyto společenské tlaky se střetávají s intenzivně působícími biologickými a psychickými vlivy, jež mohou způsobovat vnitřní rozkol či konflikt u dospívajícího. Toto období tedy představuje náročnou životní etapu v rámci životního cyklu, a proto je na ni obecně nahlíženo jako na léta „bouří a stresů“.⁴

Období dospívání dělíme na dvě fáze:

1. **Raná adolescence (pubescence)** – období zahrnující prvních pět let dospívání, tedy doba mezi přibližně 11.-15. rokem. Pro toto období jsou typické nápadné tělesné změny, které vedou k fyzické dospělosti a pohlavnímu dozrávání, tj. puberta.

Biologické dospívání dává podnět k dalším změnám, ty však probíhají až ve chvíli, kdy je na ně jedinec dostatečně připraven.⁵ *Akcelerace fyzického vývoje je rychlejší a není v souladu s vývojem psychickým. Dochází k diskrepanci (rozdílu) mezi*

---

¹ VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie: dětství a dospívání*. 2. vyd., dopl. a přeprac. Praha: Karolinum, 2012, s. 367.

² ŠIMÍČKOVÁ-ČÍŽKOVÁ, J. *Vývojová psychologie: studijní opora*. 1. vyd. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, 2013, s. 102.

³ VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie: dětství a dospívání*. 2. vyd., dopl. a přeprac. Praha: Karolinum, 2012, s. 367.

⁴ ŠIMÍČKOVÁ-ČÍŽKOVÁ, J. *Vývojová psychologie: studijní opora*. 1. vyd. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, 2013, s. 102.

⁵ VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie: dětství a dospívání*. 2. vyd., dopl. a přeprac. Praha: Karolinum, 2012, s. 369.

*somatickým a psychickým vývojem v tom smyslu, že somatický vývoj předstihuje vývoj psychický. Tato rozdílná vývojová akcelerace fyzického a psychického s sebou přináší typické přechodné projevy.*⁶

Během dospívání dochází ke změně způsobu myšlení, dospívající si uvědomuje sebe sama, svoji podstatu a je schopen uvažovat i abstraktně o zcela nereálných věcech. Prochází změnami v emočním prožívání, což způsobují hormonální proměny v jeho těle. Potřeba jistoty vyplývající ze závislosti na rodičích převládající v období dětství již v této fázi splnila svůj význam, a proto se pubescent postupně osamostatňuje. Svoji pozornost koncentruje ke svým vrstevníkům, kteří pro něj mají nezastupitelnou funkci. Dospívající navazuje nová přátelství, pro toto období jsou také typické první lásky i první zkušenosti s partnerskými vztahy.

*V této době dochází k mnoha změnám, které zvyšují pocity nejistoty dospívajícího a zpochybňují představu, že svět je bezvýhradně dobrý a bezpečný a že je v něm pubescent automaticky vítán a ceněn.*⁷

- 2. Pozdní adolescence** – toto stadium plynule navazuje na ranou adolescenci a trvá zhruba od 15 do 20 let. Růst jedince již není tak viditelný jako v první fázi dospívání. Druhotné pohlavní znaky i genitálie dostávají svým tvarem a rozměrem finální podobu. *Vstup do fáze pozdní adolescence je biologicky vymezen pohlavním dozráním, v této době často dochází k prvnímu pohlavnímu styku.*⁸ Dospívající, tedy již v podstatě mladý dospělý, také získává fyzické proporce dospělého člověka.

Pro tuto fázi je charakteristická především změna osobnosti jedince, jedná se o dobu, v níž dochází ke komplexnější psychosociální proměně. Významnou sociální událostí je pro dospívajícího ukončení přípravy na budoucí povolání a následným nástupem do zaměstnání či pokračováním ve vysokoškolském studiu. Díky tomuto mezníku v životě se mění společenská pozice jedince, jež má za následek získávání nových rolí, které jsou spojené s vyšší prestiží ve srovnání s dětskou rolí. Stabilizují se vztahy s rodiči, rozvíjejí se vztahy s vrstevníky, zvyšuje se zájem o partnerství.

---

⁶ ŠIMÍČKOVÁ-ČÍŽKOVÁ, J. *Vývojová psychologie: studijní opora*. 1. vyd. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, 2013, s. 102.

⁷ VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie: dětství a dospívání*. 2. vyd., dopl. a přeprac. Praha: Karolinum, 2012, s. 370.

⁸ VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie: dětství a dospívání*. 2. vyd., dopl. a přeprac. Praha: Karolinum, 2012, s. 370.

Klíčovým okamžikem se považuje také dosažení 18. roku života, tedy získání plnoletosti. Rozvíjí se vlastní identita a hledání sebe samého. *Pozdní adolescence bývá chápána jako období volnosti, kdy má jedinec dostatek svobody, ale minimální zodpovědnost.*⁹ Hlavním smyslem tohoto období je, aby dospívající nejprve sám sobě rozuměl, zvolil si směr své budoucí cesty životem a osamostatnil se ve všech možných oblastech.

*Současní dospívající chápou dětství jako dobu, kterou je třeba co nejrychleji přežít a získat svobodu. Mají tendenci zbavit se co nejdříve dětských atributů a jednoznačné sociální podřízenosti. Usilují o co nejranější získání větších práv a svobody rozhodování, ale povinnosti a zodpovědnost dospělosti přijímají jen velmi neochotně. Délka období dospívání dříve začíná a později končí.*¹⁰

1.1 Tělesná proměna a její význam

Důležitý biologický mezník v životě člověka představuje právě období pubescence, jelikož se dítě mění v člověka schopného reprodukce. Stále častěji dochází k urychlování biologického dospívání u chlapců i dívek, jež jsou způsobeny vnějšími podněty, tzv. sekulární akcelerace. Tento zrychlený vývoj dětí zřejmě v současnosti dosáhl již svého maxima. *Doba počátku dospívání je limitována geneticky a pravděpodobně se nemůže libovolně posunovat do stále nižšího věku.*¹¹

Tělesná proměna u dospívajících je dobře viditelná, jedná o významný signál dospívání, při němž dochází k razantním hormonálním změnám. Nově se objevují pohlavní hormony, které způsobují pohlavní zrání jedince, čímž se rozvíjí sekundární pohlavní znaky.¹²

Další nápadnou změnou bývá výška, tělesný růst se v tomto období pohybuje mezi 9-14 cm za rok, a proto bývá puberta nazývána obdobím druhé vytáhlosti.¹³ Růst obvykle u chlapců končí v 17-18 letech, u dívek je to o něco dříve, a to přibližně v 15. roku života.

---

⁹ VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie: dětství a dospívání*. 2. vyd., dopl. a přeprac. Praha: Karolinum, 2012, s. 371.

¹⁰ VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie: dětství a dospívání*. 2. vyd., dopl. a přeprac. Praha: Karolinum, 2012, s. 367-368.

¹¹ VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie: dětství a dospívání*. 2. vyd., dopl. a přeprac. Praha: Karolinum, 2012, s. 373.

¹² THOROVÁ, K. *Vývojová psychologie: proměny lidské psychiky od početí po smrt*. Praha: Portál, 2015, s. 424.

¹³ První období vytáhlosti je u předškoláků.

U chlapců probíhají dále fyzické změny týkající se barvy a hloubky hlasu – *mutace*, jelikož dochází k růstu hrtanových chrupavek, a to především štítné chrupavky, jež způsobuje změnu rozměru chrupavkové štěrbiny. Mezi 15.-17. rokem začíná růst vousů. Zcela individuální změnou je zvětšování genitálií, tedy varlat a penisu, jež bývají u někoho výrazně vyvinuté již ve 13 letech, u jiného dochází k výrazné změně až v 15. roku života. U dívek dochází k vývoji prsů, dále bývají patrné první známky pubického ochlupení a důležitým znakem dospívání je začátek menstruace. Postava se dívkám zaobluje, jelikož se tuk ukládá především na břicho, hýždích a stehnech. Mezi 17.-18. rokem dorůstá pánev do dospělé velikosti a zároveň dochází k dosažení plné pohlavní dospělosti.¹⁴

Fyzický vzhled je významnou součástí vlastní identity jedince. Pubescent pociťuje důsledky tělesného dospívání, ať už se jedná o zmiňovaný růst postavy, změnu proporcí, rozvoj sekundárních pohlavních orgánů aj., a proto pro něj bývá velmi náročné subjektivně zpracovat tyto změny. *Vzhledem k tomu, že je zevnějšek součástí identity, bývá taková změna intenzivně prožívána. Zásadní a zjevná proměna těla může dokonce v krajním případě vyvolat pocit ohrožení integrity vlastní osobnosti a vést ke ztrátě sebejistoty.*¹⁵

Dospívající se svým vzhledem často zabývá, přijímá změny způsobené dosaženou pohlavní zralostí i rozvinutím sekundárních pohlavních znaků. Porovnává své tělo s fyzickými kvalitami ostatních vrstevníků, srovnává se s aktuálně akceptovaným vzorem, a proto je fyzická atraktivita pro adolescenta důležitá. *Pokud odpovídá aktuálnímu ideálu, slouží mladému člověku jako opora sebevědomí. Podporuje pocity jistoty, že bude sociálně akceptován, a pomáhá mu dosáhnout uspokojivé prestiže, zejména ve vztahu ke druhému pohlaví.*¹⁶ V případě, že je jedinec ve svém tělesném vzhledu znevýhodněn, bude mít zřejmě nižší sebevědomí, a to zejména v situacích, ve kterých má zevnějšek význam. *Tělesná atraktivita má značnou sociální hodnotu. Konvenčně atraktivní dospívající získávají lepší sociální status, bývají snáze přijímáni dospělými i vrstevnickou skupinou.*¹⁷

---

¹⁴ THOROVÁ, K. *Vývojová psychologie: proměny lidské psychiky od početí po smrt*. Praha: Portál, 2015, s. 424-425.

¹⁵ VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie: dětství a dospívání*. 2. vyd., dopl. a přeprac. Praha: Karolinum, 2012, s. 373.

¹⁶ VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie: dětství a dospívání*. 2. vyd., dopl. a přeprac. Praha: Karolinum, 2012, s. 375-376.

¹⁷ VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie: dětství a dospívání*. 2. vyd., dopl. a přeprac. Praha: Karolinum, 2012, s. 377.

Vzhled člověka je tedy nedílnou součástí prezentace osobnosti. Prostředkem k vyjádření identity bývá také úprava zevnějšku i samotný styl oblékání, prostřednictvím něhož dává dospívající najevo svému okolí, kým se cítí být.¹⁸

1.2 Vývoj myšlení a přístup k poznávání

Vlivem vzájemného působení zrání a učení dochází v tomto období k značnému kognitivnímu vývoji. Tyto poznávací schopnosti může dospívající rozvíjet právě ve chvíli, kdy je z neurofyziologického hlediska dostatečně zralý a navíc díky pravidelnému vzdělávání dostáhl nezbytné zkušenosti.

Jedinec se postupně vymaňuje ze závislosti na konkrétní realitě, což je také v tomto období příznačné pro vývoj myšlení. Zatímco mladší školáci poznávají pouze reálné dění, tedy skutečný svět, s nímž mají osobní zkušenost, dospívající uvažují převážně o alternativách tohoto světa. Vedle skutečné reality, kterou doposud jedinci již poznali, se objevuje potřeba zamyslet se nad tím, jaký by tento svět mohl být. Dospívající připouštějí, že realita je pouhou variantou z množiny možných, jejich hypotetické úvahy se tak týkají možností, jež reálně neexistují. *Při přechodu z jedné vývojové fáze do druhé mohou dospívající užívat různých způsobů uvažování, často tak činí v závislosti na situaci, typu problému či na svém aktuálním stavu. Mohou uvažovat i jinak než na formálně logické úrovni, kterou lze chápat spíš jako maximum jejich možností.*¹⁹

1.3 Vliv změny uvažování na osobnost dospívajícího

Základní psychické potřeby jsou v období dospívání ovlivněny změnou uvažování, zejména potřeba jistoty a bezpečí, jež se obvykle váže na zkušenosti získané v minulosti či aktuální přítomnosti, je u adolescentů ovlivněna především budoucností, kterou adolescenti akceptují. Zároveň ji však mohou vnímat i jako nejistou, neurčitou či ohrožující, a proto obvykle dospívající ztrácí pocit bezpečí. S budoucností se pojí také potřeba seberealizace, která se již nezaměřuje na aktuální přítomnost, naopak se rozpíná do delšího časového období. Dospívající uvažují o svých možnostech, schopnostech a perspektivách a jejich potřeba seberealizace se tak rozšiřuje z přítomnosti na budoucnost. V tomto vývojovém období vzniká

---

¹⁸ THOROVÁ, K. *Vývojová psychologie: proměny lidské psychiky od početí po smrt*. Praha: Portál, 2015. s. 425.

¹⁹ VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie: dětství a dospívání*. 2. vyd., dopl. a přeprac. Praha: Karolinum, 2012, s. 379.

tzv. potřeba otevřené budoucnosti, protože právě nyní je dospívající schopen o budoucnosti skutečně přemýšlet a spekulovat o ní. *Schopnost uvažovat o různých reálně neexistujících alternativách, které mnohdy ani nastat nemohou, se projeví v postoji dospívajících ke světu i k sobě samému. Nový způsob uvažování se může stát i zdrojem nejistoty. Z tohoto pohledu není nic jednoznačně dáno, všechno může být i jinak. Na druhé straně jsou pro dospívající úvahy o rozmanitých možnostech lákavé, přinášejí něco nového, mnohdy atraktivnějšího než dosavadní zkušenost vázaná na realitu.*²⁰

1.4 Emoční vývoj

Změny v oblasti citového prožívání jsou charakteristickým projevem dospívání. Typická je především kolísavost emočního ladění, přecitlivělost, dráždivost, větší míra lability i agresivita. Pubescent ztrácí svou citovou stabilitu, a proto v běžných situacích reaguje zcela neúměrně a nepřiměřeně.²¹ *Chování je výbušné, stačí nepatrný podnět a objeví se intenzivní reakce vzteku, smíchu, smutku.*²² Citové prožitky jsou krátkodobé, opakují se však, a proto nelze předvídat, jak bude jedinec reagovat příště.

Emoční vývoj také souvisí se sebehodnocením, jelikož jsou emoce spojeny se vztahem k sobě. Jedinec je často ze svých reakcí překvapený, nedokáže vysvětlit příčinu svého chování, a proto je pro něj citový vývoj náročný. *Psychologicky je citový život dospívajících výrazně odlišný od dětského i dospělého, a to svým obsahovým zaměřením (zájem o hračky se přesouvá na jiné oblasti) i formou (průběh, intenzita, dynamika).*²³

Vedle hormonálních změn pociťuje i ztrátu bývalých jistot. Připadá si nevyrovnaný, je přehnaně sebekritický, což oslabuje jeho jistotu v sebe samotného, je uzavřenější a introvertnější. *Pro období dospívání je typická nechuť projevovat svoje city navenek. Ubývá infantilní citové bezprostřednosti a otevřenosti, dospívající považuje svoje prožitky za intimní součást vlastní osobnosti a nejsou ochotni je s kýmkoli sdílet.*²⁴

---

²⁰ VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie: dětství a dospívání*. 2. vyd., dopl. a přeprac. Praha: Karolinum, 2012, s. 387.

²¹ VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie: dětství a dospívání*. 2. vyd., dopl. a přeprac. Praha: Karolinum, 2012, s. 390.

²² ŠIMÍČKOVÁ-ČÍŽKOVÁ, J. *Vývojová psychologie: studijní opora*. 1. vyd. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, 2013, s. 104.

²³ ČAČKA, O. *Psychologie duševního vývoje dětí a dospívajících s faktory optimalizace*. Brno: Doplněk, 2000. s. 250.

²⁴ VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie: dětství a dospívání*. 2. vyd., dopl. a přeprac. Praha: Karolinum, 2012, s. 391.

Výkyvy emocí, časté změny nálad i apatie vedou k impulzivité dospívajícího, který se nedokáže dostatečně sebeovládat. Tyto projevy přispívají ke vzniku konfliktů, a tudíž bývají méně akceptováni a tolerováni svým okolím. *Nejistota a zranitelnost sebeúcty se projevuje přecitlivělostí na projevy jiných lidí, které bývají, vesměs ne zcela adekvátně, interpretovány jako urážlivé nebo nepřátelské. Chování dospělých může být méně empatické, ale často stačí, aby neměli čas, nepovažovali problém za důležitý či hloupě žertovali, a pubescent zareaguje podrážděně.*²⁵

Nedostatek citové rovnováhy postupně přechází k vnitřní harmonizaci, k níž dochází ke konci adolescence. Jedinci jsou již schopni vystihnout své pocity, což umožní lepší orientaci ve svých emocích. Jelikož je *dospívání spojeno s hormonální proměnou, která stimuluje změny v oblasti citového prožívání,*²⁶ je zřejmé, že se již organismus zcela adaptoval na pohlavní dospělost.

1.5 Socializace

V období rané adolescence jsou pro jedince dva typické mezníky signalizující změnu sociálního postavení. První z nich je ukončení povinné školní docházky, tím druhým je získání občanského průkazu v patnácti letech. Toto období je spojeno se samostatným vstupem do společnosti, a proto bývá označováno jako doba druhého sociálního narození. *Dospívající se posune od unifikovaného povinného postavení žáka základní školy na vyšší úroveň.*²⁷

Mladší adolescence je také obdobím změn týkajících se vztahů s lidmi. Jedinci se kriticky vymezují vůči autoritám, jakou jsou například rodiče či učitelé, k nimž jsou hrubí a netolerantní, jelikož odmítají podřízené postavení. Konflikty s autoritami jsou typickým znakem dospívání, nejedná se však o útok na autoritu za účelem jejího zlikvidování, pubescent tímto usiluje o to, aby se jí stal sám, vyžaduje rovnoprávnost. *Tím, že dospělým*

---

²⁵ VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie: dětství a dospívání*. 2. vyd., dopl. a přeprac. Praha: Karolinum, 2012, s. 392.

²⁶ VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie: dětství a dospívání*. 2. vyd., dopl. a přeprac. Praha: Karolinum, 2012, s. 390.

²⁷ VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie: dětství a dospívání*. 2. vyd., dopl. a přeprac. Praha: Karolinum, 2012, s. 395.

*dokáže úspěšně oponovat a logicky argumentovat, dosahuje potřebného pocitu jistoty, že se jim může vyrovnat.*²⁸

Klíčovým okamžikem v období pozdní adolescence, kterou považujeme za fázi přechodu do dospělosti, je dosažení osmnáctého věku. V tuto chvíli je již adolescent zletilý, a tedy způsobilý k právním úkonům. Typická je příprava na profesní roli, kterou můžeme zároveň chápat jako přípravu na život ve společnosti, kdy jedinec zatím hledá své postavení.

V rámci osobnostního rozvoje jsou důležité sociální skupiny v životě dospívajícího, které na něho působí a významně ho tak ovlivňují a formují. Jsou jimi především rodina, jež vytváří důležité sociální zázemí, škola či vrstevnická skupina, v níž pubescent nachází oporu a navazuje přátelské, milostné i partnerské vztahy.²⁹

1.5.1 Rodina

Rodina je primární sociální skupina, s níž se dítě setkává a ačkoliv si ji nevybírá, vztahy v ní jsou pro něj nejdůležitějším formujícím sociálním prostředím.³⁰ Rodina je závazný model společnosti, jenž ovlivňuje osobní vývoj jedince a zároveň předurčuje jeho vztahy k jiným skupinám lidí. Orientuje ho na určité hodnoty, přináší mu každodenní oporu i podporu, předává mu veškeré sociální dovednosti, bez nichž se v dospělosti neobejde. Právě proto je rodina jedinečnou a nenahraditelnou institucí v životě člověka.³¹

Proměny, k nimž dochází v období adolescence, jsou závislé na rodině a na vztazích s rodiči, kterých se změny také týkají, jelikož musí reagovat na současné potřeby dospívajícího. Často dochází ke vzájemným konfrontacím, jež často pramení s nesouladem mezi požadavkem dospívajících dosáhnout větší nezávislosti a tendencí rodičů je v mnohém kontrolovat. *V této fázi procesu autonomizace se dospívající chtějí zbavit omezující kontroly a rozhodovat o sobě sami. Potřebují větší volnost, ale zároveň i oporu, a proto je účelné udržet rovnováhu mezi připoutáním a postupným osamostatňováním.*³²

Doba dospívání je tedy složitá převážně na udržení přijatelných vztahů s rodiči. Pro zachování základní důvěry je velmi důležité dostatečné pochopení a tolerance ze strany

---

²⁸ VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie: dětství a dospívání*. 2. vyd., dopl. a přeprac. Praha: Karolinum, 2012, s. 395.

²⁹ VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie: dětství a dospívání*. 2. vyd., dopl. a přeprac. Praha: Karolinum, 2012, s. 396-398.

³⁰ ČÁČKA, O. *Psychologie duševního vývoje dětí a dospívajících s faktory optimalizace*. Brno: Doplněk, 2000. s. 301.

³¹ MATOUŠEK, O. *Rodina jako instituce a vztahová síť*. 3. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 2003, s. 9.

³² VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie: dětství a dospívání*. 2. vyd., dopl. a přeprac. Praha: Karolinum, 2012, s. 399.

rodičů, jež vytvoří kladné podmínky k postupnému osamostatňování jedince. V opačném případě dojde ke značným a častým konfliktům. V této situaci je vina právě na straně rodiče, jelikož na jedné straně s pubescentem zachází ještě jako s dítětem, na straně druhé na něho kladou vysoké nároky. *Na počátku dospívání přisuzují rodiče pubescentům stále jen roli dítěte. Jejich postavení a povinnosti i práva z něho vyplývající se sice postupně mění, ale nerovnoměrně a pro dospívající leckdy nepřijatelným způsobem. Rodiče na ně mají čím dál větší požadavky. Jsou přesvědčeni, že je jejich potom dost velký, aby mohl mít více povinností a nést zodpovědnost za jejich splnění. Ale nejsou příliš ochotni mu přiznat více práv a větší samostatnost.*³³

Také pubescentům se kvůli jejich změně v uvažování mění jejich pohled na své rodiče. Hodnotí je více realisticky a v některých případech spíše kriticky. *Pubescent sleduje chování rodičů, diskutuje o jejich názorech a někdy až nápadně zastává právě opačné stanovisko než oni.*³⁴ Tento vyhraněný postoj na rodičovské názory vzniká proto, že mladému člověku v období dospívání chybí dostatečné životní zkušenosti, a tudíž nedokáže nahlížet na různé životní situace z pohledu rodiče, který je za dítě zodpovědný.

Vzájemný vztah mezi rodičem a dítětem se tak v průběhu dospívání mění, dospívající se ostýchá jakkoliv naznačit své city a brání se i projevům citu od svých rodičů, které odmítá. Nejedná se však o to, že by neměli potřebu citového kontaktu, tyto projevy jim pomáhají vymanit se z dětské citové závislosti a vytvořit si tak nový citový vztah.³⁵ *Infantilní závislost má být nahrazena zralejším a vyrovnanějším citovým vztahem.*³⁶ Ačkoliv je tedy vymanění se z kognitivní i emoční závislosti na rodině pro obě strany, tedy pro rodiče i dospívající, náročné, je tato změna zcela přirozená. Jedná se pouze o další krok k samostatnosti pubescenta.

1.5.1.1 Vztah syna a matky

V období dospívání bývá matka kritizována pubescentem za svou nadměrnou péči, neúměrnou starostlivost i přehnané hlídání. Ačkoliv je pro něj stále ještě nejcennější osobou, dospívající se snaží uniknout z pozice pečovaného a omezovaného objektu. I když matky jednají více afektivně než otcové, jsou z větší části nejvýznamnějším zdrojem sociální opory,

---

³³ VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie: dětství a dospívání*. 2. vyd., dopl. a přeprac. Praha: Karolinum, 2012, s. 401.

³⁴ ŘÍČAN, P. *Cesta životem: [vývojová psychologie]*. 3. vyd. Praha: Portál, 2014, s. 181.

³⁵ ŘÍČAN, P. *Cesta životem: [vývojová psychologie]*. 3. vyd. Praha: Portál, 2014, s. 182.

³⁶ VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie: dětství a dospívání*. 2. vyd., dopl. a přeprac. Praha: Karolinum, 2012, s. 400.

bývají také emotivnější a mají lepší schopnost empatie. Matky bývají ke svým synům více shovívavější a méně kritické než ke svým dcerám, a to zejména jedná-li se o domácí práce.

Pro chlapce představují jakýsi model ženské role, a proto ji z pozice dospívajícího muže obvykle brání a chrání ji. Na druhé straně si ve vztahu k ní rozvíjejí svou mužskou dominanci. *Dospívající syn se potřebuje od matky odpoutat, aby si potvrdil svou mužskou identitu, proto se neuvědoměle chová tak, aby matku odpudil. Překračuje veškerá pravidla, která mu vštěpovala, nestojí o její péči a dává jí to až demonstrativně najevo.*³⁷ Takovéto chování se je časově omezené, dospívající se uklidní a vzájemný vztah se stabilizuje na zcela jiné úrovni.

Pro přirozený vztah mezi synem a matkou je důležitá přítomnost otce a v případě, že v rodině chybí, vzájemné pouto může být natolik silné, že bude nabývat až extrémního charakteru. *Silná citová vazba a nadměrná, omezující péče může jeho dospívání zatížit.*³⁸

1.5.1.2 Vztah syna a otce

V tomto vztahu se klade velký důraz na mužskou identitu, jež je právě u dospívajících chlapců nesmírně důležitá. Zdravý vývoj chlapců, kteří dospějí ve zralé a vnitřně silné muže, je podmíněn přítomností pozitivních mužských vzorů, zejména otců. Ti by pro své syny neměli být v pozici soupeře, nýbrž partnera, jelikož sdílí společnou příslušnost k mužskému společenství.³⁹

Úkolem otce je podpořit svého syna právě v rozvoji mužské identity, měl by mu poskytnout dostatečnou zpětnou vazbu, jež by měla pozitivní vliv na synovo sebevědomí a zároveň by mu přinesla informace o přípustnosti jeho chování.

Konflikty mezi synem a otcem mohou vznikat z různých důvodů, syn odmítá otce jako autoritu, jelikož v něm vidí potencionálního soupeře právě kvůli stejnému pohlaví. V jiných situacích se pubescenti pouze snaží upoutat na sebe pozornost nebo svého otce vyprovokovat, aby se jim dostala alespoň nějaká reakce. *Vztah s otcem se vyvíjí od raného dětství a v době*

---

³⁷ VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie: dětství a dospívání*. 2. vyd., dopl. a přeprac. Praha: Karolinum, 2012, s. 405.

³⁸ VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie: dětství a dospívání*. 2. vyd., dopl. a přeprac. Praha: Karolinum, 2012, s. 405.

³⁹ Eva Labusová [online]. Dostupné z: < http://www.evalabusova.cz/clanky/vztah_otce.php.> [cit. 2016-11-23].

*dospívání se v něm může nějak projevit nakumulovaná zkušenost, ale obvykle jde jen o vývojově podmíněné výkyvy.*⁴⁰

Dospívající syn se od svého otce odpoutává ve větší míře než od matky, neznamená to však, že by pro něj ztrácel význam. V tomto období se spokojí s vědomím, že se na svého otce může kdykoliv spolehnout. *Potřeba osamostatňování stojí v pozadí synova nezájmu o společné činnosti a preference vrstevníků. Otec to někdy pociťuje jako nevděk. Synovi ale stačí pouhé vědomí, že na něm otci záleží, že mu poskytuje spolehlivé zázemí a bezpečí.*⁴¹

1.5.1.3 Vztah se sourozenci

Sourozenci mají v mnohých případech na dospívajícího větší vliv než rodiče nebo vrstevníci. Jsou členy jedné generace, jež má velmi podobné smýšlení, představy, sdílí určité hodnoty i postoje. Společně jsou tak součástí jednoho rodinného společenství a vzájemně na sebe působí. Někteří sourozenci si vzájemně pomáhají, poskytují si podporu i ochranu, jiní spolu bojují a kriticky se vůči sobě vymezují.⁴² Pubescenti preferují sourozence téhož pohlaví, považují jej za zdroj opory častěji než v případě sourozence opačného pohlaví.⁴³

Období dospívání je také kritickým obdobím ve vztazích mezi jednotlivými sourozenci. Rovnováha jejich vztahu je narušena tím, že pokud jeden z nich již dospívá, začíná uvažovat jinak než doposud. Mění se jeho prožívání, jinak reaguje, vznikají nové potřeby a v případě, že jsou sourozenci vývojově rozdílní, přestávají si rozumět. *Sourozenec může být i v době dospívání důležitým referenčním modelem. Sebepojetí pubescenta se rozvíjí i ve vztahu k němu, přestože se situace může lišit v závislosti na jejich pohlaví, věkové relaci či osobnostních rozdílech.*⁴⁴

Pakliže je dospívající v roli mladšího sourozence, často svého staršího sourozence napodobuje, chce být ním a zároveň mu závidí jeho větší volnost, dospělost, obdivuje ho a identifikuje se s ním. *Starší sourozenci zpravidla ovlivňují dospívající více než mladší,*

---

⁴⁰ VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie: dětství a dospívání*. 2. vyd., dopl. a přeprac. Praha: Karolinum, 2012, s. 406.

⁴¹ ČAČKA, O. *Psychologie duševního vývoje dětí a dospívajících s faktory optimalizace*. Brno: Doplněk, 2000. s. 307.

⁴² VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie: dětství a dospívání*. 2. vyd., dopl. a přeprac. Praha: Karolinum, 2012, s. 407.

⁴³ MADARASOVÁ GECKOVÁ, A., PUDELSKÝ, M. a Jitse P. van DIJK. Vplyv rodičov a rovesníkov na správanie adolescentov súvisiace so zdravím. *Psychológia a patopsychológia dieťaťa*. 2000, 35, s. 233-241.

⁴⁴ VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie: dětství a dospívání*. 2. vyd., dopl. a přeprac. Praha: Karolinum, 2012, s. 407.

*protože jsou chápáni jako dospělejší a představují pro ně vzor směřující k dosažení žádoucího postavení.*⁴⁵

Pokud je pubescent v roli staršího sourozence, je ve vztahu ke svému mladšímu bratrovi či sestře více kritický, protože ho jejich dětské nápady již obtěžují. K nárůstu konfliktů v tomto případě dochází tehdy, jestliže se starší adolescent k mladšímu sourozenci chová autoritativně a razantním způsobem mu ukazuje svou nově získanou pozici. Toto chování je však obvykle neuvědomované a symbolické, dospívající jedinec tímto projevem experimentuje s budoucí rodičovskou rolí.⁴⁶

1.5.2 Škola

Výchovné a vzdělávací instituce se významnou částí podílejí na formování osobnosti dospívajícího. Již samotným nástupem do školy se jedinec výrazně vymaňuje z úzkého rodinného kruhu a do jeho života vstupují nové osoby jako jsou učitelé a vychovatelé, s nimiž navazují nové vztahy.⁴⁷

Důležitým mezníkem je považován samotný přechod dítěte na druhý stupeň základní školy, jelikož se mění jeho celkový postoj ke škole. Dospívající si začíná uvědomovat smysl výuky. *Dospívající rozlišuje aktuální školní úspěšnost a její vztah k budoucím vzdělávacím aspiracím.*⁴⁸ Poznávací procesy pubescentů se začínají rozvíjet, a proto právě v tomto období začínají chápat význam školy a její úlohu pro budoucnost.

Ve starším školním věku se mění také motivace k samotnému učení, a protože již mají osobní zkušenosti s hodnocením svého dosavadního výkonu, prostřednictvím něhož získali pozici ve třídě, stabilizuje se jejich osobní standard, který je chápán jako výsledek školní práce přijímaný učiteli a rodiči. Dospívající tedy plní jen ty požadavky, které považují za důležité.

Motivace ke školní práci klesá ve chvíli, kdy adolescent vyhodnotí učivo jako nepotřebné a samoučelné. *Pubescent vynaloží větší úsilí pouze tehdy, když je přesvědčen o smyslu takového jednání. Pokud začne intenzivněji pracovat, děje se tak obvykle v souvislosti s anticipovaným koncem povinné školní docházky a přijímacími zkouškami na*

---

⁴⁵ VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie: dětství a dospívání*. 2. vyd., dopl. a přeprac. Praha: Karolinum, 2012, s. 407-408.

⁴⁶ VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie: dětství a dospívání*. 2. vyd., dopl. a přeprac. Praha: Karolinum, 2012, s. 408.

⁴⁷ ČAČKA, O. *Psychologie duševního vývoje dětí a dospívajících s faktory optimalizace*. Brno: Doplněk, 2000. s. 172.

⁴⁸ VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie: dětství a dospívání*. 2. vyd., dopl. a přeprac. Praha: Karolinum, 2012, s. 412.

*zvolený studijní obor.*⁴⁹ Celková úspěšnost ve škole tak přestává být zásadním cílem a známky již nejsou kvůli tomuto postoji samoúčelné.

Dospívající jsou kritičtí nejen ke školní normě a výuce, ale také k učiteli samotnému. *Starší školák už není ochoten akceptovat názory či rozhodnutí učitelů zcela automaticky, bez ohledu na jejich obsah. Požadavek nediferencované konformity k autoritě učitele a generalizovaného usilování o dobrý výkon ve všech předmětech dospívající odmítají, protože chtějí znát konkrétní smysl takového jednání.*⁵⁰ Tento postoj je způsoben především jejich nechutí k bezvýhradné podřízenosti, kdy často bývají k učitelům netolerantní a pedagogovo chování a jeho profesní kompetence hodnotí přísněji než dříve. Dospívající usilují ve škole o rovnoprávnou diskusi, chtějí získat vhodnou pozici, projevit svůj názor, mají však mnohdy sklon se s učiteli přit, dokonce se vůči němu kriticky vymezovat a odmítat všechny jeho požadavky. Tento projev je však v tomto období zcela přirozený. *Negativismus a odmítání požadavků učitele je běžným způsobem obrany dospívajících, kteří nejsou schopni reagovat zralějším způsobem.*⁵¹

1.5.3 Vrstevnická skupina

Dospívajícího jedince významně ovlivňuje vrstevnická skupina, zvláště školní třída, ale i parta složená z jednotlivců podobného věku. Jelikož je stěžením úkolem dospívajícího osamostatnit se, upírá svoji pozornost nyní k jiné sociální skupině, než je rodina. Právě styky s vrstevníky dospívajícímu usnadní tuto nevyhnutelnou potřebu vymanit se z citové závislosti na rodičích, jež je potřebná k dalšímu vývoji osobnosti a jeho společenské nezávislosti.⁵² *Vrstevnická skupina slouží jako opora v procesu vytváření individuální identity. Dospívající se může uspokojivě definovat příslušností ke skupině, tzv. skupinovou identitou, která mu pomáhá překonat nejistotu v procesu osamostatňování, v jeho individuaci.*⁵³

V rámci těchto skupin vznikají často přátelské vztahy, jejichž potřeba je v období dospívání velmi silná. Dospívající totiž nehledají pouze jedince stejného či podobného věku, potřebují najít někoho s podobnými zájmy, komu by mohli sdělovat své vnitřní pocity a prožitky a mohli mu navíc plně důvěřovat. V pozdní adolescenci mohou být tyto potřeby

---

⁴⁹ VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie: dětství a dospívání*. 2. vyd., dopl. a přeprac. Praha: Karolinum, 2012, s. 413

⁵⁰ VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie: dětství a dospívání*. 2. vyd., dopl. a přeprac. Praha: Karolinum, 2012, s. 413

⁵¹ VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie: dětství a dospívání*. 2. vyd., dopl. a přeprac. Praha: Karolinum, 2012, s. 414-415.

⁵² ŘÍČAN, P. *Cesta životem: [vývojová psychologie]*. 3. vyd. Praha: Portál, 2014, s. 183-184.

⁵³ VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie: dětství a dospívání*. 2. vyd., dopl. a přeprac. Praha: Karolinum, 2012, s. 423,

uspokojovány v rámci partnerských vztahů. *Touha po důvěrném vztahu s blízkým přítelem se objevuje již na počátku puberty, tj. v 11-12 letech. Přátelský vztah představuje důležitou emoční vazbu, ale slouží i jako kontext pro sebepoznání a zdroj opory při zvládnání různých problémů.*⁵⁴

1.6 První navazování partnerských vztahů

Adolescenti často experimentují s partnerskými vztahy, láska dospívajících jedinců je obvykle pomíjivá, proměnlivá a nestálá⁵⁵, avšak doprovázena silnými emočními prožitky, jež mohou mít pozitivní i negativní charakter. Časté jsou emoční výkyvy, adolescenti prožívají radost, nadšení i štěstí spojené s milovanou osobou, což může být vzápětí rychle vystřídáno pocity marnosti, úzkosti, zlosti, žárlivosti, trapnosti. *Jejich kolísání závisí i na nepodstatných projevech objektu zamilovanosti. V této době není adolescent schopen se soustředit na nic jiného, většinu času se zabývá jen svým vztahem.*⁵⁶

U adolescentní lásky zpočátku převažuje erotická touha související s tělesným dospíváním, jež se u dospívajících projevuje, i když v první fázi dospívání se jedná především o autoerotiku.⁵⁷ Typická je promiskuita, která je spojena se sexuální touhou experimentovat. *Směrem k zralé dospělosti se poměr mění. Atraktivita pro druhé pohlaví je spjatá se sebevědomím a tvoří součást identity člověka. Díky získaným zkušenostem se dospívající připravuje na nalezení vhodného životního partnera a zralý partnerský vztah. Součástí výchovy k zdravé a zodpovědné sexualitě je vedení dospívajícího k tomu, že k sexuálnímu styku by mělo docházet až po navázání monogamního párového vztahu.*⁵⁸

---

⁵⁴ VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie: dětství a dospívání*. 2. vyd., dopl. a přeprac. Praha: Karolinum, 2012, s. 431.

⁵⁵ THOROVÁ, K. *Vývojová psychologie: proměny lidské psychiky od početí po smrt*. Praha: Portál, 2015. s. 427.

⁵⁶ VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie: dětství a dospívání*. 2. vyd., dopl. a přeprac. Praha: Karolinum, 2012, s. 435.

⁵⁷ VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie: dětství a dospívání*. 2. vyd., dopl. a přeprac. Praha: Karolinum, 2012, s. 433.

⁵⁸ THOROVÁ, K. *Vývojová psychologie: proměny lidské psychiky od početí po smrt*. Praha: Portál, 2015. s. 427.

2 Život a tvorba Wolfganga Herrndorfa

Wolfgang Herrndorf byl berlínský malíř a spisovatel, který se narodil v roce 1965 v Hamburku v Berlíně a zemřel v roce 2013.

Jeho první román *In Plüschgewittern* vyšel v roce 2002, o pět let později vydal svoji další knihu *Diesselts des Van-Allen-Gürtels* (2007).⁵⁹ Stále ještě jako neznámý autor s tímto textem překvapil v roce 2004 při předávání cen Ingeborg Bachmann v Klagenfurtu, za něhož obdržel Cenu publika.

V letech 2010 a 2011 vycházejí jeho další knihy, které jsou také psány německy, jako jediné však byly přeloženy do českého jazyka. Mezi ně patří román *Tschick* (Čik), za něhož autor obdržel mimo jiné prestižní Německou cenu za literaturu pro mládež. Román se tak stal jedním z nejúspěšnějších německy psaných románů uplynulých let. Jeho nejnovější román *Sand* (Písek) byl oceněn cenou Lipského knižního veletrhu a proboujel se i do úzké nominace Německé knižní ceny, tedy mezi šest nejlepších německy psaných románů roku 2012.⁶⁰

Po jeho smrti v roce 2013 vyšel deník *Arbeit und Struktur* a v roce 2014 část románu *Bilder deiner großen Liebe*. Na této knize, jehož hlavní hrdinka Isa měla svůj první velký výstup v románu *Tschick*, pracoval Herrndorf ještě v posledních týdnech svého života.⁶¹

2.1 Analýza a interpretace díla Čik

*Na začátku je pach krve a kávy. Kávovar stojí tamhle na stole a krev mám v botách. Když mám být upřímněj, není to jenom krev. Jak ten starší řekl „od čtrnácti“, pochcal jsem se. Celou dobu jsem seděl zhroucanej na stoličce a nehejbal jsem se. Točila se mi hlava. Snažil jsem se tvářit tak, jak jsem si myslel, že by se asi tvářil Čik, kdyby mu řekli „od čtrnácti“, a pak jsem si strachy nachcal do kalhot.*⁶² Těmito slovy začíná humorný román plný odvahy, dobrodružství a přátelství dvou mladičkových dospívajících outsiderů Maika a Čika.

---

⁵⁹ Wolfgang Herrndorf. *Rowohlt* [online]. Dostupné z: <<http://www.rowohlt.de/autor/wolfgang-herrndorf.html>> [cit. 2017-02-19].

⁶⁰ Wolfgang Herrndorf ist tot. *Spiegel* [online]. Dostupné z: <http://www.spiegel.de/kultur/literatur/wolfgang-herrndorf-ist-tot-a-918864.html>. [cit. 2017-02-19].

⁶¹ Wolfgang Herrndorf. *Rowohlt* [online]. Dostupné z: <<http://www.rowohlt.de/autor/wolfgang-herrndorf.html>> [cit. 2017-02-19].

⁶² HERRNDORF, W. *Čik*. 1. vyd. Praha: Argo, 2012, s. 9.

Prostřednictvím úvodu se ocitáme na služebně dálniční policie a právě tady začíná vyprávět svůj napínavý příběh čtrnáctiletý chlapecký hrdina Maik Klingenberg, jenž je ústřední postavou románu. *A kde je vůbec Čik? Na dálnici jsem ještě zahlídl, jak po jedný noze skáče do křoví, ale řek bych, že ho taky dostali. Po jedný noze se člověk daleko nedostane. Policajty se pochopitelně zeptat nemůžu. Jestli ho neviděli, bude samozřejmě lepší vůbec o tom nezačínat.*⁶³

Maik se na policejní stanici dožaduje právníka, ačkoliv vůbec netuší, k čemu by ho potřeboval. Jediné, co v tuto chvíli ví, je to, že má velký problém. *„Já myslel od patnácti?“ řeknu a policajt zavrtí hlavou.*⁶⁴ *Mladší policajt, kterej vlastně vypadá celkem sympaticky, zavrtí hlavou a opakuje: „Patnáct je nesmysl. Od čtrnácti. Od čtrnácti jsi trestně odpovědný.“*⁶⁵

Po chvíli čekání Maik zjistí, že má velmi vážně zraněné lýtko a při pohledu na svou zmrzačenou končetinu omdlévá a probouzí se přímo v nemocnici. *Doktor není zrovna upovídanej. „Je to jen kus masa,“ tvrdí. „Sval,“ dodá, „o nic nejde, zase doroste. Možná ti zůstane dolíček nebo jizva. To vypadá sexy.“*⁶⁶

Z hlediska kategorie času se první čtyři kapitoly knihy odehrávají v aktuální přítomnosti, poté se autor uchyluje k retrospektivě. Z hlediska časové posloupnosti vyprávění příběhu je tedy zásadní kapitola pátá, v níž je přerušena dějová vyprávěcí linie a příběh se vrací do dřívějšího časového okamžiku. Herrndorf tak ze začátku knihy odhalí dětskému recipientovi samotný závěr a nyní ho již seznamuje s událostmi, které se postupně odehrály. Dětský čtenář tedy již po celou dobu čtení ví, jak příběh dopadne a právě pro tyto pasáže zvolil autor vyprávění v ich-formě. *Nikdy jsem neměl přezdívku. Myslím ve škole. Ani nikdy jinde. Jmenuju se Maik Klingenberg. Maik. Žádný Maiki ani Klinge a podobný nesmysly, vždycky jenom Maik. Až na šestou třídu, to mi chvíli říkali Cvoky. Když se člověk jmenuje Cvoky, není to zrovna výhra.*⁶⁷

Protagonista románu Maik chodí na gymnázium, miluje filmy o mafii a kriminální seriály a myslí si o sobě, že je nudný a divný chlapec. Tento nechvalný postoj k sobě samému si vybudoval i vlivem lehce hanlivé přezdívky, kterou mu spolužáci během školy vymysleli. Najednou mu nikdo neřekl jinak než jen *Cvoky* a možná právě proto neměl skoro žádné

---

⁶³ HERRNDORF, W. *Čik*. 1. vyd. Praha: Argo, 2012, s. 9.

⁶⁴ HERRNDORF, W. *Čik*. 1. vyd. Praha: Argo, 2012, s. 11.

⁶⁵ HERRNDORF, W. *Čik*. 1. vyd. Praha: Argo, 2012, s. 12.

⁶⁶ HERRNDORF, W. *Čik*. 1. vyd. Praha: Argo, 2012, s. 17.

⁶⁷ HERRNDORF, W. *Čik*. 1. vyd. Praha: Argo, 2012, s. 21.

kamarády a nebyla s ním zábava. Také za to mohla jednoznačně jedna velmi bizarní, i když zcela pravdivá, slohová práce o jeho ne zcela normální rodině.

Právě prostřednictvím chlapcovi slohové práce Herrndorf poprvé odkrývá recipientovi náročné vztahy v Maikově rodině, poukazuje také na složité vazby mezi jednotlivými členy. *Ale jak jsem tak seděl nad papírem, došlo mi, že jsme už tři roky nebyli na dovolený, protože táta celou dobu chystal svůj bankrot. Mně to nevadilo, zase tak rád jsem s našima na dovolenou nejezdil.*⁶⁸ Poslední prázdniny trávil většinou sám doma, jelikož jeho otec neustále jezdil ke svým věřitelům a máma byla po celou dobu na farmě krásy, tak se u nich v rodině říkávalo protialkoholní léčebně. *...i když máma fakticky vypadala o něco líp, když se odtamtud vrátila. Ale ve skutečnosti to byla léčebna. Moje máma je totiž alkoholička.*⁶⁹ Maik si nevzpomíná, že by to s jeho matkou bylo v minulosti jiné, protože si ji odjakživa pamatuje s lahví vodky. Situace se někdy vyhrotila do té míry, že dokonce běhala opilá po domě s kuchyňským nožem, to překročilo veškerou normu, a proto bylo načase, aby opět nastoupila na léčení. I přesto všechno ji chlapec velmi miluje. *Mám mámu rád. Musím to říct, protože to, co přijde, na ni možná nevrhá to nejlepší světlo. Ale já ji měl vždycky rád a mám ji rád pořád. Není jako ostatní mámy. To se mi na ní vždycky líbilo ze všeho nejvíc. Umí bejt hrozně vtipná, což se teda o většině matek tvrdit nedá. A že jsme tomu říkali farma krásy, to byl prostě takovej další vtípek.*⁷⁰

Maikův tíživý pocit osamění pomine ve chvíli, kdy se seznámí s druhým protagonistou románu Čikem, který po Velikonocích nastoupí do stejné třídy. *Wagenbach teda vešel do třídy, na sobě jako vždycky nepadnoucí oblek a pod paží hnědou aktovku, a za ním se šoural ten kluk. Vypadal, jako že každou chvíli upadne do kómatu nebo tak.*⁷¹ Třída se seznamuje s nově příchozím žákem Andrejem Čičačovem, synem ruských Němců – navrátilců z Ruska. Maik si Andreje neboli Čika, jak mu všichni říkají, dobře prohlíží. Jeho postava je středně vysoká, na sobě má špinavou bílou košili bez knoflíků, které tam zřejmě kdysi byly, ale už tam nějakým záhadným způsobem nejsou, kalhoty má z výprodeje a na nohách má obuty nepadnoucí hnědé boty. *Vypadaly jako mrtvý krysy. Navíc měl děsně vysoký lícní kosti a místo očí škvírky. Ty oči mě na něm upoutaly ze všeho nejdřív. Vypadal jako Mongol, jeden nevěděl, kam se vlastně kouká.*⁷² Čik měl neustále pootvřenou pusou, jako by

---

⁶⁸ HERRNDORF, W. *Čik*. 1. vyd. Praha: Argo, 2012, s. 25.

⁶⁹ HERRNDORF, W. *Čik*. 1. vyd. Praha: Argo, 2012, s. 26.

⁷⁰ HERRNDORF, W. *Čik*. 1. vyd. Praha: Argo, 2012, s. 26.

⁷¹ HERRNDORF, W. *Čik*. 1. vyd. Praha: Argo, 2012, s. 40.

⁷² HERRNDORF, W. *Čik*. 1. vyd. Praha: Argo, 2012, s. 40.

se každou chvílí chystal zapálit si cigaretu. Jeho ruce však byly svalnaté a na jednom předloktí měl dokonce jizvu. Byl to velmi zvláštní ruský chlapec s německými kořeny, který se za nějakých podivuhodných okolností dostal až na berlínské gymnázium. *Táhl se za ním závan, kterej mě málem porazil. Alkoholovej opar. Seděl jsem tři místa od uličky a mohl bych z fleku sepsat, co vypil za posledních čtyřadvacet hodin. Takhle to táhlo z mámy, když měla špatnej den.*⁷³

Čikovo chování ve škole bylo z velké části abnormální. Pořád nosil tu jednu a tatáž nevkusnou košili, ve vyučování byl pasivní, odpovídal pouze na nejnnutnější otázky, a to ještě velmi stroze. Neměl dosud žádné kamarády, protože se ani nepokusil nějaké si najít. *Na židli spíš visel než seděl, místo očí škvírky, a my nikdy nevěděli, jestli spí, je nalitej, nebo je prostě tak děsně v pohodě.*⁷⁴

Wolfgang Herrndorf vytvořil prostřednictvím postavy Čika typického outsidera společnosti, a to nejen kvůli jeho nejasné a podivné minulosti, chlapec žil stále v neutěšených a nestandardních sociálních poměrech. *Kevin tvrdil, že Čik bydlí se svým bráchou někde za Hellersdorfem v obytném přívěsu a že jeho brácha prodává zbraně. Někdo jinej přísahal, že obchoduje s bílým masem, žije ve vile se čtyřiceti pokojema a ruská mafie u něj pořádá orgie.*⁷⁵ Kvůli svému ruskému původu a kulturním a sociálním odlišnostem se Čik stává terčem častých posměšků. „Zase našrot, Ivane?“ „Koukejte, jak se ten nablblej Mongol motá,“ říkali.⁷⁶

Maikova rodina se nachází v tíživé finanční situaci. Jeho otec vlastnil několik stavebních pozemků, které však musel hluboko pod cenou prodat, protože se ukázalo, že se na nich objevily již skoro vyhynulé druhy hmyzu, žab a vzácný druh trávy. Ochránci přírody tak zažalovali stavební firmu a stavební firma dala k soudu ochránce přírody. Dlouho trvající soudní proces znamenal již tak velké ztráty, a proto se otec nakonec rozhodl vzdát se pozemků a prodat je. *Dovolená zrušená, a dům, co nám patří, nám už nejspíš dávno nepatří. Tvrdí táta. A to všechno kvůli třem housenkám a jednomu stéblu trávy.*⁷⁷

Autor se ve svém románu kromě finančních problémů podrobně věnuje také alkoholismu jako jednu z hlavních příčin vzniku krize rodiny. Matčin problém s alkoholem se stále více stupňoval, a proto musela hned první den Maikových prázdnin opět na čtyři týdny

⁷³ HERRNDORF, W. *Čik*. 1. vyd. Praha: Argo, 2012, s. 43.

⁷⁴ HERRNDORF, W. *Čik*. 1. vyd. Praha: Argo, 2012, s. 44.

⁷⁵ HERRNDORF, W. *Čik*. 1. vyd. Praha: Argo, 2012, s. 45.

⁷⁶ HERRNDORF, W. *Čik*. 1. vyd. Praha: Argo, 2012, s. 45.

⁷⁷ HERRNDORF, W. *Čik*. 1. vyd. Praha: Argo, 2012, s. 60-61.

do léčebny. Chlapec se s ní chce rozloučit, ona ho však vůbec nevnímá, protože je opilá. *Seděla v ložnici před zrcadlem, na sobě měla kožich a na rozloučenou se ještě pořádně zlila.*⁷⁸ Otec si o ni dělá velké starosti, jak se však brzy ukáže, jeho přehnaná snaha není upřímná. Čas bez své ženy chce totiž strávit se svou milenkou.

Herrndorf se prostřednictvím příběhu také dotýká nevěry mezi partnery, jež negativním způsobem ovlivňuje vztahy mezi členy rodiny. Jakmile Maikova matka odjela na léčení, ho otec seznamuje s novou skutečností – musí neodkladně odjet na služební cestu. *„A žádné vylomeniny! Nemysli si, že můžeš dělat vylomeniny. Nechám ti tady dvě stě eur, jsou dole v misce, a kdyby něco, okamžitě mi zavolaš.“*⁷⁹ Zanedlouho se u dveří jejich domu objeví otcova devatenáctiletá asistentka ve vyzývavém oděvu a v tu chvíli Maik celou otcovu „služební cestu“ pochopí. *Připadalo mi dobrý, že se táta ani nesnažil hrát na mě nějaký divadlo. Vlastně to stejně neměl zapotřebí. Mezi našima bylo svým způsobem všechno jasné. Máma věděl, co dělá táta. A táta věděl, co dělá máma. A když spolu byli sami, ječeli na sebe.*⁸⁰ Již v minulosti se snažil přijít na to, proč se jeho rodiče nerozvedou. Původně si myslel, že hlavním důvodem je on sám, později zjistil, že ačkoliv matka s otcem jako partneři nefungují, přesto bez sebe nedokáží žít. *Ale po čase jsem došel k závěru, že na sebe ječej rádi. Že je baví, když jsou nešťastní. Lidi, co jsou šťastní, když jsou nešťastní.*⁸¹

Otec se s Maikem před vchodovými dveřmi loučí, Monu, svoji asistentku, obejmeme kolem pasu a odvádí si ji spokojeně k autu. Chlapec tento nepříjemný pohled nezvládne a vzápětí se rozpláče. *Práskl jsem dveřma, zavřel jsem oči a minutu stál úplně nehybně. Pak jsem se svezl na vykachličkovanou podlahu a rozbřečel jsem se.*⁸²

Maik se cítí osamělý, má pocit, že je na všechno sám, všichni ho opustili a nemůže se spolehnout ani na své nejbližší příbuzné – matka alkoholička, otec raději tráví svůj čas s milenkou. *Přesunul jsem postel dopředu a psací stůl dozadu. Pak jsem šel zase dolů a znova jsem zkusil nějak sflíkovat to světlo, ale bylo to marný, tak jsem praštil náradím, vylezl znova nahoru, hodil jsem sebou na postel a řval jsem. Byl první den prázdnin a já už byl zralej na cvokhaus.*⁸³ Jeho tíživý pocit však pomine ve chvíli, kdy se u jeho domu náhodou objeví Čik a ačkoliv mu na samém začátku byl nesympatický - *Čika jsem od začátku nemohl vystát.*

---

⁷⁸ HERRNDORF, W. *Čik*. 1. vyd. Praha: Argo, 2012, s. 63.

⁷⁹ HERRNDORF, W. *Čik*. 1. vyd. Praha: Argo, 2012, s. 63.

⁸⁰ HERRNDORF, W. *Čik*. 1. vyd. Praha: Argo, 2012, s. 64.

⁸¹ HERRNDORF, W. *Čik*. 1. vyd. Praha: Argo, 2012, s. 64.

⁸² HERRNDORF, W. *Čik*. 1. vyd. Praha: Argo, 2012, s. 68.

⁸³ HERRNDORF, W. *Čik*. 1. vyd. Praha: Argo, 2012, s. 62.

*Nikdo ho nemohl vystát. Čik byl jasná socka a bylo to na něm vidět.*⁸⁴ - brzy se s ním skamarádí a Čik mu doslova změní celý život.

Nacházíme se před domem rodiny Klingenbergů, Maik zrovna vyprovází jejich vietnamskou hospodyni, když v tom si všimne, že se po ulici řítí jeho ruský spolužák Andrej Čichačov na něčem, co stěží připomíná kolo. *Byl to rám ze starýho dámskýho kola, co měl každou pneumatiku jinou a uprostřed rozedraný kožený sedadlo. Pak už tam byla akorát ruční brzda, která se houpala na uvolněném kabelu jako obrácená anténa.*⁸⁵ Čik Maika ihned spatří a snaží se s ním navázat přátelský kontakt, jeho pokus však není první. Jednou po škole si Maik odemykal své kolo, aby na něm mohl odjet domů, když v tom se objevil Čik. *Byl jsem tak zamyšlenej, když do mě začal Čik hučet, že jsem kolo odemknul a zase zamknul a vyrazil jsem domů po svých. Bylo to vážně ubohý.*⁸⁶ I tentokrát o něj Maik nemá zájem, a proto odchází do svého domu. Po chvíli ale zjistí, že se jím Čik potuluje po zahradě a obdivuje jejich bazén. Chlapec se s ním dá do řeči a nakonec ho pozve domů, chlapci tak stráví celé odpoledne hraním her na PlayStationu. *Když Čik nakonec odjel domů, byla už skoro půlnoc. Slyšel jsem, jak kolo skřípe směrem k Weidengasse, a potom jsem stál ještě chvíli před domem, uprostřed noci, a nad hlavou jsem měl hvězdy. Byla to nejlepší chvíle z celýho dne. Protože konečně skončil.*⁸⁷

Maikův dosud stereotypní a nudný život dospívajícího chlapce definitivně končí ve chvíli, kdy před jeho domem zastaví auto, které řídí sám nezletilý Čik. *Na ulici se objevila stará kraksna. Pomaličku zamířila k našemu domu a zahrnula na příjezdovou cestu. Světlo modrá Lada Niva stála několik minut s puštěným motorem před naší garáží, pak ho někdo vypnul. Otevřela se dvířka u řidiče a vystoupil Čik. Opřel se loktama o střechu a sledoval, jak kropím trávník. „Hm,“ udělal a potom dlouho mlčel. „Baví tě to?“*⁸⁸ Maik je šokovaný, než se z celé situace vzpomene, sedí na sedadle spolujezdce a prohlíží si auto zevnitř, z tohoto pohledu vypadá Lada ještě hůř než zvenku. Brzy na to Maik zjišťuje, že je auto kradené. *„Jen jsem si ji půjčil, není kradená,“ bránil se Čik. „Zase ji vrátím. Už jsme to udělali víckrát.“ „S kým?“ „S bráchou. To on ji objevil. Ta kraksna stojí na ulici a div se nerozpadne. Klidně si ji můžeš půjčit, majitel si ničeho nevišmne.“*⁸⁹

⁸⁴ HERRNDORF, W. *Čik*. 1. vyd. Praha: Argo, 2012, s. 39.

⁸⁵ HERRNDORF, W. *Čik*. 1. vyd. Praha: Argo, 2012, s. 68.

⁸⁶ HERRNDORF, W. *Čik*. 1. vyd. Praha: Argo, 2012, s. 59.

⁸⁷ HERRNDORF, W. *Čik*. 1. vyd. Praha: Argo, 2012, s. 70.

⁸⁸ HERRNDORF, W. *Čik*. 1. vyd. Praha: Argo, 2012, s. 73.

⁸⁹ HERRNDORF, W. *Čik*. 1. vyd. Praha: Argo, 2012, s. 74.

Ačkoliv se Maik nejprve brání, nakonec ho Čik přemluví a chlapci se tak vydávají na krátkou projížďku s jasným cílem – navštívit narozeninový večírek Tatjany Cosicové, jejich spolužačky a zároveň Maikovi tajné lásky.

Příběh čtrnáctiletého Maika je především o dospívání a uvědomování si sebe samého. Chlapec pomalu začíná dozrávat v muže, mění se také jeho střed zájmu, jeho pozornost se nyní upírá k dívkám, především k jedné – Tatjaně Cosicové. *Tatjana pochopitelně chodila k nám do třídy odjakživa, jenže já ji zaregistroval až v sedmičce. Nevím proč. Ale v sedmičce jsem z ní byl najednou úplně hotovej, a tehdy začalo všechno to trápení.*⁹⁰ Hrdina je do dívky zamilovaný, a to i přes to, že o ní skoro nic neví. Zklamání přichází v momentě, kdy od ní na konci školního roku nedostane pozvánku na její velkolepou oslavu narozenin. Maik je zdrcený, tři měsíce pro ni vyráběl dárek a teď nebude mít příležitost dát jí ho. *Pozdějc se ukázalo, že s Kallenbachem nejsme jediný, kdo žádnou pozvánku nedostal. Nedostal ji ani Nácek, Čičačov a ještě asi jeden nebo dva lidi. No jasně. Tatjana nepozvala největší mouly a socky, Rusáky, Nácky a debil.*⁹¹

Nacházíme se u domu Tatjany Cosicové, v němž probíhá oslava jejích narozenin. Maik si nevěří, najednou lituje, že vůbec sedl do Čikova auta a odmítá z něj vystoupit. Ačkoliv poslední měsíce nemyslel na nic jiného než na její narozeniny, uvědomil si, že na oslavu není pozvaný, nemá tu tedy být. Čik mu jako správný přítel dodává odvalu. *„Ne. Bože. Ale kdybych já byl na tvém místě a kdybych vypadal jako ty a kdybych bydlel na takovém místě a kdybych měl takový hadry, pozvala by mě nejmíň stokrát.*“⁹² Maik nyní stojí tváří v tvář Tatjaně, není schopen rozumného slova, předává jí obrázek Beyonce, který pro ni namaloval a bez jakéhokoliv rozloučení rychle nastupuje k Čikovi do auta. *„Šlápni na to!“ křikl jsem. „Co asi dělám?“ „Šlápni na to víc!“ volal jsem a sledoval svoje pěsti. Úleva byla slabej výraz.*⁹³

Oběma chlapcům se jejich netradiční výlet autem velmi líbil a ačkoliv se Maik zprvu velmi bránil, uznal, že takovéto dobrodružství ve svém poněkud nudném životě ještě nezažil. Jednoho dne, zrovna při hraní počítačových her, spolu naplánují dalekou cestu do

---

⁹⁰ HERRNDORF, W. *Čik*. 1. vyd. Praha: Argo, 2012, s. 22-23.

⁹¹ HERRNDORF, W. *Čik*. 1. vyd. Praha: Argo, 2012, s. 56.

⁹² HERRNDORF, W. *Čik*. 1. vyd. Praha: Argo, 2012, s. 81.

⁹³ HERRNDORF, W. *Čik*. 1. vyd. Praha: Argo, 2012, s. 85.

„Tramtárie“. „Co kdybysme prostě vypadli? nadhodil. „Cože?“ „Na dovolenou. Vždyť nemáme co dělat. Pojedeme na dovolenou jako normální lidi.“⁹⁴

Je neděle, čtyři hodiny ráno, chlapi stojí těsně u Lady, kterou si chtějí „vypůjčit“ na svou cestu za dobrodružstvím. Maikovy pocity jsou smíšené, cítí strach, převládá však silné vzrušení. *Přitisknul jsem se k živému plotu a cítil, jak mi buší srdce. Čik vytáhl z kapsy žlutý teniskák. Položil ho na kličku na dveřích a uhodil do něj dlaní. Nechápal jsem, k čemu je to dobrý, ale on sykl: „Takhle makaj profci!“ a otevřel dveře. Zamával na mě.*⁹⁵ Tímto okamžikem nudné prázdniny končí a mění se v úžasnou cestu napříč východním Německem.

Ve chvíli, kdy chlapi opouští Berlín, zjistí, že zapoměli mapu. Čik v tom však žádnou komplikaci neshledává, je přesvědčený o tom, že se Tramtárie nachází na jihu poblíž Rumunska, a proto plánují zamířit přímo tam. Protože však ani jeden z nich netuší, kde je jih, rozhodnou se, že směr jejich jízdy bude určovat hod mincí. *Když chceme na jih, máme jet na Burig, nebo na Freienbink? Hodili jsme si mince. Čikovi se to ohromně zalíbilo a prohlásil, že od teďka budeme jezdit už jenom takhle. Panna doprava, orel doleva, a když se mince zastaví na hraně, pojedeme rovně.*⁹⁶

První noc na cestě za největším dobrodružstvím tráví chlapi na jednom kopci, ustelou si na sedadlech svého vozu, což pro ně není příliš pohodlné, ale momentálně nemají na výběr. Druhý den ráno se Čik rozhodne, že naučí Maika řídit, a tak se celé odpoledne chlapec pokouší rozjízdit na louce. *Teprve na můj dvacátý pokus se Lada konečně dala do pohybu a mě to tak překvapilo, že jsem nadzvedl obě nohy, auto poskočilo a motor chcípl.*⁹⁷

Na cestě do Tramtárie si hoši udělají krátkou zastávku v jedné vesničce, ale protože mají strach, že by vzbudili podezření, zaparkují Ladu za vesnicí v křoví. V tamější pekárně si koupí svačinu, v tom Maik uslyší známý hlas patřící spolužákovi jménem Lutz Heckel, kterého nemají příliš rádi. *Lutz Heckel, bečka na chůdách, seděl u stolku hned vedle nás. S ním tam byla ještě velká bečka na chůdách a trochu menší bečka na sloupcích.*⁹⁸ Lutz se neustále vyptává, kde se tu Maik s Čikem vzali, co tu hledají, za kým přijeli, a jak se sem dostali. Čik si okamžitě vymyslí historku o výletě na kolech, kterou jim jejich spolužák uvěří. Jakmile Lutz se svým otcem odejdou, vychutnávají si chlapi koupené obložené chlebičky,

---

⁹⁴ HERRNDORF, W. *Čik*. 1. vyd. Praha: Argo, 2012, s. 86.

⁹⁵ HERRNDORF, W. *Čik*. 1. vyd. Praha: Argo, 2012, s. 92.

⁹⁶ HERRNDORF, W. *Čik*. 1. vyd. Praha: Argo, 2012, s. 97.

⁹⁷ HERRNDORF, W. *Čik*. 1. vyd. Praha: Argo, 2012, s. 102.

⁹⁸ HERRNDORF, W. *Čik*. 1. vyd. Praha: Argo, 2012, s. 105.

popíjí kávu a společně pozorují autobus, který tu každou půlhodinu přiváží turisty, jimiž jsou převážně důchodci.

Hlavní hrdina se právě na tomto místě zamýšlí nad smyslem života, uvědomuje si, že není nekonečný, naopak je zcela pomíjivý. Maik si nedokáže představit, že jednou zestárne, má strach, že bude nosit hnědé či béžové kusy oblečení a bude vypadat úplně stejně jako ostatní postarší pánové, protože všichni důchodci podle něj vypadají stejně. Zároveň přemýšlí o budoucnosti a svých plánech, jež porovnává se sny seniorů. Tyto úvahy a myšlenky ho velmi deprimují.

Herrndorf ve svém románu zobrazil generační rozdíly, zabýval se tím, jak dospívající vnímají seniory a jaký mají pohled na samotné stáří. *Vůbec jsem si nedokázal představit, že ze mě jednou taky bude béžovej důchodce. Přitom všichni starý chlapi, který jsem znal, byli béžoví důchodci. A důchodkyně byly taky takový. Všichni byli béžoví. Nedokázal jsem si představit, že i tyhle starý paní byly kdysi mladý. Že byly stejně starý jako Tatjana, že se večer napařádily a šly někam tancovat a že o nich lidi říkali, že jsou pěkný divošky, tehdy před padesáti nebo sto lety. Samozřejmě ne o všech. Některý byly určitě už tenkrát nudný nebo ošklivý. Ale i ty nudný a ošklivý chtěly nejspíš v životě něco dokázat, dělaly si plány do budoucna. I ty normální měly plány do budoucna a určitě si neplánovaly, že se promění v béžový důchodkyně. Čím víc jsem dumal o těch starejch lidech, co přede mnou vystupovali z autobusů, tím jsem byl deprimovanější. Nejvíc mě rozesmutnilo pomyšlení, že mezi důchodkyněmi musí být i ženský, co za mlada nebyly nudný nebo ošklivý. Že byly krásný, nejkrásnější z ročníku, všichni do nich byli zamilovaní a že někdo před sedmdesáti lety sedával na indiánský věži a byl bez sebe rozčilením, když se jenom rozsvítilo u nich v pokoji. Z těch holek teď byly taky béžový důchodkyně a nedaly se od ostatních béžových důchodkyň nijak rozeznat.*⁹⁹

Cestou ke svému automobilu potkávají chlapi dva policisty, kteří kontrolují poznávací značky u zaparkovaných aut. Okamžitě se jich zmocní obava, mají strach, že strážníci hledají z nějakého důvodu právě jejich auto. Následující plán byl oběma hochům jasný, musí za každou cenu získat novou státní poznávací značku, a proto si na tamějším parkovišti poblíž lesa vyhlídnou zaparkovaného „brouka“ s mnichovskou poznávací značkou. *Nakonec jsme*

---

⁹⁹ HERRNDORF, W. *Čik*. 1. vyd. Praha: Argo, 2012, s. 106-107.

objevili starýho brouka s mnichovskou espézetkou. Na oplátku jsme mu přidělali naše poznávačky a doufali jsme, že si toho hned tak nikdo nevšimne.¹⁰⁰

I přes výměnu SPZ se Čik s Maikem stále necítí v bezpečí, rozhodnou se proto, že následující dva dny stráví v lese. V místním kiosku si zakoupí jídlo a pití a o kousek níž si najdou malou loučku, právě na ní se rozhodnou přenocovat. Noc se zdá být velmi klidná, chlapci odpočívají a pozorují noční oblohu. „*To je úžasný, vole,*“ řekl Čik. „*Jo,*“ přikývl jsem. „*Úžasný.*“ „*Lepší než televize. I když televize je taky dobrá.*“¹⁰¹ Tato magická noc chlapce nutí přemýšlet o smyslu života i o možné existenci dalšího druhu na jiné planetě. Právě na tomto místě chlapci pocítí poprvé opravdové štěstí, které vyplývá z jedinečnosti tohoto okamžiku. *A pak jsem se otočil k Čikovi a on se otočil ke mně a podíval se mi do očí a řekl, že je to fakt úžasný, a měl pravdu. Vážně to bylo úžasný.*¹⁰²

Následujícího dne už jsou chlapci opět na cestě, protože společně usoudili, že čekání nemá žádný smysl. Cestou si všimnou žlutého ukazatele s reklamou: *Norma 1 km*, a protože jsou oba velmi vyhladovělí, dohodnou se, že si v tamějším supermarketu nakoupí. Ačkoliv je vesnička opravdu malá, chlapci nemohou místní obchod najít. Zanedlouho se u nich objeví na malém kole místní chlapec a Čik se s ním dá ihned do řeči. „*My do supermarketu nechodíme,*“ prohlásil rezolutně. „*Zajímavý. A kde ten supermarket je?*“ „*My nakupujeme u Froehliche.*“ „*Aha, u Froehliche.*“ Čik se zatvářil jako kovboj, kterej nechce ublížit druhému kovbojovi. „*Ale my bysme hlavně rádi věděli, kudy se jde k Normě.*“¹⁰³ V tom okamžiku se na ulici objeví paní, která volá hocha k obědu. Čik ani chvíli neváhá a hned se jí ptá, kde je tady *Norma*, načež dáma odpovídá, že tam oni nenakupují, protože nakupují zásadně u Froehliche. Maik s Čikem jsou zmatení, snaží se těm podivným lidem vysvětlit, že si nutně potřebují koupit jídlo, když paní zjistí, že nejsou zdejší, pozve je oba na oběd. „*Obědvá se ve dvanáct. Mladíci z Berlína, jste srdečně zváni. Buďte našimi hosty.*“¹⁰⁴

Po výborném jídle hoši usoudí, že jsou to bezvadní lidé, i když trochu podivní, poděkují jim a odejdou. Dokonce se jim konečně podaří najít supermarket, z něhož si odnášejí plné tašky jídla, nic jim tedy již nebrání pokračovat v jízdě. Komplikace však přichází ve chvíli, kdy se na ulici objeví muž a Maik zanedlouho pochopí, že je to policista. Omylem totiž chlapci zaparkovali Ladu přímo před policejní stanicí. *Než jsem z křoví zase vylezl, ušel Čik*

¹⁰⁰ HERRNDORF, W. *Čik*. 1. vyd. Praha: Argo, 2012, s. 107.

¹⁰¹ HERRNDORF, W. *Čik*. 1. vyd. Praha: Argo, 2012, s. 108.

¹⁰² HERRNDORF, W. *Čik*. 1. vyd. Praha: Argo, 2012, s. 110.

¹⁰³ HERRNDORF, W. *Čik*. 1. vyd. Praha: Argo, 2012, s. 114.

¹⁰⁴ HERRNDORF, W. *Čik*. 1. vyd. Praha: Argo, 2012, s. 116.

*sto nebo sto padesát metrů a byl už jen pár kroků od Lady. Zvedl jsem dýni a vtom ze vrat přesně mezi mnou a Čikem vyšel muž a vlekl za sebou kolo. Zvedl ho a postavil ho na říditka a sedlo. Na sobě měl světle žlutou košili a světle zelený kalhoty se dvěma cyklistickejma sponkama. Na nosiči měl položenou bílou čepici, která se skutálela dolů, když to kolo obrátil. A mně teprve podle tý čepice došlo, že je to policajt.*¹⁰⁵

Zanedlouho si policista všimne Čika, který odemyká auto, nakládá nákup na zadní sedadlo a sedá si za volant. Maik tuší, že chlapec, jenž nastupuje do auta dveřmi u řidiče, ještě nemusí být podezřelý, ale jestliže nastartuje, budou mít obrovský problém. „*Nezapomeň vzít spacák!*“ *Nic lepšího mě nenapadlo. Policajt se otočil ke mně. Čik taky. „Táta říkal, abys vzal spacák! Spacák!”* zařval jsem znova, a když se policajt otočil zpátky k Čikovi a Čik ke mně, rychle jsem se dotkl spánku a kyčle (čepice, pistole), abych mu vysvětlil, co je ten člověk zač.¹⁰⁶ Ačkoliv Čik pochopil, co se mu Maik snažil vysvětlit, policista jejich manévr pochopil a rozběhl se přímo k Čikovi, který už seděl za volantem. Maikovi došlo, že mu nejde ani tak o to, dohnat Ladu, protože to by se mu nepodařilo, jeho cílem bylo přečíst poznávací značku. Čik s Ladou odjížděl pryč a Maika nenapadlo nic jiného, než ukrást policistovo kolo a ujet s ním. *Hulákání se blížilo. Do očí mi vhrkly slzy a připadalo mi, že mi stehna za chvíli explodujou námahou. Policajtovi stačilo prakticky natáhnout ruku – a vtom jsem pomalu nabral rychlost a ujel jsem mu.*¹⁰⁷

Situace vygraduje, když Maik skončí v lese sám a snaží se vymyslet, jak Čika opět najde. Za normálních okolností by šel na místo, na němž se rozdělili, ale v tomto případě by to znamenalo jít čekat před policejní stanicí. Maik je zdrcený, neví, co si má počít, po chvíli ho však napadne možné řešení. *Když se nemůžete sejít na místě, kde jste jeden druhého ztratili z očí, vydáte se prostě na poslední bezpečné místo, kde jste byli předtím: na vyhlídkovou plošinu s kioskem a bezovými keři.*¹⁰⁸

Cesta na dané místo je dlouhá, delší, než Maik předpokládal. V jednu chvíli si dokonce myslí, že se už nachází v Česku, jelikož tabulky s názvy ulic jsou napsány cizím jazykem. Jakmile přichází na vyhlídkovou plošinu, ihned se rozběhne k bezovým keřům, u nichž se ještě povalují jejich odpadky, po Čikovi však nikde žádná stopa, je zklamaný.

---

¹⁰⁵ HERRNDORF, W. *Čik*. 1. vyd. Praha: Argo, 2012, s. 120-121.

¹⁰⁶ HERRNDORF, W. *Čik*. 1. vyd. Praha: Argo, 2012, s. 121.

¹⁰⁷ HERRNDORF, W. *Čik*. 1. vyd. Praha: Argo, 2012, s. 122.

¹⁰⁸ HERRNDORF, W. *Čik*. 1. vyd. Praha: Argo, 2012, s. 124.

Po několika hodinách, kdy si již myslel, že je všechno ztraceno, upřel svůj zrak na odpadkový koš a uvědomil si, že do něj vyhodili všechny jejich odpadky. Nepořádek u bezového keře tedy musel udělat někdo během dnešního dne. *Pod bezovým keřem jsme nenechali ležet vůbec nic. Rozběhl jsem se zpátky jako šílenec – ležela tam jenom prázdná flaška od coca-coly. Pořádně jsem ji prohlédl: nahoře v hrdle byl stočený lísteček a na něm stálo: „Jsem v pekárně, kde jsme potkali Heckeckela. Přijdu v šest, Č.“*¹⁰⁹ Tato věta byla přeškrtnutá, pod ní bylo napsáno, že pracuje na pile a vyzvedne ho při západu slunce.

Maika se opět zmocní pocit štěstí, celé odpoledne sedí na vyhlídkové plošině, a to až do soumraku, kdy přímo před ním zastaví neznámé černé auto. Teprve až po pár sekundách Maik pochopí, že je to jejich původní světlemodrá Lada, kterou Maik přestříkal barvou ve spreji, kterou ukradl společně s chotěbuzskou poznávací značkou. *Objal jsem Čika a pak jsem s ním chvíli boxoval a potom jsem ho zase objal. Vůbec jsem se nemohl uklidnit. „Ty vole!“ křičel jsem. „Ty vole!“ „Co říkáš na tu barvu?“ zpetal se Čik a pak jsme na plnej plyn svištěli z kopce.*¹¹⁰

Chlapci se cestou vyhýbají dálnicím a frekventovaným silnicím, párkrát se na nich už objevili, ale to bylo většinou omylem. Tentokrát to je však schválně, s novou státní poznávací značkou a barvou vozidla se cítí bezpečně. Cesta plyne hladce a chlapci si užívají jízdu, brzy na to se objeví nový problém, který musí okamžitě vyřešit. *„Do prdele,“ řekl. Vůbec nás nenapadlo, že budeme taky muset tankovat. A v první chvíli mi to ani nepřišlo jako bůhvíjakej problém. Za dva kilometry měla být benzínka a peněz jsme měli dost. Ale pak mi došlo, že dva osmáci asi neudělaj na obsluhu benzínky nejlepší dojem. Taky jsme na to mohli přijít dřív.*¹¹¹

S další významnou postavou tohoto románu se seznamujeme na skládce, tam se Čik s Maikem vydali hned poté, kdy je napadl geniální plán, jak získat benzín. *Stačí ho dostat z nějakýho jinýho auta! Je to úplná hračka. Člověk potřebuje jenom hadičku. Strčíte ji do nádrže a jednou nasajete vzduch a benzín pěkně vyteče.*¹¹² Čik vyleze na jednu hromadu, na níž objeví velký kanystr s tankovacím hrdlem, problém je, že ani jeden z nich nemůže najít hadičku. V tom okamžiku si všimnou podivné dívky, která na ně zírá svýma úzkýma očima z protější hromady.

---

¹⁰⁹ HERRNDORF, W. *Čik*. 1. vyd. Praha: Argo, 2012, s. 126.

¹¹⁰ HERRNDORF, W. *Čik*. 1. vyd. Praha: Argo, 2012, s. 126.

¹¹¹ HERRNDORF, W. *Čik*. 1. vyd. Praha: Argo, 2012, s. 128.

¹¹² HERRNDORF, W. *Čik*. 1. vyd. Praha: Argo, 2012, s. 129-130.

Dívka na ně působí velmi zvláštně, je celá špinavá a bosá, její nohy jsou černé až po kolena. Na sobě má zničené maskáčové kalhoty a zašedlé tričko a pod paží svírá dřevěnou bedýnku. „*Jste tak blbý, že to až bolí.*“ „*Strč si prst do prdele a drž hubu!*“ „*Ruskej teplajzníku!*“ „*Počkej, až si pro tebe dojdú.*“ „*Helemese, to se ňák cejtíš! A co uděláš, až tady budeš? No tak pojed'. Pojed' ke mně, cukrouši. Už se bojím.*“¹¹³ Jejich seznámení neproběhlo příliš šťastně, ale jak čas ukázal, bylo z toho přátelství na celý život.

Isa, dívka ze smetiště, je nakonec odvádí k hromádce starého kovu, za níž leží obrovská hromada hadic. Za každou cenu chce vědět, k čemu jim taková hadice je, a protože je neoblomná, Čik ji seznámí s jejich situací. „*Na co je chcete doopravdy?*“ *volala za náma ta holka.* „*Seš otravná.*“ „*Máte něco k jídlu?*“ „*Vypadáme tak?*“ „*Vypadáte jako dementi.*“ „*Opakuješ se.*“ „*Máte prachy?*“ „*Jako pro tebe?*“ „*Beze mě byste žádný hadice nenašli.*“ „*Trhni si.*“¹¹⁴ Isa je cestou zpět pronásleduje a chlapci po celou dobu vymýšlí plán, jak by se jí zbavili. Čik se jí pokouší urazit: „*Hele, je ti jasný, že smrdíš? Smrdíš jako hromada sraček. A ted' padej.*“¹¹⁵ Maikovi se Čikův způsob, který ale očividně zabral, nelíbí, on si ale trvá na tom, že je to „bezďačka a totální magor“. Podle něj určitě utekla z domova a zaručeně bydlí na skládce.

Jakmile dorazí zpět k benzinové pumpě, okamžitě se pokouší otevírat nádrže zaparkovaných aut, když v tom Čik objeví starého golfa s rozbitým víčkem. Zanedlouho již Maik zkouší nasát pomocí hadice ze sprchy vložené do nádrže benzín. *Zkusil jsem desetkrát nasát vzduch – a nic. Čik to taky desetkrát vyzkoušel, podíval se po mně a zeptal se: „Hele, co to bylo za knížku? Kdes k ní přišel?“*¹¹⁶ Ačkoliv to ani jeden z nich nedá najevo, jsou rádi, když se zjevuje Isa, která jim s touto záležitostí okamžitě pomůže.

Tak se chlapci seznámili s páchnoucí dívkou ze skládky, která se jim už zanedlouho roztahovala na zadním sedadle Lady. *S loktama opřenejma o přední sedadlo zezadu pozorně sledovala, jak Čik startuje a přidává plyn. Neměli jsem na ni zrovna náladu, to je logický, ale když nám pomohla s tím benzínem, museli jsme ji svízt aspoň kousek.*¹¹⁷

Po několika kilometrech se na obzoru objevil obrovský horský masiv a přesto, že ani jeden z nich netušil, kde se právě nacházejí a jaké hory to přesně jsou, vydali se toto místo prozkoumat. Po několikaminutové jízdě serpentýnami se ocitají nad překrásnou roklí

¹¹³ HERRNDORF, W. *Čik*. 1. vyd. Praha: Argo, 2012, s. 134-135.

¹¹⁴ HERRNDORF, W. *Čik*. 1. vyd. Praha: Argo, 2012, s. 137.

¹¹⁵ HERRNDORF, W. *Čik*. 1. vyd. Praha: Argo, 2012, s. 141.

¹¹⁶ HERRNDORF, W. *Čik*. 1. vyd. Praha: Argo, 2012, s. 143.

¹¹⁷ HERRNDORF, W. *Čik*. 1. vyd. Praha: Argo, 2012, s. 146.

s křišťálově čistým jezírkem. *Koukal jsem na vodu a připadala mi studená. Stál jsem vedle Isy a zhluboka se nadechl – a Čik šel zpátky k Ladě, a když se vrátil, schovával něco za zády. Očividně nás napadlo totéž. Na Čikovo znamení jsme popadli Isu a hodili ji do vody.*¹¹⁸

Herrndorfův román je také o sexuálním dospívání, z protagonistu Maika se stává pomalu dospělý muž, který si momentálně začíná uvědomovat své fyzické tělo. Jeho sexuální touha po dívce se objevuje v okamžiku, kdy si Isa na břehu svléká své mokré oblečení včetně spodního prádla. Situace pokračuje následujícího rána, kdy ho Isa požádá o to, aby jí ostříhal vlasy. Maik se však na tento úkol nemůže soustředit, protože je zaujat jejím dokonalým nahým tělem. *A tak jsem teda začal. Ze začátku jsem se snažil, abych se Isiny hlavy v jednom kuse nedotýkal, ale je těžký udělat z někoho tak mrňavejma nůžkama skinheada, když se ani nemůžete opřít dlaní. A ještě těžší je nekoukat v jednom kuse na nahý prsa, když vám visej rovnou před očima.*¹¹⁹ Tuto intimní chvíli jim překazí onanující starý muž stojící opodál, kterého si všimne Isa. „*Koukej, on si ho honí,*“ ozvala se Isa. *Podíval jsem se k lesu. Stál tam starej chlápek, dokonce ani ne za stromama, ale normálně před nima, kalhoty měl spuštěný ke kolenům a fakticky si honil ptáka.*¹²⁰ Dívka ani chvíli nemešká, posbírá několik kamenů a dá se do běhu, aby ho zahнала.

Po návratu se Isa intenzivně zajímá o chlapcův sexuální život, jakmile se dozví, že je Maik ještě panic, navrhne mu něco, s čím vůbec nepočítal. „*Ne,*“ řekl jsem. „*A?*“ „*Co a?*“ „*Chtěl bys?*“ „*Co jestli bych chtěl?*“ „*Však ty víš.*“ „*Ne,*“ řekl jsem.¹²¹ Maik je zmatený, celý rozhovor si opakovaně přehrává v hlavě, snaží se přijít na to, zda to skutečně myslela vážně. Přemýšlí také o pravdivosti své odpovědi, skutečně mluvil pravdu, když ji řekl, že se s ní nechce pomilovat? *Trvalo mi celou věčnost, než jsem v duchu sesumíroval větu, kterou bych dokázal říct. Opakoval jsem si ji nejmíň desetkrát, a pak jsem zachroptěl, jako bych měl každou chvíli dostat infarkt: „Ale líbilo se mi... když jsi mi dala ruku na koleno.“*¹²² Nakonec se Isa s Maikem ani nepolíbí, jelikož si všimnou, že se mezi skálami objevil Čik, vracející se s jídlem z nedaleké vesničky.

To odpoledne se rozhodli, že si udělají výlet na kopec, který připomínal nejvyšší horu světa. Na samém vrcholu byl obrovský dřevěný kříž a opodál stála dřevěná chatička s vyrytými nápisy. Všichni tři se shodli na tom, že nejstarší nápis pochází z roku 1903 a patří

---

¹¹⁸ HERRNDORF, W. *Čik*. 1. vyd. Praha: Argo, 2012, s. 148.

¹¹⁹ HERRNDORF, W. *Čik*. 1. vyd. Praha: Argo, 2012, s. 150.

¹²⁰ HERRNDORF, W. *Čik*. 1. vyd. Praha: Argo, 2012, s. 150.

¹²¹ HERRNDORF, W. *Čik*. 1. vyd. Praha: Argo, 2012, s. 152.

¹²² HERRNDORF, W. *Čik*. 1. vyd. Praha: Argo, 2012, s. 152.

jistému Anselmu Wailovi. Čik má stejný nápad, jaký měli zřejmě všichni návštěvníci tohoto místa, vytahuje proto svůj kapesní nožik a začíná do chatky vyřezávat iniciály.

Dospívající protagonista Maik Klinkenberg při své cestě za dobrodružstvím často přemýšlí o životě. Hrdina se často dostává do netradičních situací, jež ho nutí dumat nad smrtí. *A jak jsme se opalovali a povídali si a koukali na něj, nešlo mi z hlavy, že za sto let budeme všichni po smrti.*¹²³ Maikovi najednou připadá život pomíjivý, přemýšlí nad Anselmem, který tu zhruba před sto lety stál a nyní je již s celou svou rodinou mrtvý. *I jeho rodina byla mrtvá, jeho rodiče byli mrtví, jeho děti byly mrtvé, všichni, co ho znali, byli mrtví. A jestli v životě něco dokázal nebo postavil nebo zanechal, bylo to nejspíš taky mrtvý, zpusťšený dvěma světovějma válkama, a jediný, co po něm zbylo, bylo to jméno v kusu dřeva.*¹²⁴

Maikovy pocity jsou smíšené, cítí se zvláště, jejich monogramy, jež Čik vyřezal, jsou nyní mezi ostatními písmeny, které vyřezali dnes již mrtví lidé. A právě nyní si uvědomí, že je život časově omezený, proto je velmi vděčný za to, že je na tomto místě právě s Čikem a Isou. Při svém hloubání dostane chlapec geniální nápad, navrhne svým přátelům, aby se právě na tomto místě za padesát let setkali, přesně 17. července 2060 v 17:00, a to za jakékoliv situace. *„Nebo si myslíte, že je to pitomost?“ Ale Čik s Isou si nemysleli, že je to pitomost. Stáli jsme u těch našich vyřezaných monogramů a přísahali, a řek bych, že jsme všichni mysleli na to, jestli se to podaří, jestli budeme za padesát let ještě naživu a vrátíme se sem, že v té době budeme všichni neduživí stařečkové, což mi připadalo k neuvěření.*¹²⁵

S Isou se chlapci museli rozloučit při zpáteční cestě. Pod kopcem stálo několik výletních autobusů a právě s jedním z nich se Isa rozhodla odjet za sestrou. Od Maika si půjčila třicet euro na cestu a slíbila, že mu to vrátí. Jemu na tom však nezáleželo, byl smutný, protože věděl, že ji už nikdy neuvidí.

Od chvíle, kdy je Isa opustila, už uběhlo několik kilometrů a hoši dojeli do zpustošené vesnice. Domy byly zchátralé, ve většině oken chybělo sklo, dokonce i střechy byly děravé. Chlapecká touha a zvědavost je donutí prozkoumat jeden opuštěný statek. Chlapcům dojde, že je tahle vesnice vylidněná, a proto se rozhodnout prohledat další domy. *Starý ramínka, děravý*

---

¹²³ HERRNDORF, W. *Čik*. 1. vyd. Praha: Argo, 2012, s. 155.

¹²⁴ HERRNDORF, W. *Čik*. 1. vyd. Praha: Argo, 2012, s. 155.

¹²⁵ HERRNDORF, W. *Čik*. 1. vyd. Praha: Argo, 2012, s. 156.

*holinky, pár stolů a židlí. Čekal jsem, že narazíme přinejmenším na mrtvolu, ale do tmavých sklepů jsme se neodvážili.*¹²⁶

Když chlapci projíždí kolem dvoupatrové ruiny se zatlučenými okny, ozve se několik výstřelů a Maik začne panikařit. Nesmyslně vyskočí z auta a začne mávat rukama, v tom si všimne muže stojícího za rozbitým oknem s pistolí připravenou střílet. *Stál ve druhém patře toho popsanyho domu. Trásl se, aspoň mi to tak připadalo, ale ne jako já. U něj to bylo stářím. Dlaní si zastínil oči před sluncem a já jako debil mával dál. „Co blázníš? Nastup, nastup!“ volal Čik, ale já vstal a šel k tomu domu a pořád ještě jsem mával.*¹²⁷ Maik muže ujistí, že nepřijeli brázdit vesnici, ale pouze zabloudili a on je pozve k sobě domů na limonádu.

Dobrodružná cesta do Tramtárie končí v momentě, kdy se Lada řítí nekontrolovatelně dolů svahem pokrytým šterkem. Jakmile totiž opustili vesnici, cesta pokračovala pouze úzkou vyjetou cestou, nalevo od ní se rozprostírala krajina, vpravo byl velký strmý kamenitý svah, nedalo se jet proto jinudy. Cestu jim navíc ještě zkomplikovalo policejní auto, o němž si chlapci mysleli, že je pronásleduje. Nezbyvalo tedy nic jiného, než přidat na plynu a snažit se ujet. Cesta zničehonic skončila a Čik zamířil ke stráni. *„Tak co, jedeme dolů?“ křikl a já nevěděl, co odpovědět. Naposledy se dotkl brzdy, ale to už jsme se přehoupli přes hranu – a bylo to.*¹²⁸ Automobil se převrátil, několikrát se otočil a zůstal ležet na střeše.

Maik se pokouší vylézt z auta a konečně se ocitá venku, při pohledu na rozbité auto si najednou uvědomuje, co se doopravdy stalo. To už však Čik leze kolem vozu po čtyřech, narovná se a křikne na Maika, aby utíkal, on však neběží, protože není kam, všude kolem byla dálnice a za ní se rozprostíralo pole. Ze křoví najednou přiběhne paní, která se chlapcům snaží pomoci. *„Stalo se vám něco? Zeptala se paní a nedůvěřivě pokukovala po chladiči. Čik poklepal prstem na hasičák a zeptal se: „Někde hoří?“ „Ach bože,“ prohlásila paní a spustila ruku s přístrojem. „Stalo se vám něco?“ „Nic,“ řekl Čik. „Ty jsi taky v pořádku?“ Přikývl jsem. „Kde máte otce? Nebo matku? Kdo vlastně řídil?“ „Já,“ prohlásil Čik. Žena zavrtěla hlavou, co vypadala stejně jako její pas. „To auto...“ „To auto je kradený,“ skočil jí Čik do řeči.*¹²⁹

---

¹²⁶ HERRNDORF, W. *Čik*. 1. vyd. Praha: Argo, 2012, s. 161.

¹²⁷ HERRNDORF, W. *Čik*. 1. vyd. Praha: Argo, 2012, s. 162.

¹²⁸ HERRNDORF, W. *Čik*. 1. vyd. Praha: Argo, 2012, s. 167.

¹²⁹ HERRNDORF, W. *Čik*. 1. vyd. Praha: Argo, 2012, s. 169.

Situace nakonec vrcholí okamžikem, kdy jí z rukou vypadne hasičský přístroj přímo na Čikovu nohu a po chvíli už paní oba chlapce odváží svým BMW do nemocnice. *Nejmíň stokrát se nás zeptala, jestli pro nás vážně nemůže ještě něco udělat, dala nám svou adresu, prej kvůli „náhradě škody“ nebo tak něco, a nakonec vytáhla peněženku a strčila nám každému stovku na jízdenku.*¹³⁰

Po dlouhém čekání na pohotovosti se Maik probouzí na chodbě z krátkého spánku, tam už před ním stojí Čik s berlemi a sádrou. Zdravotní sestra je doprovodí do prázdného pokoje, v němž mají společně počkat na doktora. Nálada obou chlapců je momentálně pochmurná, protože si uvědomují, že jejich cesta tímto opravdu končí. Při pohledu z okna si Maik najednou všimne černé Lady, která stojí na odpočívadle vedle dálnice opět na svých kolech. *Někdo ji musel otočit. Kufr měla otevřený. Kolem pobíhali tři chlápci. Chvíli se radili, potom zase pobíhali. Jeden měl uniformu, dva montérky, pokud se to dalo na tu dálku rozeznat.*¹³¹

Do pokoje vstupuje zdravotní sestra a začne chlapce zpovídat, kam přesně mají namířeno. Chlapci si vymyslí historku o tom, že jsou na návštěvě u tety a všechno je v naprostém pořádku. Komplikace přichází ve chvíli, kdy sestra odvede Maika na sesternu a čeká, až zmiňované fiktivní tetě zavolá. *Zahlídl jsem na stole telefonní seznam a fakticky jsem netoužil po tom, aby mi ho ještě ke všemu vrazila do ruky. Vytočil jsem teda nazdařbůh nějaký číslo v naději, že to nikdo nezvedne. Byly čtyři hodiny ráno.*¹³² Z telefonu se ozve starší mužský hlas a Maik předstírá, že si volá s tetou Monou. *„Rozumím,“ prohlásil ten muž. „Vedeme fiktivní rozhovor.“ „Ano,“ řekl jsem, „ale to nevadí. Není to nic strašného, má jenom trochu natržené svaly nebo tak něco.“ „A já jsem teta Mona.“ „Ne. Chci říct... ano, ano, přesně tak... ano.“ „A vedle tebe někdo stojí a poslouchá.“*¹³³

Ačkoliv na sestru telefonát nepůsobí příliš věrohodně, nechá je nakonec odejít z nemocnice. Jakmile jsou chlapci venku, okamžitě se rozběhnou ke svému autu, které je značně poničené, avšak pojízdné. Čik se posadí na sedadlo řidiče, ale zjistí, že s nohou sádře není schopen ovládat pedály, a proto se přesune na sedadlo spolujezdce. Maik se okamžitě vyděsí, nikdy předtím auto na silnici neřídil. *„Stačí, když budeš přidávat plyn a točit volantem,“ odpověděl. „Řadit můžu já.“*¹³⁴

---

¹³⁰ HERRNDORF, W. *Čik*. 1. vyd. Praha: Argo, 2012, s. 178.

¹³¹ HERRNDORF, W. *Čik*. 1. vyd. Praha: Argo, 2012, s. 179.

¹³² HERRNDORF, W. *Čik*. 1. vyd. Praha: Argo, 2012, s. 182.

¹³³ HERRNDORF, W. *Čik*. 1. vyd. Praha: Argo, 2012, s. 183.

¹³⁴ HERRNDORF, W. *Čik*. 1. vyd. Praha: Argo, 2012, s. 188.

Právě nyní nám hlavní protagonista příběhu sděluje pravý důvod toho, proč se tenkrát rozhodl podniknout s Číkem výlet do Tramtárie. Maik nikdy nebyl v kolektivu příliš oblíbený, cítil se osamělý, považoval se za nezajímavé člověka a skoro vždy mu ke všemu chyběla odvaha. Při odhalování svých pocitů se Maik prostřednictvím vzpomínky vrací také k Tatjaně a její oslavě, na kterou nebyl pozvaný, což přisuzuje svým ne příliš kladným charakterovým vlastnostem. Důvodem jeho cesty byla především touha po dobrodružství a chuť udělat něco neobvyklého, jiného a zároveň netradičního. „*Prozradím ti tajemství,“ prohlásil jsem. „Jsem největší posera pod sluncem. Jsem nudnej a zbabělej, a teď můžeme jít pěšky. Na polňačce bych to možná zkusil. Ale na dálnici ne.“ Vysvětlil jsem mu, že jsem nejnudnější člověk na světě, tak nudnej, že mě nepozvali dokonce ani na párty, na kterou pozvali úplně všechny, a že jsem si přál aspoň jednou v životě nebejt nudnej.*¹³⁵ Čík svého nejlepšího přítele Maika podpoří a rozhodne se mu svěřit své životní tajemství. Sdělí mu, že je gay.

Herrndorf prostřednictvím Číka vytvořil homosexuálního dospívajícího hrdinu, který si pravdu o své orientaci celou dobu bedlivě střeží a odhaluje ji až v okamžiku, kdy si je Maikovými charakterovými kvalitami naprosto jistý. Nová skutečnost Maika příliš nepřekvapí, má pocit, že to celou dobu tušil a je rád za to, jaký Čík je. Na jejich přátelském vztahu se tak nic nemění. *Měl jsem Číka strašně rád, ale holky mi byly tak nějak milejší. A pak jsem zařadil jedničku a rozjel jsem se.*¹³⁶

Následující den jejich cesta již opravdu definitivně končí, jelikož se chlapci na dálnici střetnou s kamionem, do něhož posléze nabourají. *Ubral jsem plyn, abych mu předjíždění usnadnil. Kamión vyhodil blinkr, zařadil se před nás a ještě víc zpomalil.*¹³⁷ Chlapci jsou chováním řidiče kamionu vyvedeni z míry, nerozumí jeho jednání, neví, zda jim chce zablokovat cestu, nebo si s nimi pouze hraje. Maik se ho za pomoci Číka, který ovládá řadící páku, pokouší předjet prostřednictvím odstavného pruhu, řidič kamionu se jim jejich plán snaží zmařit a kličkuje na všechny možné strany. Maik se ho i přesto snaží předjet, avšak kdyby Čík zavčas nezareagoval, byli by chlapci zřejmě mrtví. „*BRZDI!*“ zařval. „*BRZDÍÍÍ!*“ *A moje noha brzdila, i když myslím, že jsem jeho křik uslyšel a pochopil teprve mnohem pozdějc. Moje noha brzdila sama od sebe, protože jsem vždycky dělal, co mi Čík řekl. Teď řval „Brzdi!“ a já brzdil a nevěděl jsem proč.*¹³⁸ Maikovi došlo, že se kamion zřítil na zem

---

¹³⁵ HERRNDORF, W. *Čik*. 1. vyd. Praha: Argo, 2012, s. 188.

¹³⁶ HERRNDORF, W. *Čik*. 1. vyd. Praha: Argo, 2012, s. 189.

¹³⁷ HERRNDORF, W. *Čik*. 1. vyd. Praha: Argo, 2012, s. 195.

¹³⁸ HERRNDORF, W. *Čik*. 1. vyd. Praha: Argo, 2012, s. 196.

a proměnil se v barikádu, která zabrala celou dálnici. Lada zavravorala a nekontrolovatelně mířila k němu.

Maikovi se promítá před očima celý jeho život. Myslí na Berlín a na to, že už se nikdy nedostane domů, na Tatjanu a jeho lásku k ní, i na onu kresbu, kterou jí daroval k narozeninám. *A pak přišel ten osudný okamžik. Žádnéj náraz nepřišel. V mejch vzpomínkách žádná rána není. Přitom to muselo děsně bouchnout. Poněvadž jsme do něj vrazili na plný koule.*¹³⁹

Nacházíme se doma u Klingenbergů, Maik sedí naproti svému otci. „*Seš v pěkným průseru, je ti to jasný?*“¹⁴⁰ Maikovi to samozřejmě jasné je, ví, že to, co s Číkem udělali nebylo správné, jeho otci to však nestačí. „*Vůbec nic jsi nepochopil! Vůbec nic ti není jasný! On si myslí, že to okecá! Idiot!*“ „*Nejsem idiot jenom proto, že už po stý...*“ *Plesk. Jednu mi vrazil. „Josefe, prosím.“ Máma se pokusila vstát, ale ztratila rovnováhu a klesla zpátky do křesla vedle láhve s amarettem.*¹⁴¹ I přes to, že je Maikova matka pod vlivem alkoholu, zastává se ho.

Otec zatím vymyslel plán, veškerou vinu měl chlapec svěst na Číka, aby soud pro mladistvé zastavil proti Maikovi řízení a zbavil ho viny. Maik s tím však nesouhlasí a otci sděluje, že soudci poví přesně to, co se doopravdy stalo. Otec se neudrží a Maika surově zbijí. *Ze všech stran se na mě sypaly rány, spadl jsem ze židle a sunul se po podlaze, obličej jsem si chránil loktama. Slyšel jsem, jak máma zaječela a upadla a jak volá: „Josefe!“, a nakonec jsem se stočil tak, že jsem mezírkou mezi rukama viděl na terasu. Pořád ještě jsem cítil kopance, ale už pomalu ubývaly. Bolely mě záda.*¹⁴² Chlapec celou dobu myslí na Číka, těší se na něho, neviděl ho od oné autonehody, a to jsou už čtyři týdny, podle všeho ho odvezli do dětského domova.

Za několik dní byl soud. Čík na sebe vzal veškerou vinu, a to i přes Maikův jasný nesouhlas. „*Vymysleli jsme to spolu,*“ *odpověděl jsem. „My oba.“ „Kecy!“ vyhrkl Čík. „Chtěli jsme se trošku projet,*“ *pokračoval jsem. „Vyjet si na dovolenou jako normální lidi a...“ „Kecy,“ vyhrkl Čík znova.*¹⁴³ Čík byl však neoblomný a veškerou zodpovědnost převzal na sebe. Soudci přiznal, že to byl všechno jeho nápad, vysvětlil mu, kde se naučil startovat

---

¹³⁹ HERRNDORF, W. *Čík*. 1. vyd. Praha: Argo, 2012, s. 197.

¹⁴⁰ HERRNDORF, W. *Čík*. 1. vyd. Praha: Argo, 2012, s. 200.

¹⁴¹ HERRNDORF, W. *Čík*. 1. vyd. Praha: Argo, 2012, s. 200.

¹⁴² HERRNDORF, W. *Čík*. 1. vyd. Praha: Argo, 2012, s. 202-203.

¹⁴³ HERRNDORF, W. *Čík*. 1. vyd. Praha: Argo, 2012, s. 205-206.

auto pomocí kabelů, řekl mu i to, že Maik nerozezná brzdu od plynu. Rozsudek soudce byl následovný – Čik musel zůstat v dětském domově a Maik byl nucený vykonat třicet hodin obecně prospěšných prací.

Nový školní rok byl zahájen bez Čika. Maik seděl na svém obvyklém místě a poslouchal výklad učitele Wagenbacha, když v tom mu přilétl na stůl papírek se vzkazem od Tatjany Cosicové, v němž se snažila zjistit, co se všechno o prázdninách přihodilo. Maik je zmatený, honí se mu hlavou spousta myšlenek a zjišťuje, že k ní pořád ještě něco cítí. *Měla v puse tužku a byla opálená dohněda. Poslouchala Wagenbacha a nedalo se na ní poznat, jestli je hrdou majitelkou černobílý Beyoncé, nebo jestli můj obrázek zmačkala a hodila do koše. Tatjana byla ten den tak krásná, že jsem se musel ovládat, abych na ni pořád nekoukal.*¹⁴⁴

Příběh končí ve chvíli, kdy Maik obdrží dopis od Isy, v němž ho dívka pozdravuje, vyptává se na spoustu věcí a oznamuje mu, že v neděli bude v Berlíně a při té příležitosti mu vrátí peníze, které jí Maik půjčil tehdy na cestu autobusem. V momentě, kdy Maik přemýšlí o tom, zda víc miluje Tatjanu, nebo Isu, uslyší zvenčí divné rány. Je to jeho opilá matka, která hází do bazénu věci z domu. Maik se snaží pochopit situaci, matka mu však okamžitě klade na srdce, že materiální věci nejsou podstatné, důležité je v životě milovat a být šťastný. *Máma najednou ohromně zvažněla a nalila si další skleničku. Prázdňá láhev putovala do bazénu. Potom mě objala. Vyrvala ze zdi přehrávač dévédéček a mrštila jím do vody. Následoval televizní ovladač a veliká fuchsie v květináči.*¹⁴⁵

Když jí Maik pomáhá hodit do bazénu pohovku, televizi a polici, objeví se policista, kterého zavolali jejich sousedé pro rušení domovního klidu a pro podezření z vandalismu. Matka mu nevěnuje příliš pozornosti a raději si otevírá další lahev šampaňského. Maik to všechno pozoruje zpozvdálí a potom skočí do bazénu. *Voda byla vlažná. Když jsem se ponořil, ucítil jsem, jak mě máma chytla za ruku. Klesali jsme s křeslem na dno, a pak jsme se dívali na třpytivou, pableskující hladinu, na který plavaly tmavý kvádry nábytku, a já si přesně pamatuju, na co jsem myslel, když jsem tam dole zadržoval dech a koukal se nahoru.*¹⁴⁶

V tomto okamžiku hlavní hrdina příběhu rekapituluje svůj dosavadní život. Domnívá se, že se mu bude nejspíš opět přezdívat Cvoky. Uvědomí si, že v životě existují daleko horší

---

¹⁴⁴ HERRNDORF, W. *Čik*. 1. vyd. Praha: Argo, 2012, s. 208.

¹⁴⁵ HERRNDORF, W. *Čik*. 1. vyd. Praha: Argo, 2012, s. 220.

¹⁴⁶ HERRNDORF, W. *Čik*. 1. vyd. Praha: Argo, 2012, s. 221-222.

věci, než je mít za mámu alkoholičku, přemýšlí nad dopisem od Isy. Těší se z toho, že bude konečně moci navštívit Čika v dětském domově, stýská se mu Ladě a bouřce nad pšeničným polem, v duchu Čikovi děkuje za to, že by nic z toho bez něho nezažil. Bylo to nejlepší léto v jeho životě a ničeho nelituje. *Víte, člověk sice nemůže zadržovat dech věčně – ale přece jenom to jde docela dlouho.*¹⁴⁷

Knih *Čik* je hořce ironicky a humorně laděný román, který lze vnímat jako snově dobrodružnou i romantickou cestu dospívajících chlapeckých hrdinů do vlastního nitra.

Vypravěčem Herrndorfova románu je čtrnáctiletý Maik Klingeberg, který je zároveň protagonistou příběhu. *Právě Maikova optika je v románu stěžejní, do hlavy vidíme pouze jemu, a proto je zobrazený svět s dalšími postavami vidět pouze skrze něj.*¹⁴⁸ Během vyprávění nám hrdina odhaluje, koho má rád a ke komu cítí lásku, koho nesnáší, ba dokonce nenávidí. Celou dobu sledujeme, jak se Maikovi díky novým zkušenostem zvyšuje sebevědomí. Jeho vyprávění je vtipné, dokáže být sebeironický, což dospívajícím čtenářům jistě imponuje.¹⁴⁹

Co se týká jazyka užitého v díle, volí Herrndorf převážně hovorovou i obecnou češtinu, aby zachoval věrohodnost dospívajících hrdinů. *Celou dobu jsem seděl zhroucena na soličce a nehejbal jsem se.*¹⁵⁰ V dialozích mezi postavami příběhu, převážně pak mezi Maikem a Čikem, se z velké části objevují vulgarismy. „*Strč si prst do prdele a drž hubu!*“ „*Ruskej teplajzníku!*“¹⁵¹ *A teď ještě zpívá sračky,*“ *vzdychl Čik a já mlče, protože ve skutečnosti sračky nezpívala.*¹⁵² „*Hele, je ti jasný, že smrdíš? Smrdíš jako hromada sraček. A Teď padej.*“¹⁵³

Wolfgang Herrndorf prostřednictvím příběhu odhaluje závažnější témata jako rozdílný původ, odlišné sociální poměry, sexuální dospívání jedince, problematiku homosexuality, alkoholismus, nevěru i postavení jedince ve společnosti.

---

¹⁴⁷ HERRNDORF, W. *Čik*. 1. vyd. Praha: Argo, 2012, s. 222.

¹⁴⁸ KOLÁČKOVÁ, Gaja. Nostalgické prázdniny Maika a Čika. *Média IKSŽ: Studentské práce* [online]. Dostupné z: <<http://media.fsv.cuni.cz/2015/11/12/recenze-nostalgicke-prazdniny-maika-a-cika..>> [cit. 2017-02-18].

¹⁴⁹ NEŠPOROVÁ, Jitka. Herrndorf Wolfgang Čik. *ILiteratura* [online]. Dostupné z: <<http://www.iliteratura.cz/Clanek/30613/herrndorf-wolfgang-cik.>> [cit. 2017-02-18].

¹⁵⁰ HERRNDORF, W. *Čik*. 1. vyd. Praha: Argo, 2012, s. 9.

¹⁵¹ HERRNDORF, W. *Čik*. 1. vyd. Praha: Argo, 2012, s. 135.

¹⁵² HERRNDORF, W. *Čik*. 1. vyd. Praha: Argo, 2012, s. 140.

¹⁵³ HERRNDORF, W. *Čik*. 1. vyd. Praha: Argo, 2012, s. 141.

Poutavý a strhující příběh o dospívání, přátelství, první lásce i o nelehkých rodinných situacích je postaven především na humorném potenciálu dospívajícího vypravěče, jenž osloví nejen samotné vrstevníky hrdinů, ale vtáhne do děje i zcela dospělé jedince.

3 Život a tvorba Meg Rosoffové

Meg Rosoff se narodila v roce 1956 v Bostonu. Po studiích v USA a Británii začala pracovat v nakladatelství a reklamě v New Yorku. V roce 1989 se autorka vrátila do Londýna, kde v současnosti žije. Mezi lety 1989 a 2003 pracovala v různých reklamních agenturách jako reklamní textařka, postupně začala psát knihy.

Proslavil ji román *How I Live Now* (2004), za který obdržela například cenu Guardian Prize, Printz Award a Branford Boase Award a zařadila se do užšího výběru ve Whitbread Award. Její druhý román z roku 2006 *Just in Case* (S osudem v zádech, česky 2010) získal tradiční ocenění British Carnegie Medal za nejlepší dětskou knihu vydanou v UK a německou Jugendliteraturpreis.

Mezi její další díla patří *Meet Wild Boars* (2005), kterou ilustrovala Sophie Blackall nebo *What I Was* z roku 2007, po němž následovaly další spolupráce s Blackallovou: *Jumpy Jack* (2008) a *Googily* (2008) *Wild Boars Cook* (2010). Další román *The Bride's Farewell* (2009) byl jmenován jednou z deseti nejlepších knih pro young adults literaturu vydaný na americkém trhu.

Meg Rosoffová je také autorkou románů *Moose Baby (originally Vamoose)* (2010), *There Is No Dog* (2011), *Picture Me Gone* (2013) a *Jonathan Unleashed* (2016).¹⁵⁴

3.1 Analýza a interpretace díla S osudem v zádech

*Odsud shora je pěkný výhled. Můžu se rozhlížet po světě a všechno vidím. Například vidím patnáctiletého chlapce a jeho bratra.*¹⁵⁵

Protagonistou románu je patnáctiletý David Case, který na poslední chvíli zachrání svého teprve ročního bratra před pádem z okna. *Jakmile David vzhlédl, po jediném pohledu pochopil situaci, vykřikl: „Charlie!“ a vrhl se přes pokoj. Popadl dítě kapucí pyžamka s Batmanem, sevřel ho v náručí, div mu nepolámal žebra, a svezl se s ním k zemi, chlapcovu tvář přitisknutou bezpečně pod svou bradou.*¹⁵⁶

---

¹⁵⁴ Meg Rosoff. *Good read* [online]. Dostupné z:

<http://http://www.goodreads.com/author/show/93575.Meg_Rosoff> [cit. 2017-04-12].

¹⁵⁵ ROSOFF, M. *S osudem v zádech*. Praha: Mladá fronta, 2010, s. 7.

¹⁵⁶ ROSOFF, M. *S osudem v zádech*. Praha: Mladá fronta, 2010, s. 8-9.

Dítě v posledním okamžiku uniklo smrti, David je však vlivem této situace na pokraji něčeho mnohem složitějšího, začíná trpět utkvělou představou, že ho stihá osud, před nímž nelze utéci. *Proboha, říkal si v duchu David. Kdybych byl o dvě vteřiny pomalejší, byl by teď mrtvý. Můj bratr by byl mrtvý, ale já bych byl zničený, zdrčený, ubitý výčitkami a vinou a celý zbytek života by všichni všude šeptali: To je ten kluk, co zabil svého bratra.*¹⁵⁷

Nepříjemná situace nutí Davida zamyslet se nad samotným životem. Po důkladné rozvaze dochází k závěru, že se vše může ve vteřině obrátit, jakákoliv banální situace může být katastrofou, a proto vidí nebezpečí takřka všude. Chlapec sedí a přemýšlí nad smrtí, jež na něho čeká na každém rohu. *Proč mu tohle nikdy nedošlo? Mohl by spadnou do kanálu, umřít na mrtvici. Autonehoda by mu mohla přervat míchu. Mohl by chytit ptačí chřipku. Mohl by na něj spadnou strom. A taky jsou tu komety. Zabijácké včely. Cizí armády. Potopy.*¹⁵⁸ Ve všem nyní vidí hrozbu, jež by mu způsobila nesnesitelnou bolest, utrpení a následnou smrt.

Prostřednictvím Davidovy vzpomínky se vracíme o rok zpět, do okamžiku, kdy jeho matka přichází společně s novorozeným bratrem Charliem z porodnice domů. Nemluvně je ze svého bratra unešený, pozoruje ho a snaží se s ním komunikovat prostřednictvím svého vnitřního hlasu, jenž nikdo očividně neslyší, a proto je snaha o navázání kontaktu neúspěšná. *Bratříček opakoval otázku pomalu a zdvořile, jakoby mluvil ke člověku omezené inteligence. Kdo přesně jsi ty? David se zamračil. Dítě naklonilo hlavu a na tváři se mu objevil výraz, který snad mohl být lítostí. Taková jednoduchá otázka, myslelo si. Ale jestli jeho bratr odpověď znal, nedal najevo. To Charlieho znepokojilo. Po příštích několik měsíců se pokoušel získat odpovědi od rodičů, ale otec byl pořád v práci a matka byla, pokud šlo o jejího staršího syna, podivně málo informovaná. „Obvykle chodívá včas,“ podotkla třeba vesele, nebo: „Mohl by si víc uklízet v pokoji.“ Ale nic o tom, kdo je. A když si všimla, že se Charlie upřeně dívá na Davida, pomyslela si jen: To je hezké. Rozumějí si.*¹⁵⁹

Za necelý rok svého života Charlie porovnává bratrovu osobnost. Na rodinných fotografiích mu David připadá šťastný, veselý a poklidný, on ho však takového neznal. David se v průběhu dospívání velmi změnil, nyní byl nevyrovnaný, roztřesený a nervózní. Charlie nedokáže odhadnout přesné datum Davidovy proměny, podle fotografií odhaduje, že se obraz jeho bratra začal rozostřovat mezi třináctým a čtrnáctým věkem života. *Charlie velkou část svého krátkého života strávil tím, že si dělal o svého staršího bratra starosti. Ted' si přestal*

---

¹⁵⁷ ROSOFF, M. *S osudem v zádech*. Praha: Mladá fronta, 2010, s. 9-10.

¹⁵⁸ ROSOFF, M. *S osudem v zádech*. Praha: Mladá fronta, 2010, s. 10.

¹⁵⁹ ROSOFF, M. *S osudem v zádech*. Praha: Mladá fronta, 2010, s. 11-12.

*hrát s kostkami a zamyslel se. Bylo mu jasné, že jeho nedávný pokus o létání byla chyba. Zřejmě to Davida postrčilo přes nějakou neviditelnou hranici, a z toho měl Charlie výčitky svědomí. Chtěl to nějak odčinit, poradit bratrovi, jak znovu získat pevnou půdu pod nohama. Nedokázal ho ale přimět, aby mu naslouchal.*¹⁶⁰

Děj příběhu se odehrává v satelitním městečku Luton poblíž Londýna, v němž protagonista příběhu s rodiči a bratrem žije. Ostatní obyvatelé by si zřejmě v kůži Davida libovali, že se jim podařilo uniknout katastrofě a zachránili tak svého bratra před smrtí, David byl v tomto ohledu značně odlišný. Leží v posteli a přehrává si opakovaně celou situaci v hlavě. Tentokrát nad osudem chtě nechtě vyhrál, je mu ale jasné, že příště se již tragédii nevyhne. Jeho paranoidní představy a jasně cílené obavy nyní ovládají jeho život. *Když se oblékal, cítil, jak ho sledují čísi oči. Když si sypal cereálie do misky, viděl, jak se jeho život řítí k zemi v kouřících troskách. Panebože, říkal si v duchu, když si čistil zuby. Musím se schovat. Ne, ne schovat. Zmutovat. Stát se nerozpoznatelným.*¹⁶¹

David si najednou sedne na postel a přemýšlí o sobě, své postavě i osobnosti. Je mu patnáct let, měří sto sedmdesát sedm centimetrů, jeho postava je mírně nahrbená, chůzi má nejistou, zuby jsou mírně křivé, a ačkoliv se považuje za chlapce velmi zdvořilého se středně světlou anglickou pletí a hnědými vlasy, uvědomuje si, že nic z toho ho před nekompromisním osudem, jenž ho stíhá, neochrání. Jediným východiskem, jak uniknout blížící se katastrofě, je změna identity. *Jediná jeho šance je krok za krokem předělat svůj život, počínaje jménem. A pokud se mu povede být dostatečně jiný, možná, že pak osud na Davida Case zapomene a najde si jinou oběť. Uštvte k smrti někoho jiného.*¹⁶²

Záchranou bratra se Davidův běžný život zcela mění, a to především proto, že ztratil jistotu bezpečného života. Uvědomil si, že svůj život nemá pod kontrolou, což ho nikdy před tím nenapadlo. Byl přesvědčený o tom, že na něj smrtelné nástrahy čekají na každém kroku a tohle byl pouze začátek. Začíná tak chlapcova nekonečná snaha schovat se před osudem.

Chlapec si mění své jméno, není to již David, ale Justin, protože zrovna to mu připadá elegantní i inteligentní zároveň a ve spojení s jeho příjmením zní jméno hořce ironicky a hlavně bezpečně. Justin Case (*Just in Case – Pro všechny případy*)¹⁶³ je typ chlapce, jenž si s nepřizní osudu umí poradit a přesně to nyní potřebuje.

---

¹⁶⁰ ROSOFF, M. *S osudem v zádech*. Praha: Mladá fronta, 2010, s. 12.

¹⁶¹ ROSOFF, M. *S osudem v zádech*. Praha: Mladá fronta, 2010, s. 13.

¹⁶² ROSOFF, M. *S osudem v zádech*. Praha: Mladá fronta, 2010, s. 14.

¹⁶³ ROSOFF, M. *S osudem v zádech*. Praha: Mladá fronta, 2010, s. 14.

Justin musí všechno přizpůsobit své nové osobnosti, rozhodne se proto, že kromě jména musí změnit i celkový vzhled. Už to totiž není ten obyčejný David, jenž nosil nudné džíny a obnošené mikiny, nezajímavou bundu a sportovní tenisky, Justin byl chlapec s úplně jiným vkusem. Blížily se navíc jeho narozeniny a chlapec vždy snil o tom, že se v jeho šestnácti všechno změní. Byla jedinečná příležitost posbírat poslední kousky svého sebevědomí a zamířit do nedalekého dobročinného obchodu s oblečením. *V nejvzdálenějším rohu uviděl všák s pánským oblečením, došel k němu a vytáhl jednu košili. Přidržel si ji pod bradou. Byla něčím cítit, a ne úplně příjemně: starý cigaretový kouř, spálené brambory, kokosová polévka.*¹⁶⁴ Chlapce v souvislosti s tímto zápachem napadne, že právě takto by mohl vonět i Justin Case, představa se mu nelíbí a ihned se na tuto myšlenku snaží zapomenout.

Právě na tomto místě se dospívající hrdina seznamuje s devatenáctiletou dívkou jménem Agnes Beenová, jež mu ochotně podává košili s kašmírovým vzorem k vyzkoušení. Justin je dívkou očarován, ihned si všímá její výrazně rovně střižené růžové ofiny, je zaujat jejíma očima, které jsou zvýrazněné tlustou černou linkou, pohled upírá na její rty, jež jsou díky rtence jasně oranžové. *Na nohou měla kozačky se vzorem světle zelené hadí kůže s deseticentimetrovou platformou, punčocháče s divokými vzory, hodně krátkou sukni a přiléhavou průsvitnou košili potištěnou japonskými komiksy, přes kterou si natáhla vysokou běžovou elastickou podprsenku ve stylu padesátých let. Na rameni ji visela brašna fotoaparátu.*¹⁶⁵

Justin ihned dívku pochválí za osobitou, extravagantní vizáž a výjimečný styl a ihned ji seznamuje se svou celkovou přeměnou. *„Takže utíkáš před osudem,“ zopakovala dívka pomalu, „a myslíš, že tímhle vším se něčemu vyhneš?“ Pokrčil rameny. „Co jiného můžu dělat?“ „Třeba přestat věřit na osud?“*¹⁶⁶ Justina to již v minulosti napadlo, ale nedokázal to, byl přesvědčený o tom, že je jeho staré „Já“ odsouzeno ke zkáze.

Příběh je vyprávěný er-formou a probíhá v aktuální přítomnosti. Rosoffová ve své knize využívá i retrospektivních pasáží, prostřednictvím nichž se dětský recipient seznamuje s minulostí hlavního hrdiny a jeho dřívějším nazírání na svět. V těchto částech jsou také zdůrazněny vztahy s matkou a otcem v konfrontaci s aktuálním stavem. *Posmutnělý úsměv na její tváři v něm vyvolal vzpomínku na dobu, kdy ji miloval bezvýhradně a vášnivě, dobu, kdy*

---

¹⁶⁴ ROSOFF, M. *S osudem v zádech*. Praha: Mladá fronta, 2010, s. 16.

¹⁶⁵ ROSOFF, M. *S osudem v zádech*. Praha: Mladá fronta, 2010, s. 16.

¹⁶⁶ ROSOFF, M. *S osudem v zádech*. Praha: Mladá fronta, 2010, s. 18.

*ho nemohl hlídat nikdo jiný, kdy nechtěl spát sám v postýlce ani si vzít láhev od vlastního otce.*¹⁶⁷

Vypravěčem celého příběhu je osud, který má v knize nezastupitelné místo. Nejen, že celou dobu Justina sleduje a provází ho ve všech jeho situacích, dokonce k němu od určité chvíle promlouvá hlasem, jenž Justin slyší ve své hlavě. Slechy jsou často doplněny o vize, které po chvíli končí. Osud také hovoří k dětskému recipientovi, aby mu vysvětlil okolnosti děje a dokázal mu svoji důležitost v Justinově životě. Promluvy osudu jsou v textu odlišeny tučným písmem. *Já jsem ten, kdo drží prst na stupnici vah, na kulce, na brzdách. Ten, kdo vybírá, která spermie, které vajíčko, kdo bude žít, kdo zemře. Ale mluvili jsme o Davidovi. Chudák bezmocný Davídek, který se tak křečovitě drží svého pahýlku života! Je to skoro zábavné. Tvůj přítel, tvá postava, tvůj David je hlupák. Pošetilý trouba. Malá bílá myš s růžovým pošukávajícím čumáčkem. Držím ho tlapou za ocas. Jen se dívej, co se stane, když ji zvednu.*¹⁶⁸

Chlapcovi rodiče zaujímají odmítavý postoj k jeho změně, jelikož jim připadá nesmyslné, aby si po tolika letech změnil jméno, a proto ho stále oslavují Davide. Justin se jim pravý důvod své přeměny nesnaží vysvětlit, ví totiž, že ho jeho rodiče již delší dobu dostatečně nevnímají. *Justin byl přesvědčený, že dokud by ho nenašli s nabitou pistolí v jedné ruce a s dopisem na rozloučenou ve druhé, nebudou si dělat nijak velké starosti s jeho úzkostmi a jejich příčinami.*¹⁶⁹ Jejich nepozornost a částečný nezájem Justin přisuzuje svému mladšímu bratrovi Charliemu. Díky svým rozumovým schopnostem rodičům nic nevyčítá a plně si uvědomuje, že dítě potřebuje jejich veškerou péči.

Autorka románu se v souvislosti s rapidní změnou hlavního protagonisty jemně dotýká problematiky homosexuálně orientovaného hrdiny. Justinovi rodiče totiž mají obavu z toho, že je jejich syn gay. *„Davide, chci vědět, tedy vlastně my chceme vědět, vlastně se chceme zeptat, maminka a já, ne že by na tom doopravdy něco bylo, jenom abychom věděli, co a jak. Ehm, totiž, chci říct: Nejsi náhodou homosexuál? Protože jestli ano, tak my s maminkou chceme, abys věděl, že nám to nevadí.“*¹⁷⁰ Ačkoliv mají rodiče pozitivní postoj k možné

---

¹⁶⁷ ROSOFF, M. *S osudem v zádech*. Praha: Mladá fronta, 2010, s. 174.

¹⁶⁸ ROSOFF, M. *S osudem v zádech*. Praha: Mladá fronta, 2010, s. 21.

¹⁶⁹ ROSOFF, M. *S osudem v zádech*. Praha: Mladá fronta, 2010, s. 22.

¹⁷⁰ ROSOFF, M. *S osudem v zádech*. Praha: Mladá fronta, 2010, s. 23.

homosexuální orientaci svého syna, uleví se jim, když jim chlapec oznámí, že je heterosexuál. „*No to se mi ulevilo,*“ řekl. „*Život už je tak dost složitý, ještě mít syna teplouše.*“¹⁷¹

Následujícím dnem začíná opět škola. Justin s naprostým odporem vstává z postele a začíná se oblékat. Představa nového školního roku je pro něj trýznivá, proto si toho rána vymyslí svého jedinečného fiktivního zvířecího kamaráda, jenž mu má tuto situaci zpříjemnit. Vymyšlený pes má dokonale tvarované tělo s hlubokou, štíhlou hrudí a s nohama dobře stavěnými. Vytvořil si plemeno s velkým půvabem a moudrostí, ideální kombinace duchovních i fyzických rysů. Není to žádný obyčejný pes. *Představa zvířecího společníka, třeba i imaginárního, ho uklidnila. I v dešti se na své asi půlkilometrové cestě do školy zastavoval, aby jeho pes mohl očichávat kandelábry, stromy a mrtvé ptáky. „Tak pojd', pejso! No ke mně, pejso!“ Šťastně na svého greyhounda volal.*¹⁷²

Před školou si chlapec uvědomí, že stojí před nelehkým úkolem, musí totiž všem vysvětlit svoji novou identitu. Jeho nový imaginární přítel mu dodává odvalu nepatrným strčením, jež ho má uklidnit. *Otočil se ke Kamarádovi a greyhound ho šřouchl do dlaně sametovým čenichem. Dlouho ho tam ponechal, jako by chtěl Justinovi předat vlastní sílu, eleganci a moudrost. Justin měl pocit, jakoby ho ten kontakt na okamžik ozářil, jako by ho dotek úžasného zvířete posílil.*¹⁷³ Nepopsatelný okamžik přeruší Petr Princ, chlapcův spolužák, který ho s nadšením vítá v novém školním roce a společně míří na první vyučovací hodinu.

Po úvodním zahajovacím slovu si pan učitel Ogle bere třídní knihu, aby zapsal chybějící žáky. Vyučující se dotazuje, zda je přítomen žák David Case. Okamžik, kterého se Justin obával, právě nastal, musí všem sdělit, že má nové jméno. *Pan Ogle uhodil třídnicí o stěnu se zvukným prask a jeho rozjaření svěřenci ztichli. Bylo to ale veselé, vyčerpané ticho a Justin se přikrčil v židli, jako by doufal, že zůstane neviditelný. Ovšem během následujících čtyřiceti minut jeho naděje vyhasla pod lavinou kradmých pohledů, chichotu a šeptání.*¹⁷⁴ Celá třída se mu směje za zády, jediný Petr se na něho soucitně usmívá a Justinovi dochází, že se tohle ponížení bude opakovat v každém dalším předmětu.

Po týdně školy se Justin cítí být společensky zahanbený, okruh jeho přátel se zmenšil, připadá si od všech izolovaný a společnost mu dělá pouze Pejsa a Petr. Neuvědomil si, že ve

---

¹⁷¹ ROSOFF, M. *S osudem v zádech*. Praha: Mladá fronta, 2010, s. 23.

¹⁷² ROSOFF, M. *S osudem v zádech*. Praha: Mladá fronta, 2010, s. 24-25.

¹⁷³ ROSOFF, M. *S osudem v zádech*. Praha: Mladá fronta, 2010, s. 26.

¹⁷⁴ ROSOFF, M. *S osudem v zádech*. Praha: Mladá fronta, 2010, s. 27.

své nové identitě bude ještě více osamělý. *Kamarádi se přestali pokoušet dát se s ním do řeči, divně se oblékal a už nereagoval na svoje jméno, což ostatní obzvláště dráždilo.*¹⁷⁵ Petr však stále stojí o Justinovu přízeň, a proto si po tělocviku vybere sprchu vedle té jeho a dává se s ním do řeči. Justin je překvapený Petrovou otázkou, jež je mířena na Pejsu. „*Dneska ho nemáš s sebou?*“ Justin se podíval na Petra. „*Ha ha ha.*“ Petr vystrčil hlavu zpod sprchy, kapala z něj voda. Ostýchavě se usmál. „*Greyhoundy já miluju.*“¹⁷⁶ Chlapec je šokovaný, zjišťuje, že Petr vidí imaginárního psa, kterého si vymyslel ve své hlavě, a jak se časem ukáže, uvidí ho všichni jeho přátelé. Právě při této příležitosti se seznamuje s tím, že se fikce stává realitou a realita fikcí, což je podstata celého příběhu.

Hranice mezi imaginárním a skutečným světem pomíjí i druhý den, kdy ho Petr na cestě ze školy zastaví, aby si mohl pohrát s jeho vymyšleným psem. *Petr vytáhl z batohu tenisový míček a prudce ho hodil před sebe. Pes se za ním vyřítit tak rychle, že z něj byla vidět jen šmouha.* „*Páni,*“ prohlásil Petr spokojeně. „*To je krasavec. Tohle je hodně staré plemeno, víš? Plemeno králů. Faraoni s nimi lovili lvy.*“¹⁷⁷ Justin přemýšlí o tom, zda by mohl Petra považovat za skutečného přítele, společných věcí sice příliš nemají, ale v jeho společnosti se cítí dobře. Justina však opět zachvátí jeho všudypřítomná paranoia, chlapec má strach z toho, že mu Petr svého psa chce ukrást. Domnívá se, že jsou spolu domluveni a Pejsa je ve skutečnosti lidský špeh, který pracuje pro Petra. *Nemůžu věřit dokonce ani svému vlastnímu imaginárnímu psovi, pomyslel si Justin. Může vůbec člověk klesnout ještě níž?*¹⁷⁸

Petr se postupně o Justinovi dozvídá více informací. Chlapec mu vysvětluje, že se ukrývá před osudem, Petr je fascinovaný a vzápětí se zamýšlí nad lidskou existencí. „*Vezmi si třeba Pejsu. Existuje, nebo ne? Ty ho vidíš, já ho vidím. Stačí to jako doklad jeho existence? Já bych řekl, že ano. Musí prostě nastat situace, kdy představa vytvoření víc než jednou myslí skutečně získá existenci, nejen ve filozofickém smyslu, ale v tom smyslu, že je předmětem vynaložené energie.*“¹⁷⁹ Justin je jeho úvahou nadšený, věděl, že Petr oplývá jistou genialitou, ale nečekal, že jeho myšlenkové pochody budou tak ohromné a právě v té chvíli si uvědomí, že ho může považovat za svého blízkého přítele.

Chlapcovo sebevědomí se zvýší díky trenérově nabídce, navrhuje mu účastnit se tréninků v běhání. Justina to velmi překvapí, nikdy se nepovažoval za běžce, který by se mohl

---

¹⁷⁵ ROSOFF, M. *S osudem v zádech*. Praha: Mladá fronta, 2010, s. 31.

¹⁷⁶ ROSOFF, M. *S osudem v zádech*. Praha: Mladá fronta, 2010, s. 31.

¹⁷⁷ ROSOFF, M. *S osudem v zádech*. Praha: Mladá fronta, 2010, s. 32.

¹⁷⁸ ROSOFF, M. *S osudem v zádech*. Praha: Mladá fronta, 2010, s. 33.

¹⁷⁹ ROSOFF, M. *S osudem v zádech*. Praha: Mladá fronta, 2010, s. 36.

účastnit přespolních závodů, uvědomí si ale, že by to s novou identitou mohl dokázat. „*Ale já běhat neumím.*“ „*Blbost,*“ ušklíbl se trenér. „*Podívej se na sebe. Trochu tréninku, a můžeš běhat celý den.*“ Justin se na trenéra díval s úžasem i s podezřením. *David Case nikdy nevypadal jako běžec. Jedna věc byla pořídit si novou košili, druhá věc změnit typ postavy.*¹⁸⁰ První dny jsou náročné kvůli nedostatečné fyzické formě. Chlapec při běhu lapá po dechu, několikrát se hroutí a celé tělo má v křečích. Zanedlouho však dosahuje osobních rekordů. „*Za kolik jsem to měl?*“ zeptal se Justin. *Lapal přitom po dechu, nohy se mu třáslly, z těla v proudech stékal pot.* „*Kristepane,*“ zamumlal trenér, když se podíval na stopky. *Deset tisíc metrů těsně pod osmatřicet minut.*¹⁸¹

Měsíc po tom, co se Justin seznámil s Agnes v obchodě, mu dívka zavolá na jeho mobilní telefon. Během té doby se s ní několikrát toužil potkat, ale neměl odvalu ji někam pozvat. „*Justin Case, no konečně. V telefonním seznamu je dvanáct Caseů, a tvoje jméno je až jedenácté.*“ Justina to tak ohromilo, že nebyl schopen slova. „*Haló? Jsi tam?*“ „*Já jenom ... totiž, já...*“ *No ještě tohle, pomyslel si. Ted' navíc koktám.* „*No nic, potřebuju s tebou mluvit. Sejdeme se za deset minut v kavárně na West Street.*“¹⁸² Agnes se dostaví do kavárny s půlhodinovým zpožděním, je oděná extravagantním oblečením, což chlapce imponuje a při té příležitosti si uvědomí, že je do ní zamilovaný. Dívka ze své aktovky vytahuje sérii fotografií a předává je chlapci k nahlédnutí. Justinovi dlouho trvá, než si uvědomí, že hoch na fotografiích je on. Agnes obrázky pořídila tenkrát v obchodě, když si Justin zkoušel různé kusy oblečení. „*Tak co?*“ zeptala se Agnes. „*Co jako?*“ „*No co si o tom myslíš? Není to úžasný?*“ *Úžasný nebyl zrovna výraz, kterého by sám použil. Vypadal jako někdo úplně jiný. Někdo bledý, znepokojený a dobře oblečený. Vzhledem k jeho předsevzetí to bylo skvělé. Ovšem celkově vzato ho to hluboce znepokojilo.*¹⁸³ Dívka mu sděluje svůj plán odjet s ním na výlet do Londýna, Justin je otřesený, nebezpečnější cestu si neumí představit, nástrahy v hlavním městě číhají na každém rohu, ale jelikož je Agnes neoblomná, nakonec podléhá a s cestou souhlasí.

V románu Meg Rossofové se promítá mimo jiné i obraz sexuálního zrání dospívajícího hrdiny toužícího po fyzickém kontaktu s dívkou, o němž sní právě cestou na nádraží. Justinovy představy o chvílích strávených s Agnes nabývají silně erotické podoby. V uplynulých deseti dnech měl erotické sny, jež prostupovaly do reality. *Dokáže lákadlo sexu*

¹⁸⁰ ROSOFF, M. *S osudem v zádech*. Praha: Mladá fronta, 2010, s. 38.

¹⁸¹ ROSOFF, M. *S osudem v zádech*. Praha: Mladá fronta, 2010, s. 41.

¹⁸² ROSOFF, M. *S osudem v zádech*. Praha: Mladá fronta, 2010, s. 42-43.

¹⁸³ ROSOFF, M. *S osudem v zádech*. Praha: Mladá fronta, 2010, s. 44-45.

*překonat jeho strach z nebezpečí? A jaké vlastně jsou doopravdy jeho šance v tomhle směru? Vypadalo to, že se Agnes líbí, jenže jak moc se jí líbí? Trochu? Hodně? Dost na to, aby se s ním pomilovala ve vlaku?*¹⁸⁴ Justina se cestou zmocnily intenzivní sexuální touhy, představuje si, jak se stává pánem celé situace, začne ji vášnivě líbat, rozepínat jí košili a intimně se jí dotýkat. V tom okamžiku se stane něco nevysvětlitelného, zaslechne hlas osudu.

*TŘÍSK. A pak seděl na zemi, dezorientovaný a jen napůl při vědomí. Chvilku necítil žádnou bolest, ale po pár vteřinách se objevila, vyzařovala z jeho čela směrem ven, až byla tak prudká, že se mu zvedl žaludek. Musel si lehnout, aby na tu divoce se točící zem nepadl po hlavě.*¹⁸⁵ Justin dívce popisuje celou událost. „Ty jsi vážně omylem nepochodoval do kandelábru?“ „No jo, vážně,“ odsekl podrážděně Justin. „Ale nemohl jsem za to jenom já, to byl on, on mě řídil. Slyšel jsem jeho hlas.“¹⁸⁶

Nacházíme se před starou londýnskou budovou, právě tam Agnes chlapce přivedla. Uvnitř stavby to vypadá podivně, místnost je vytapetovaná tmavým hedvábím, na zdech visí zrcadla se zlatými rámy, vládnu zde vzory a barvy a celým prostorem se line vůně hřebíčku, kadila a skořice. Agnes představuje Justina Ivanovi, muži menší korpulentní postavy, jenž se profesionálně zabývá módním průmyslem. *Agnes k němu přistoupila blíž, ztišila hlas a hlavou ukázala na Justina.* „Ivane, koukni se na toho kluka, co jsem našla.“¹⁸⁷ Chlapec je zmatený, dostává od Ivana elegantní kabát, jenž Justinovi velmi sluší a v tom mu sdělí zvláštní informaci, řekne mu, že byl také svědkem osudu. „V životě utrpíte nepředstavitelné ztráty,“ pokračoval Ivan tiše. „A pak zemřete i vy a způsobíte tak nepředstavitelnou bolest druhým. To všechno se vám stane. Jediná otázka nezní zda, ale kdy.“¹⁸⁸ Justinovi se udělá nevolno a utíká z budovy pryč, jakmile se vzpomene Agnes ještě udělá několik fotografií, z nichž je nadšená.

Justin se jednoho pochmurného říjnového odpoledne účastní běžecké soutěže, na níž pozval Agnes. Nedoufal, že se na něho přijde podívat, a proto je nadšený, když ji v hledišti zahlídne. Závodů pokračují a Justin si vede velmi dobře, když v tom uslyší hlas, jenž mu už jednou šeptal tenkrát cestou na nádraží. Chlapec se tomu snaží utéct, běží tak rychle, že do

---

¹⁸⁴ ROSOFF, M. *S osudem v zádech*. Praha: Mladá fronta, 2010, s. 47.

¹⁸⁵ ROSOFF, M. *S osudem v zádech*. Praha: Mladá fronta, 2010, s. 48.

¹⁸⁶ ROSOFF, M. *S osudem v zádech*. Praha: Mladá fronta, 2010, s. 50.

¹⁸⁷ ROSOFF, M. *S osudem v zádech*. Praha: Mladá fronta, 2010, s. 53.

¹⁸⁸ ROSOFF, M. *S osudem v zádech*. Praha: Mladá fronta, 2010, s. 56.

cíle dobíhá jako první. *Úplně cítil ten děsivý měkký dech na svém uchu, jako by se o něj otřela třepetající se můra. Pokusil se ji zahnat dlaní, ale nebylo tam nic.*¹⁸⁹

Po závodech se v kavárně schází s Agnes a se všim se ji svěřuje, dívka je z jeho vyprávění vyděšená. Tentokrát mu totiž osud říkal, aby utíkal, jak jen umí, chlapec se přiznává, že si připadá nápadný, má pocit, že se mu před osudem nedaří skrýt.

Román je založen na čistém přátelství mezi dívkou a chlapcem, které během příběhu graduje do nešťastné lásky. Hlavní hrdina je sám sebou zmatený, cítí se zranitelný, neví, čemu má věřit, proto je tu Agnes, která si na něho udělá vždy čas. *„Prosím tě, Justine. Já na nic z toho stejně nevěřím. Ale ty nejsi ani hlupák, ani schizofrenik, takže tě poslouchám.*¹⁹⁰ Agnes jako pravá přítelkyně nezklame ani tehdy, když si Justin přivodí svoji nemoc a začne se úmyslně stranit svému okolí a vyhýbat lidem. Náhle zazvoní u jeho dveří a přemluví ho k procházce. *Když jí otevřel, šokovalo ji, jak Justin vypadá. Zhubnul a pleť měl šedavou. Na sobě měl zmačkané tepláky a vlasy mastné a příliš dlouhé.*¹⁹¹ Vycházka nemá žádný úspěch, chlapec okamžitě ulehá do své postele a usíná. Po půlnoci ho vzbudí silné rány vycházející z bratrova pokoje. Kdyby Justin dopředu tušil, co se té noci odehraje v Charlieho pokoji, raději by nikdy nevylezl z postele.

Jakmile dítě uvidí svého bratra ve dveřích, radostně se usměje, Justin ho vytáhne z postýlky a začne si s ním hrát s dřevěnými kostkami, na nichž jsou vyražena písmena. Charlie začne kostky s klidem přerovnávat a Justin nevěří svým očím, uvidí na nich podivný vzkaz jemu adresovaný. Hlavní hrdina se tak opět dostává do nekonečné smyčky katastrofických scénářů. *„PR PRIPD CEHO. Podíval se na Charlieho a pak znova na slova. Pro případ čeho? Pro případ, že se stane něco nenapravitelného. Pro případ, že bude zmrzačený, zraněný, mrtvý. Pro případ, že se jemu nebo někomu, koho zná, stane něco tak strašného, že se z toho nikdy, nikdy nevzpamatuje.*¹⁹² Napadne ho, že musí najít způsob, jak s Charliem v tomto směru komunikovat, ale než stačí cokoliv udělat, dítě mu usne v náručí.

Ani druhý den nerozumí Justin tomu, proč si dělá osud z Charlieho svého tlumočnicka. *Justin přidřepl a podíval se bratříčkovi do očí. „Co to mělo znamenat, to v noci? Zeptal se tiše. „Kdy ses naučil psát?“ Charlie se nejdřív bratrovi díval chvíli do očí a pak odpověděl. To, na co jsem se tě v noci ptal, je důležité, řekl, a musíš si na to odpovědět, nebo se nikdy*

---

¹⁸⁹ ROSOFF, M. *S osudem v zádech*. Praha: Mladá fronta, 2010, s. 60.

¹⁹⁰ ROSOFF, M. *S osudem v zádech*. Praha: Mladá fronta, 2010, s. 64.

¹⁹¹ ROSOFF, M. *S osudem v zádech*. Praha: Mladá fronta, 2010, s. 73.

¹⁹² ROSOFF, M. *S osudem v zádech*. Praha: Mladá fronta, 2010, s. 76.

*nepřeneses přes to odpoledne, kdy jsem se pokusil létat. „Ko-ky!“ řekl významně a uhodil lžící do podlahy.*¹⁹³

Justin odchází z domu, matce namlouvá, že je jejich školní výlet posunut o týden dřív a odjíždí na místní letiště, tam tráví celé tři dny, jelikož se nemůže rozhodnout pro žádnou konkrétní destinaci. Po několika hodinách strávených na tomto místě si uvědomuje, že život zde není tak komplikovaný jako život tam venku. V letištní sprše dostává jeho pohled na život optimistický ráz, najednou si je vědom svého štěstí, je zdravý, živý, a to je nejdůležitější. Pocity strachu a úzkosti jsou najednou pryč, skoro jako by byly horkou vodou odplaveny. Připadá si čistší, má pocit, že horká voda na letišti smyla zarytou špínu z jeho duše. *Chtělo se mu zpívat, plakat, křičet úlevou. Když si čistil zuby, prohlížel si sám sebe v zrcadle a všiml si, že tvář, která na něj odtamtud hledí, vypadá jinak. Uštváný výraz byl tentam. Vypadal víc jako člověk a méně jako nervózní dítě.*¹⁹⁴

Chlapec je svou změnou ohromen, a proto volá Agnes, aby ho na lutonském letišti navštívila. Dívka nečeká ani minutu a přijíždí za svým kamarádem. Chlapec je upřímně dojatý, když Agnes v davu lidí zahlídne. *„Agnes!“ zavolal. Vzhlédla a zářivě se na něj usmála, nadšeně mu zamávala a zároveň se jí povedlo udělat pár fotek teleobjektivem.*¹⁹⁵ Justin je svoji změnou natolik sebejistý, že se přestává osudu bát a vybízí ho k tomu, aby udělal to nejhorší, co umí.

Přátelé se střetávají na eskalátoru a dívka okamžitě poznává u chlapce změnu. *„A co...“ ztišila hlas, „však víš.“ Rozpráhl ruce a pokrčil rameny, to už se ale z něj doslova sypala slova. „Něco se změnilo. Připadám si lehčí, šťastnější. Volný. Jako by se zvedlo závaží. Já vím, že to zní směšně dramaticky.“ Zazubil se, protože nebyl schopen potlačit svou radost. „Ale je pryč.“*¹⁹⁶ Jakmile to chlapec dopoví, vzduchem se prožene hlasitý a silný výbuch.

Přední část letadla narazí vší silou do letištní haly v místě, kde se před pár minutami nacházel Justin s Agnes. Chlapec se snaží co nejrychleji vzpamatovat se, ale nedaří se mu to. Všude se rozléhá ticho, pokouší se zvednout, aby zjistil, co se stalo. Při pokusu postavit se na nohy ho ovládne palčivá bolest ramene, jež ho z šoku probírá, Justin si vzpomene na Agnes a začíná ji hledat. *Najednou si vzpomenete na další osobu, nevybavujete si, jak se jmenuje, ale víte, jak vypadá, a teď tu není, nebo ji aspoň v těch pětáctyřiceti stupních svého pohledu*

¹⁹³ ROSOFF, M. *S osudem v zádech*. Praha: Mladá fronta, 2010, s. 78.

¹⁹⁴ ROSOFF, M. *S osudem v zádech*. Praha: Mladá fronta, 2010, s. 82.

¹⁹⁵ ROSOFF, M. *S osudem v zádech*. Praha: Mladá fronta, 2010, s. 85.

¹⁹⁶ ROSOFF, M. *S osudem v zádech*. Praha: Mladá fronta, 2010, s. 86.

nevidíte.¹⁹⁷ Justinovi se uleví, když vidí, jak dívka stojí vedle něj a snaží se udržet ho na nohou. Potom už jen prochází mezi troskami letadla a částmi mrtvých těl, aby se dostali do bezpečné vzdálenosti od hořícího letadla. *Začínáte se rozpomínat na spoustu věcí, třeba na oheň a na to, jak může ublížit, utíkáte k díře vyražené v boku budovy a překračujete přitom nehybná těla zraněných a mrtvých, vyhýbáte se kapkám roztaveného kovu, smrtícím sprchám skleněných rampouchů, loužím krve.*¹⁹⁸

Po několika minutách jsou oba v bezpečí, společně zvenčí sledují hořící terminál a trosky budovy. Agnes ucítí bolest svých pořezaných nohou a prostřednictvím toho ji pomalu dochází, jaká tragédie se skutečně stala. Dívka je tímto přesvědčena o existenci osudu, o němž chlapec celou tu dobu hovořil, nyní již pouze přemýšlí nad tím, zda se jedná o pouhý začátek, anebo konec Justinova střetnutí s osudem.¹⁹⁹ *Neohrmuj nade mnou nos. Já z tragédií žádně zvláštní potěšení nemám. Některé dny dělám výhradně dobré skutky. Kdo myslíš, že spojuje milence, dává dohromady ztracené sourozence, zázračně léčí? Kdo zařídí, aby mrzáci tancovali a hlupáci mysleli? A přeživší přežili?*²⁰⁰

Od letecké katastrofy Justin celé dny pobíhá venku a hledá Pejsu, svého imaginárního psa, jenž se mu ztratil. Jeho paranoické představy o osudu, který se ho pokouší zabít, se vrátily a vlivem traumatického zážitku z lutonského letiště vygradovaly. Justin se ještě více uzavírá do sebe, přestává se stýkat s okolím i se svou rodinou a nechodí do školy. Jeho nejlepší přítelkyně Agnes mu načas poskytne útočiště u sebe doma, aby mu dokázala, že při něm za každé situace stojí. Neustále se ho snaží přesvědčit o pouhé náhodě, chlapec však není k utěšení. „*To je tvoje pravda. Moje je jiná.*“ *Vyškulbl jí svou ruku a hned toho litoval.* „*Aspoň jsi tam byla, Agnes. Aspoň jsi viděla, jak se to stalo, víš, že jsem si to všechno jenom nevybájl. To letadlo dopadlo přesně tam, kde jsem tři minuty předtím stál.*“²⁰¹

Autorka se ve svém románu častokrát zabývá vztahem mezi rodičem a jeho dítětem, podrobněji se zaměřuje na pouto mezi matkou a synem, jež můžeme v románu sledovat u hlavního hrdiny a jeho maminky. Podle Vágnerové jsou matky častěji svobodomyšlnější a méně kritické ve vztahu ke svým dospívajícím synům v porovnání k dospívajícím dcerám, na syny kladou menší požadavky, často je hájí a chrání je.²⁰² Justinova matka je vůči němu

¹⁹⁷ ROSOFF, M. *S osudem v zádech*. Praha: Mladá fronta, 2010, s. 88.

¹⁹⁸ ROSOFF, M. *S osudem v zádech*. Praha: Mladá fronta, 2010, s. 89.

¹⁹⁹ ROSOFF, M. *S osudem v zádech*. Praha: Mladá fronta, 2010, s. 94.

²⁰⁰ ROSOFF, M. *S osudem v zádech*. Praha: Mladá fronta, 2010, s. 92.

²⁰¹ ROSOFF, M. *S osudem v zádech*. Praha: Mladá fronta, 2010, s. 101.

²⁰² VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie: dětství a dospívání*. 2. vyd., dopl. a přeprac. Praha: Karolinum, 2012, s. 405.

velmi tolerantní a chápavá. Když se dozví, že její nezletilý syn již několik dní přespává u starší dívky, ihned ho u ní doma navštíví a pokouší se ho přemluvit k návratu domů, její snaha je však neúspěšná. Synovo kritické chování omlouvá a vše přisuzuje k dospívání. *Možná David patří k těm chlapcům, kterým je dospívání nepříjemné, možná to je jen taková fáze – blábolivá, nesouvislá, uštvaná a nespavá fáze, ze které vyjde klidný a sebejistý, udělá maturitu, najde si místo, pozná milou dívku, koupí si dům, vychová děti, půjde do důchodu, dostane infarkt a na pohřbu bude mít hojnou účast.*²⁰³ Matka si uvědomuje rizika jejich vztahu i to, že je nevhodné, aby patnáctiletý hoch bydlel se starší dívkou, nakonec jejich vztah pochopí a souhlasí, aby Justin u ní zůstal. *Třeba potřebuje změnu prostředí, potřebuje být chvíli někde jinde. Nebo je možná zamilovaný do Agnes. Najednou to všechno dávalo smysl: to výstřední chování, ty změny nálad, ty nervy. První láska, jak jinak!*²⁰⁴

V příběhu sledujeme vývoj vztahu mezi Justinem a Agnes, kteří se během krátkého času stali nejlepšími přáteli. Dívku těšilo, že Justinovi může s nepřízní osudu pomáhat, navíc byl pro ni zajímavý a velmi fotogenický, a proto si ho často fotografovala. Jednoho večera si Justin uvědomí, že jeho city k ní jsou natolik silné, že je již nedokáže ovládnout a políbí ji. *Nedokázal přemýšlet a nedokázal si pomoci. Zvedl se a políbil ji, políbil ji tak samozřejmě a tak čistě, že na chvíli poslala k ledu své lepší instinkty a polibek mu oplatila.*²⁰⁵ Jeho láska k ní se stupňuje každým dnem, až jí naprosto podlehne, Agnes mu jeho city neopětuje, vyčítá si dokonce i pohlavní styk, který spolu před pár dny měli. Chlapec je na pokraji zhroucení, do detailu si vysnil jejich společnou budoucnost, do níž investoval svoji poslední naději. Jeho jediná životní jiskra tímto uhasla. *Miluju tě jako blázen. Vlastně proč jako, když zjevně blázen jsem. Ale zachránila jsi mi život. Bez tebe bych byl mrtvý. A jsi na mě strašně hodná. A taky mě máš ráda. No není to klika? Úžasná! Úžasná klika. Nemůžu bez tebe žít. Jsi můj talisman. „Já nejsem tvůj talisman, Justine-., Nechal ji domluvit. „Dej si maso. Ale jo, jsi. Jsi můj čtyřlístek. Moje zaječí pacička. Můj amulet. Bez tebe jsem vydáný na milost a nemilost silám zkázy-“ „Já nejsem tvůj talisman! Slyšíš mě, Justine?“ Zarazil se a nechápavě na ni zíral. „Ale já tě miluju, Agnes. Potřebuju tě. Bez tebe jsem ztracený.“*²⁰⁶ Agnes nemá dostatek sil na neustále zachraňování Justina před ním samým. Ačkoliv ho má velmi ráda, nemiluje ho a její život je příliš těžký na to, aby se navíc starala o jeho poklidné žití. Dívka chlapce prosí, aby se odstěhoval, a tak Justin odchází bydlet k Petrovi.

²⁰³ ROSOFF, M. *S osudem v zádech*. Praha: Mladá fronta, 2010, s. 106.

²⁰⁴ ROSOFF, M. *S osudem v zádech*. Praha: Mladá fronta, 2010, s. 106.

²⁰⁵ ROSOFF, M. *S osudem v zádech*. Praha: Mladá fronta, 2010, s. 102.

²⁰⁶ ROSOFF, M. *S osudem v zádech*. Praha: Mladá fronta, 2010, s. 118.

Petr Princ byl nyní jediný, kdo při Justinovi v jeho těžkých chvílích stál. Agnes byla ráda, že se Justin odstěhoval, s rodiči nevycházel příliš dobře, jeho imaginární pes se od tragédie na letišti neobjevil a nikoho jiného neměl. Po příchodu ho Petr seznamuje se svými dvěma sestrami, zhruba šestiletou Annou a o několik let starší Dorotheou, se kterou se již znal z dřívějšíka. Petrova rodina mu nabídla na několik dní útočiště, Justin se však stále cítí ztracený a lituje se. *Justin myslel na to, jak si to zkazil u Agnes. Jak ten jediný člověk na celé planetě, který stojí mezi ním a další katastrofou, ho jednoznačně odmítl. A jak on je trouba a pitomec a krom toho trpí halucinacemi. A v sexu nestojí za nic. Ona je nejspíš teď zrovna s nějakými staršími a světaznalejšími kamarády a směje se jeho nezkušenosti. Přemýšlel o tom, jak ubohé to je, toužit po sexu s někým, kdo vámi pohrdá.*²⁰⁷

Chlapcův psychický stav se zlepšil v momentě, kdy objeví Pejsu ležícího na zahradě. *Když se Pejsa vrátil, byl Justin klidnější, víc spojený s realitou. Že jeho realita zahrnovala imaginárního psa a také občasný hlas osudu, bylo méně důležité než to, že mohl v noci spát, ráno vstát a během dne nějak smysluplně komunikovat s jinými lidmi.*²⁰⁸ Po týdnu společného bydlení mu Petr nabízí kolektivní trénink, Justin byl zprvu plný pochybností, běhání s Petrem ho však pomalu vrací zpět do života. Každé ráno vybíhají hoši do zimního šera po boku s Pejsou, Justin není ve formě, a tak již při několika metrech je zpocený a zadýchaný, uvědomí si, že Petra neviděl nikdy unaveného. *„Ty se neunavíš? Jak to myslíš? Jasně, že se unavíš. Každý se unaví. O tom to přece všechno je. Teď zrovna jsem tak unavený, že se mi chce zvracet.“ Petr soucitně kývl. „No jo.“ „No jo? Jak to myslíš, no jo?“ „No, já se prostě neunavím vůbec.“ „Cože?“ Justin zavrtěl hlavou. „A ví to trenér,“ Petr se rozpačitě zasmál. „Já... myslím, že ne. Nikdy jsem mu to neřekl.“*²⁰⁹ Justin zjišťuje, že je Petr talentovaný běžec a diví se, proč svých běžeckých schopností nikdy nevyužil k vítězství. *Kdybych chtěl vyhrávat, tak bych to nejspíš už udělal. Já jsem strašně nerad nápadný.*²¹⁰

Protagonista zatouží být alespoň na vteřinu Petrem hlavně kvůli jeho ideálním charakterovým vlastnostem. Petr je obětavý, skromný, klidný a nadprůměrně inteligentní dospívající chlapec, z něhož sálá vždy pozitivní energie. Přesně takový chtěl vždy Justin být, přál si, aby na své okolí působil poklidně a vyrovnaně, právě proto si změnil tenkrát svoji identitu. Justin je však pravým opakem a neustále si svoji neschopnost a tragičnost připomíná. *„Mně je úplně fuk, že mě všichni považují za blázna. Už mockrát jsem uniknul jenom*

²⁰⁷ ROSOFF, M. *S osudem v zádech*. Praha: Mladá fronta, 2010, s. 125.

²⁰⁸ ROSOFF, M. *S osudem v zádech*. Praha: Mladá fronta, 2010, s. 132.

²⁰⁹ ROSOFF, M. *S osudem v zádech*. Praha: Mladá fronta, 2010, s. 137.

²¹⁰ ROSOFF, M. *S osudem v zádech*. Praha: Mladá fronta, 2010, s. 138.

o vlásek.“ Petr neřekl nic. Jejich nohy dopadaly na chodník v pravidelném, synchronizovaném rytmu. Justin pokračoval klidněji a rezignovaněji, s pohledem upřeným před sebe: „Jenomže teď se ze mě stal někdo úplně jiný a užívá mě zaživa.“²¹¹

Mezi Justinem a Petrem vzniklo opravdové přátelské pouto, za které jsou oba chlapci velmi vděční. Právě kvůli Justinově náročnému psychickému stavu se ho Petr snaží neustále podporovat, postupně usiluje o to, aby chlapec změnil postoj ke svému životu a přestal se bát. „No, zkus si znovu rozmyslet to, co říkáš. Zkontroluj tu logiku. Utíkáš proto, že tě něco pronásleduje? A pronásleduje tě to něco proto, že ti chce ublížit? Vezmi si třeba psa. Co když tě osud honí proto, že utíkáš?“ „Věříš mi, že opravdu existuje?“ „To netvrdím, ale v tomhle případě na tom nezáleží. Je to trochu jako s Pejsou. I jestli je ten problém ve tvé hlavě, nic to nemění na jeho zákonitostech.“²¹² Rozpravy nad osudem donutí Petra, aby Justinovi objektivně sdělil to, co si myslí. Je toho názoru, že pokud se ho snaží nadpřirozená síla dostat, neunikne před ní tím, že si změní svoji identitu, což je silný důvod přestat se bát. Justinovi se to zdá logické, od té doby, co se z Davida stal Justin, nemá pocit, že by se jeho stav zlepšil, právě naopak.

Hlavní hrdina se po několika týdnech vrátí do školy, kde je středem posměšků a nejnepříjemných poznámek. „Čau, smrad'ochu.“ „Tak jseš Propřípad nebo Případpro? Psychiatra?“²¹³ Obvykle se mu posmívají pouze kluci, dívky k němu zaujímají zvláštní postoj, Justin je přitahuje svoji tragickou sexualitou, jež z něho přirozeně vyzařuje. *Natřásaly se před ním, kroutily boky, vystrkovaly na něj právě vypučelá prsa. Bezvýraznýma očima na něj vrhaly vášnivé pohledy. Jejich pozornost ho těšila právě tolik, jak moc se jí bál.*²¹⁴

Na sexualitu je v románu nahlíženo jako na zcela přirozenou součást dospívání. Chlapečtí hrdinové Justin a Petr jsou téměř sexuálně nezkušení, Petr je panic a Justin měl pohlavní styk pouze jednou, jejich erotické představy jim tak často ovládají mysl. *Erekcce měl tak často a tak nahodile, že sexuální touhu už vnímal jako něco, co se musí vydržet a počkat, až to přejde. Toužil se těm dívkám vzdát, vzdát se mocné jistotě jejich lhostejnosti. Toužil podlehnout důvěrnosti jejich chladných, krutých rukou.*²¹⁵

Rozmluvy o sexuálním životě přetrvávají i na cestě k Agnes, která je pozvala na společný výlet k pobřeží. Justin nebyl s Agnes v kontaktu od té doby, co se přestěhoval

²¹¹ ROSOFF, M. *S osudem v zádech*. Praha: Mladá fronta, 2010, s. 139.

²¹² ROSOFF, M. *S osudem v zádech*. Praha: Mladá fronta, 2010, s. 140.

²¹³ ROSOFF, M. *S osudem v zádech*. Praha: Mladá fronta, 2010, s. 141.

²¹⁴ ROSOFF, M. *S osudem v zádech*. Praha: Mladá fronta, 2010, s. 142.

²¹⁵ ROSOFF, M. *S osudem v zádech*. Praha: Mladá fronta, 2010, s. 142.

k Petrovi, je proto velmi překvapený, když se dívka chlapcům ozve. První telefonát, v němž všechny zve na svou výstavu fotografií, patří Petrovi, druhý telefonický hovor již vede s Justinem. Dívka by ráda s oběma chlapci strávila příjemné prosincové odpoledne, Justin souhlasí, i když mu hlavou proběhne nemístná poznámka: *Mě už jsi měla, pomyslel si Justin nevesel. Chceš ještě taky jeho.*²¹⁶ Následující sobotu Justin s Petrem vyráží k Agnes domů, cestu si zpestřují rozhovorem o Justinově bývalém vztahu s ní. Petr je zvědavý, zajímá ho přesná příčina jejich rozchodu. Justin bez zábran a zcela otevřeně odpovídá, že hlavním důvodem byl sex a jeho vyznání lásky, má pocit, že ho Agnes pouze využila. *Nechápal ted', co kdy mohl vidět na Agnes, na té bezcitné zákeřné harpyji, která svádí a opouští nevinné chlapce.*²¹⁷ Petr Justinovi závidí, nikdy mu to přímo neřekl, ale obdivuje ho. *Petr uvažoval o tom, proč lidé tak málokdy umějí ocenit všechny detaily situace. Přemýšlel o tom, jaké by to asi bylo přijít o panictví, být pro ženy přitažlivý, mít to, co je na Justinovi tak fascinuje, ať už to cokoli.*²¹⁸

Vernisáž pořádaná Agnes je věnovaná fotografiím Justina, jež postupně pořizovala od okamžiku jejich prvního seznámení. Chlapec na výstavu reaguje odmítavě, cítí se podvedený, jelikož mu nic o události dopředu neřekla. *„Co tě to napadlo, Agnes? Je to hrůza.“ Propaloval ji pohledem. „Ty jsi hrozná. Cos to provedla? Udělal jsi ze mě zrůdu na ukazování. Ani ses mě nezeptala.“*²¹⁹ Návštěvníkům se však portréty líbí, největší obdiv sklízí snímky pořízené z katastrofy na letišti, na nichž jsou zobrazena zmrzačená těla obětí a hořící části terminálu. Ivan, módní guru, který přijel s přáteli z Londýna, je vernisáží mile překvapen, tento den pro něj však končí tragicky. Při snaze doběhnout prchajícího Justina z budovy ho srazí auto a namísto umírá. *„Tobě záleží fakt jenom na tobě, co? Všichni ostatní ti můžou být ukradení.“ „To jako myslíš, že bych já měl brečet pro Ivana?“ „Umřel člověk, Justine. Je to velká ztráta.“ „Velká ztráta pro koho? Možná pro tebe a pro tvou kariéru. Přišla jsi o toho svého milovaného pokryteckého mentora.“ „Ono by ti to nic neudělalo kdybys projevil trochu lítosti. Koneckonců -“ „Koneckonců co? Já jsem ho zabil?“*²²⁰

Dívka chlapci vyčítá jeho lhostejnost k druhým lidem, obává se toho, že Justin kvůli svému strachu o svůj život přestal myslet na životy druhých. Justin má vůči ní averzi. Nemůže jí odpustit, že snímky, na nichž je tak zranitelný, použila ve svůj prospěch, stále nedokáže

---

²¹⁶ ROSOFF, M. *S osudem v zádech*. Praha: Mladá fronta, 2010, s. 146.

²¹⁷ ROSOFF, M. *S osudem v zádech*. Praha: Mladá fronta, 2010, s. 150.

²¹⁸ ROSOFF, M. *S osudem v zádech*. Praha: Mladá fronta, 2010, s. 148.

²¹⁹ ROSOFF, M. *S osudem v zádech*. Praha: Mladá fronta, 2010, s. 165.

²²⁰ ROSOFF, M. *S osudem v zádech*. Praha: Mladá fronta, 2010, s. 169.

zapomenout na to, jak ho podle něj využila a následně opustila. „Proč vlastně sis myslela, že můžeš moje neštěstí použít ve svůj osobní prospěch? Proč vlastně ses s někým vyspala, potom ti přišlo v pořádku ho vykopnout, tvářit se, že se to nikdy nestalo, a pak jeho nejhorší noční můry použít k tomu, aby sis na nich vybuodovala vlastní jméno?“²²¹

Justin se již delší dobu necítí fyzicky zdravý, má silné bolesti hlavy, cítí se unavený a malátný. *Než se probojoval matikou, zeměpisem a angličtinou, bolest, kterou cítil v zátylku, už si založila pobočky ve spáncích a na temeni hlavy a za očima.*²²² Chlapec se po škole účastní obvyklého běžeckého tréninku, během něhož ztrácí vědomí a kolabuje. *Pak si přidřep, sklonil hlavu a vzadu v lebce mu vybuchlo tak, až předpokládal, že ho zasáhl blesk. Padl pod tím úderem na kolena, převálil se na stranu, zuby zaťaté, a všechny končetiny se mu škubaly zuřivým úsilím zůstat naživu.*²²³ Přivolaná záchranná služba dorazí během krátké chvíle a lékaři na místě určují přesnou diagnózu vlivem nezaměnitelných symptomů, jež Justinovo tělo vykazuje. Jedná se o bakteriální meningitidu, proto je bezvládný chlapec urychleně převezen na ARO kvůli hrozícímu nebezpečí poškození mozku.

Hlavní hrdina leží v karanténě lutonské nemocnice, tam ho smí navštívit pouze rodiče, kteří na něj mluví. Justin však nereaguje, je v kómatu a nachází se na zvláštním místě. *Neměl tušení, který je den, co se mu vlastně stalo, jaké je počasí, jak se jmenují jeho ošetřovatelky, kde je, jestli se uzdraví, nebo ne. A bylo mu to jedno. Byla tma – bylo ticho a on byl ochoten vznášet se v tomhle pohodném bezčasí na věky věků, amen.*²²⁴ Ačkoliv je chlapec v bezvědomí, dokáže vnímat své okolí, vidí své rodiče, lékaře, sestry, také přátele, které k nim po čase pustí. Často slychává mluvit svoji matku, jež k němu mluví a opakuje mu, že ví, že tam někde uvnitř je a slyší ho. *Samozřejmě, že jsem tady, myslel si Justin. Jsem tady a chci tady zůstat. Tak vypadněte a nechte mě tady. Nechte mě tady měsíce. Nechte mě tady navždycky. Nechte mě tady odpočívat navždycky.*²²⁵

Hlavní hrdina vede ve světě, v němž se nyní nachází, vnitřní monology a rozpravy o životě. Přemýšlí o tom, zda vše přežije a ihned ho napadne myšlenka, jestli on sám chce, aby se uzdravil. Co kdyby nyní zemřel a zůstal v téhle zvláštní blaženosti? Kromě svých myšlenek a hlasů zvenčí uslyší Justin ještě jeden hlas, který ho velmi znepokojí, protože ho během svého života několikrát zaslechl. Chlapec ví, že je to hlas patřící osudu, který ho stíhá

---

²²¹ ROSOFF, M. *S osudem v zádech*. Praha: Mladá fronta, 2010, s. 171.

²²² ROSOFF, M. *S osudem v zádech*. Praha: Mladá fronta, 2010, s. 182.

²²³ ROSOFF, M. *S osudem v zádech*. Praha: Mladá fronta, 2010, s. 183.

²²⁴ ROSOFF, M. *S osudem v zádech*. Praha: Mladá fronta, 2010, s. 187.

²²⁵ ROSOFF, M. *S osudem v zádech*. Praha: Mladá fronta, 2010, s. 188.

i v jeho bezvědomí. Osud po Justinovi chce, aby nevěřil svému okolí a už nikdy se ke svým blízkým nevrátil. *Ignoruj je, Justine Casi. Cítíš, jak to je příjemné, jen se tak vznášet? Jen ať si to tělo odpadne. Pusť ho, Justine Casi, pusť se. Nevšímej si jich, teď jsi můj. Ulož se do mé náruče. Dovol si být šťastný. Vidiš, jak tě laskavě ukolébám ke spaní? No tak, no tak, Justine Casi. Pusť se.*²²⁶

Závěr knihy je velmi napínavý a celý příběh v něm graduje. Zdá se, že Justin Case podléhá svému osudu, jelikož stále nereaguje na podněty okolí, lékaři ho již vyléčili a podle všech výsledků se měl vzbudit již před několika hodinami, ne-li dny. Matka u jeho těla nařiká a vyčítá si, že pro svého syna udělala málo a nebyla s ním dostatečně dlouho. „*Zanedbávala jsem ho,*“ opakovala Petrovi pořád dokola a ve tváři se jí zračila úzkost. „*Nevěděla jsem, co mám pro něj udělat.*“²²⁷ Jeho přátele se u něho pořád střídají, Petr u jeho postele sedí denně několik hodin, chodí za ním i Petrovy sestry Dorothea a Anna, kterým se po Justinovi velmi stýská, zvykly si na jeho přítomnost, když u nich bydlel. Petr se rozhodne zavolat Agnes a ta se ještě toho večera objeví v nemocnici a ihned zjišťuje jeho zdravotní stav. „*Váš kamarád se ne a ne probudit, milánku. Nikdy jsem neviděla tak zatvrzelého spáče. Spí a spí, a když si už všichni myslí, že je mu možná trochu líp, tak zase usne. Podle mě se probudit nechce.*“²²⁸ Výpověď noční ošetřovatelky Agnes příliš nepřekvapí, protože ji napadá totéž a čím víc ho pozoruje, lituje ho, ale ne pro jeho špatný zdravotní stav, ale proto, že chlapec nedokáže pochopit, že jeho osud jsou všichni lidé, kteří ho milují a myslí na něho. *Nemůže jim uniknout právě tak, jako nemůže uniknout sám sobě. Leda by se rozhodl, že se nevzbudí. Pak by se osud přece jen smál naposledy, a tedy nejlépe.* „*Justine?*“ *Naklonila se až těsně k oknu a zašeptala: „Nezvorej to.“*²²⁹

Osud k chlapci promlouvá a přesvědčuje ho o tom, že je dívkou nemilovaný, sama mu to přeci tehdy řekla. Justin ho odmítá poslouchat, ale osud je neoblomný a ve svém přemlouvání, aby Justin skončil se svým životem, pokračuje. *Přiznej si to, Justine, jak dlouho myslíš, že po tobě budou truchlit, až umřeš? Jak to myslíš, až? Prosím? Řekl jsi „až umřeš“.* *Ale přece si musíš sám uvědomovat, že je to jen otázka času! Je s tebou už skoro konec, Justine Casi.*²³⁰

---

²²⁶ ROSOFF, M. *S osudem v zádech*. Praha: Mladá fronta, 2010, s. 188.

²²⁷ ROSOFF, M. *S osudem v zádech*. Praha: Mladá fronta, 2010, s. 191.

²²⁸ ROSOFF, M. *S osudem v zádech*. Praha: Mladá fronta, 2010, s. 191.

²²⁹ ROSOFF, M. *S osudem v zádech*. Praha: Mladá fronta, 2010, s. 192.

²³⁰ ROSOFF, M. *S osudem v zádech*. Praha: Mladá fronta, 2010, s. 193.

Zdravotní stav se nelepší a Justin je převezen do londýnské nemocnice. Chlapec ze svého světa vnímá, jak ho zvedají a nakládají ho do sanitky, vidí do detailů prevoz svého těla do tamější nemocnice. Stále se nehodlá probrat, v tomto zvláštním stavu se cítí šťastný. Je dotčený, když neustále slyší matčin hlas, jenž ho vybízí k probuzení, byl by rád, kdyby na něj už nemluvila a nechala ho v klidu být. Její hlas zvenčí střídá hlas osudu, jenž Justin slyší uvnitř sebe. Tentokrát mu osud nabízí jedinečnou příležitost tvořenou z uklidňujících oblak, perleťové brány a věčného štěstí.

Od osudného okamžiku, kdy Justin zachránil svého mladšího bratra před smrtí, vnímá osud negativně. Považuje ho za příčinu všech katastrof, které se od té osudné chvíle v jeho životě odehrávají. Najednou se ale dozvídá, že je osud zodpovědný také za věci a okamžiky, za které by měl být vděčný. *Ale co všechny ty pěkné věci, které jsem pro tebe zařídil? Jako třeba co? Jako třeba Petra a Dorothea. Kde bys bez nich byl? To jsi jako zařídil ty, jo? Dalo by se to tak říct. Řekněme třeba, že jisté vztahy by se vůbec neuskutečnily, kdyby ses neostal do určité složité situace. Tomu tedy říkám skvělá výměna. Jak ti mám poděkovat? A co Agnes? Co s ní? Zasvětila tě docela dobře, no ne? Dobře? Pro koho dobře? Byla to katastrofa. Aha. Takže ty dobré věci, to je všechno tvoje zásluha, a za ty špatné můžu já?*²³¹

Justinův nejlepší kamarád Petr ho navštěvuje na Štědrý den odpoledne. Když vidí chlapce stále nehybně ležícího na posteli, uvažuje o tom, co je asi s Pejsou, kterého od Justinova zkolabování na tréninku už neviděl. Dochází k závěru, že aby jeho imaginární pes existoval, potřebuje Justina, který je při vědomí. Petrovu návštěvu střídá Dorothea, jež je na Justina nahněvaná. *„Co mám podle tebe dělat? Nebudu ti sedět vedle postele a fňukat a přesvědčovat tě, abys neumřel. Je to laciné a je to zbabělé. A ty takový ubožák nejsi, nebo jsem si aspoň myslela, že ne.“*²³²

Závěrečná část knihy přináší vyvrcholení příběhu. Rodina Justina střídme oslavuje Vánoce v hotelu poblíž londýnské nemocnice. Největší radost z dárku má Charlie, který si rozbalil balíček od svého staršího bratra Justina, v němž byl velký plyšový pes představující Pejsu. Zatímco si rodiče dávají v nemocničním bufetu malé občerstvení, Charlie se sám vydává hledat Justina. Díky své nadprůměrné inteligenci ho po krátkém bloumání po nemocničních chodbách nachází v jeho pokoji. *Konečně našel bratrovo nehybné tělo, a ačkoli byl příliš malý na to, aby chápal, co je meningitida a co je kóma, srovnal si sám v hlavě, co se děje. „On jenom spí,“ vysvětlovala mu to matka, „dělá hají.“ Ale dítě si myslelo: Nikdo přece*

²³¹ ROSOFF, M. *S osudem v zádech*. Praha: Mladá fronta, 2010, s. 197.

²³² ROSOFF, M. *S osudem v zádech*. Praha: Mladá fronta, 2010, s. 200.

*neprospí celé Vánoce.*²³³ Dítě je šťastné, že je opět u svého bratra a radostně tiskne svoji tvář na jeho. Mezi Charliem a Justinem dochází ke spojení, chlapci vzájemně slyší své myšlenky, což jim umožní spolu komunikovat. Dítě se mu při této příležitosti omlouvá za svůj tehdejší čin, kvůli kterému tohle všechno nastalo. *Mrzí mě, že jsem to všechno začal, tenkrát, jak jsem chtěl zkusit lítat, a vzal bych to zpátky, kdybych mohl, ale nemůžu. Tak se na to prosím tě podívej mýma očima: když umřeš, tak budu mít mrtvého bratra a místo tebe budu trpět já.*²³⁴

Justinovi se náhle vybaví nepříjemná situace, jež ho pronásleduje dlouhý čas. Právě tato klíčová situace byla impulzem k tomu, aby se začal bezhlavě bát osudu a zběsile před ním utíkal. Nikdy ho nenapadlo, že to mohla být pouze obyčejná náhoda, protože život sám o sobě je plný příčin a následků. *Charlie položil svou teplou dlaničku na Justinovu chladnou, nehybnou ruku. Už půjdu, řekl, brzo mě začnou hledat. Ale nechám ti tady svého psa, aby ti dělal společnost. To je tvůj pes. Já vím, že je, ale můžeš si ho tu zatím nechat. „Ahoj,“ zamumlalo dítě, přitisklo rty k bratrovu uchu a odbatolilo se. „Tak jo,“ odpověděl Justin, slabě, ale zřetelně.*²³⁵

Hra, kterou osud kdysi s Justinem započal, končí a chlapec je vítězem. Osud celou situaci komentuje tím, že jen málokdo nad tím vyhrává. *Tak jak to nakonec dopadlo? Víme tolik: Justin a Agnes žili šťastně až do smrti. A smutně až do smrti. Někdy oboje zároveň. A ne nezbytně spolu. Až navěky.*²³⁶

Knihy *S osudem v zádech* představuje ucelený realistický román s prvky fantastické literatury a magie psaný ve spisovném jazyce, prostřednictvím něhož se autorka věnuje problematice dospívání. Přesně vystihuje těžké okamžiky dospívajícího jedince při prvním opravdovém zamilování se, milování s dívkou i při konfrontaci s rodiči. Rosoffová skrze příběh zobrazuje vnitřní boj hlavního hrdiny, jehož frustrace, osamělost a obavy z toho, čím vším ho osud zasáhne, se promítají do jeho vztahu k rodičům i vrstevníkům a vedou ho k úniku do světa představ.²³⁷

Ústřední postava prochází během krátkého časového úseku řadou náročných situací, jež jsou odstartovány okamžikem, kdy se jeho roční bratr vyklání z otevřeného okna a hlavní hrdina ho na poslední chvíli zachrání před smrtí. Jiní by to považovali za velké štěstí, Justin si

---

²³³ ROSOFF, M. *S osudem v zádech*. Praha: Mladá fronta, 2010, s. 202.

²³⁴ ROSOFF, M. *S osudem v zádech*. Praha: Mladá fronta, 2010, s. 202.

²³⁵ ROSOFF, M. *S osudem v zádech*. Praha: Mladá fronta, 2010, s. 203.

²³⁶ ROSOFF, M. *S osudem v zádech*. Praha: Mladá fronta, 2010, s. 205

²³⁷ SLADOVÁ, J. et al. *Dětství a dospívání v současné literatuře pro děti a mládež*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2014, s. 79.

však uvědomí, jak je život pomíjivý a zjistí, že nemá kontrolu nad svým životem. V jeho těžkých chvílích při něm stojí přátelé, avšak *ani láska k bohémské fotografce Agnes a jeho proměna v mediální ikonu nedokážou chlapce zbavit vnitřního zmatku, pochyb a pocitu intenzivního a všudypřítomného ohrožení.*²³⁸

Kniha je jakýmsi dialogem mezi hlavním hrdinou a osudem. Dějové pasáže jsou prokládány krátkými vsuvkami, jimiž sám osud komentuje Justinovo jednání. Román na dětského recipienta působí jako skutečná hra na honěnou, v níž může být vítěz jen jeden.

Kniha končí slovy osudu, který se již nevěnuje protagonistovi románu, nýbrž samotnému čtenáři. *Odsud shora je pěkný výhled. Můžu se rozhlížet po světě a všechno vidím. Například vidím tebe.*²³⁹

---

²³⁸ SLADOVÁ, J. et al. *Dětství a dospívání v současné literatuře pro děti a mládež*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2014, s. 80.

²³⁹ ROSOFF, M. *S osudem v zádech*. Praha: Mladá fronta, 2010, s. 206.

4 Srovnání románů Čik a S osudem v zádech

Wolfgang Herrndorf svým románem *Čik* vytvořil neobyčejný příběh o pravém přátelství, ukradeném autě, první lásce a dobrodružné cestě východním Německem, jež měla vést do Tramtárie. Kniha zobrazuje dospívání chlapeckého hrdiny Maika Klinkenberga, který musí čelit nesnadným životním situacím, jež s sebou toto náročné období přináší. *Člověk může být nudnej a k tomu nemít kamarády. A já se bojím, že to je můj případ.*²⁴⁰ Obrazem dospívání se zabývá i dílo autorky Meg Rosoffové *S osudem v zádech*, v němž se hlavní hrdina David, později Justin, snaží dostat svůj život pod kontrolu.

Společným rysem těchto románů je dospívající chlapecký hrdina, jenž bojuje s náročným vývojovým obdobím. Zatímco Maik bere svůj život do vlastních rukou, David postupně zjišťuje, že je jeho život řízen osudem a jediné možné řešení je ukrýt se před ním. *Panebože, říkal si v duchu, když si čistil zuby. Musím se schovat. Ne, ne schovat. Zmutovat. Stát se nerozpoznatelným.*²⁴¹ Oba hrdinové se ocitají ve velmi kritické situaci, kterou se chystají řešit po svém. Zatímco hrdina Rosoffové mění kvůli nepříznivým okolnostem svoji identitu, protagonista Herrndorfova románu Maik v sobě nachází sílu i odvalu, podniká cestu kradeným automobilem se svým kamarádem a vydává se tak hledat štěstí daleko od svého domova. Oba autoři ve svých dílech řeší náročné rodinné vztahy a poměry. Maikova matka je závislá na alkoholu, a proto opakovaně podstupuje protialkoholní léčbu, otec má o ni velký strach, ale jakmile je jeho žena na cestě do léčebny, odjíždí se svou milenkou na dovolenou. Maik se cítí opuštěný, což je hlavním impulzem k tomu, aby se společně s Čikem vydal na cestu za dobrodružstvím. Rodiče hlavního hrdiny z knihy *S osudem v zádech* na svého syna Davida nemají dostatek času, protože se jim narodilo dítě, jež na sebe bere všechnu pozornost. Chlapec situaci chápe, uvědomuje si, že malý Charlie potřebuje jejich veškerou péči, na svou tíživou situaci však zůstává zcela sám a po krátkém čase trpí paranoidními představami, z nichž není cesty zpět.

Oba příběhy dokonale vystihují důležitost přátelství. Ačkoliv to na začátku nevypadá na žádné kamarádství, Maik se brzy seznamuje se svým novým ruským spolužákem Čikem a i přes počáteční averzi se spolu chlapci brzy spřátelí. Maik je na konci příběhu Čikovi za společnou cestu vděčný, díky němu si uvědomil, co znamená být doopravdy šťastný. Protagonista druhého románu se vlivem své změny osobnosti stává outsiderem, všichni ho vnímají jako podivína a nikdo se s ním nechce stýkat. Je proto překvapený, když o něj Petr

²⁴⁰ HERRNDORF, W. *Čik*. 1. vyd. Praha: Argo, 2012, s. 27.

²⁴¹ ROSOFF, M. *S osudem v zádech*. Praha: Mladá fronta, 2010, s. 13.

Princ projeví přátelský zájem, od té doby stojí chlapec v jeho nelehkých situacích vždy při něm.

Postavy románů se intenzivně sbližují s opačným pohlavím. Na dobrodružné cestě potkává Herrndorfův hrdina Maik dívku jménem Isa. Seznámí se na skládce, na níž Maik s Čikem hledají vhodné věci k tomu, aby mohli ukrást benzín z jiného automobilu, dívka jim je na začátku velmi nesympatická. *Na smetišti to nebylo tak cítit, protože smrdělo celý smetišť. Ale teď z ní vycházel vážně úděsný smrad. Kdybychom byli v komiksu, rojily by se jí kolem hlavy mouchy. A navíc pořád mluvila.*²⁴² Isa s nimi nakonec stráví několik dní a s Maikem se intimně sblíží u jezera, kde ji poprvé uvidí nahou, když si sundá oblečení s úmyslem vykoupat se vodě. Chlapec je jejím mokrým nahým tělem vzrušený a zjišťuje, že se do ní právě zamiloval. Svými pocity je zmatený, jelikož do té doby měl ve svém srdci Tatjanu, spolužačku, do níž byl platonicky zamilovaný. Protagonista díla *S osudem v zádech* potkává svoji budoucí lásku Agnes v obchodě s oblečením. V krátkém čase se sblíží, David u ní dokonce bydlí i přes to, že je o několik let starší, jejich vztah ale končí nešťastně. Agnes již nemůže tolerovat Davidovy nálady a paranoidní představy. Chlapec je zdrcený, vyčítá jí, že ho pouze využila a posléze opustila.

Sexualita v románech úzce souvisí s dospíváním chlapeckých protagonistů. Hlavní hrdina knihy *S osudem v zádech* přijde o panictví s Agnes a od tohoto okamžiku je téměř posedlý sexem. *Proč se mě nezeptá na něco, na co znám odpověď, třeba jako Chceš se se mnou znova pomilovat?*²⁴³ Chlapec Maik z románu Rosoffové pohlavní život ještě neprovozuje, určité fyzické vzrušení však pociťuje. *Položila mi ruku na koleno a mně se zdálo, jako by mi někdo polil obličej horkou vodou.*²⁴⁴

Oba autoři se v románech dotýkají problematiky homosexuality. Herrndorf vytvořil homosexuálního hrdinu Čika, jenž svoji orientaci před svým nejlepším kamarádem tají až do té doby, než si je jeho kvalitami naprosto jistý. Maik jeho orientaci neodsuzuje, právě naopak. *Čik si opřel hlavu o přístrojovou desku. Položil jsem mu dlaň na krk a pak jsme seděli a poslouchali Baladu pro Adélku a já na chvíli zvažoval, že bych mohl bejt taky teplej.*²⁴⁵ V druhém románu se tato tematika objevuje ve chvíli, kdy si Davidovi rodiče všimnou, že syn prochází řadou změnou, mají strach z toho, že je gay.

---

²⁴² HERRNDORF, W. *Čik*. 1. vyd. Praha: Argo, 2012, s. 139.

²⁴³ ROSOFF, M. *S osudem v zádech*. Praha: Mladá fronta, 2010, s. 108.

²⁴⁴ ROSOFF, M. *S osudem v zádech*. Praha: Mladá fronta, 2010, s. 152.

²⁴⁵ HERRNDORF, W. *Čik*. 1. vyd. Praha: Argo, 2012, s. 189.

Z hlediska jazykové stránky využívá Rosoffová ve většině textu spisovný jazyk. Herrndorf však používá převážně nespisovnou formu jazyka, využívá obecnou češtinu, vyskytují se zde vulgarismy, jimiž autor přibližuje dětskému recipientovi dialogy dvou dospívajících chlapeckých hrdinů. „*Ty seš fakt votravnej. Můj děda bydlí někde v prdeli světa v zemi, která se jmenuje Tramtárie. A my tam zejtra pojedeme.*“²⁴⁶ Z hlediska formy je jeho dílo psáno ich-formou. Román Meg Rosoffové je naopak v er-formě a vypravěčem je sám osud, který během příběhu promlouvá k dětským recipientům.

---

²⁴⁶ HERRNDORF, W. *Čik*. 1. vyd. Praha: Argo, 2012, s. 88.

Závěr

Cílem diplomové práce bylo zaměřit se na dospívajícího hrdinu v současné světové literatuře pro děti a mládež. Pro zpracování daného tématu byli vybráni dva světoví autoři, kteří se ve svých románech zabývají právě tímto vývojovým obdobím člověka. Hlavním cílem práce se stala analýza a interpretace vybraných titulů Wolfganga Herrndorfa a Meg Rosoffové zaměřující se na dobu dospívání. Oba autoři ve svých dílech zobrazují řadu problémů, mezi něž patří rodinná problematika a mezilidské vztahy, sociální i generační rozdíly, role dospívajícího jedince ve společnosti, obraz outsiderství, homosexuality a v neposlední řadě se zabývají alkoholismem.

Stěžejním úkolem bylo poukázat na dospívání jako jedno z náročných vývojových období, účelem bylo zaměřit se na chlapeckého dospívajícího hrdinu a sledovat, jak ho toto kritické období ovlivňuje v jeho chování i jednání ve vztahu k sobě samému i v interakci s druhými lidmi. Při samotné analýze a interpretaci děl jsme se zaměřili na několik klíčových informací. Zajímalo nás, jak období dospívání prožívají hrdinové románů, jakým stylem se budou vypořádávat s touto kritickou etapou života. Nastínili jsme vztahy mezi chlapci a jejich rodiči. Zabývali jsme se dívkami, jež vstoupily do života obou hrdinů, věnovali jsme se sexuálními vztahy s opačným pohlavím i samotnou úlohou sexu v životě dospívajících protagonistů, vyzdvihli jsme úlohu přátelství, jež neodmyslitelně patří k životu a detailně jsme se zaobírali samotnými pocity hlavních hrdinů.

Byla provedena analýza a interpretace románů *Čik a S osudem v zádech*, vlivem nichž jsme došli k závěru, že jedinci v období dospívání prožívají vnitřní rozkol či konflikt vyplývající z tlaku společnosti. Na dospívající jsou kladeny vysoké nároky, musí se podřídit určitým normám chování, které jsou u dospělého člověka vyžadovány. Autoři zobrazili chlapecké protagonisty v obtížné životní situaci, ústřední postavy prožívají vnitřní zmatek a svůj nelehký stav se snaží řešit po svém. Ačkoliv se mnohdy zdá, že je boj s životními překážkami marný, hrdinové se nevzdávají a svému osudu nepodléhají.

Po rozboru obou děl bylo dílčím cílem provést srovnání těchto románů. V této pasáži jsme podrobně popsali společné znaky obou příběhů. Hrdinové prochází náročným vývojovým obdobím nazývaným se dospívání, chlapci navíc prožívají těžkou rodinnou situaci, v Herrndorfově díle je matka závislá na alkoholu a otec má poměr s milenkou. V románu Rosoffové se rodičům narodí dítě, jež vyžaduje jejich veškerou péči a pozornost a hlavní hrdina tak zůstává na své nedospělé problémy sám. Oba hrdinové jsou se svým současným

životem nespokojeni a svoji situaci se snaží řešit po svém. Maik z románu *Čik* odjíždí se svým kamarádem na dobrodružnou cestu východním Německem do země, která zřejmě ani neexistuje, protagonista díla *S osudem v zádech* si dokonce mění identitu. Další shodu, kterou můžeme v románech nalézt, je intimní sblížení s opačným pohlavím, zatímco čtrnáctiletý hrdina Maik se pouze kochá pohledem na Isino nahé tělo, sotva o dva roky starší ústřední hrdina David prožije s dívkou svůj první pohlavní styk, z něhož je zklamaný. Společným rysem je mimo jiné i obraz skutečného přátelství, bez něhož by se naši protagonisté neobešli.

Součástí diplomové práce bylo zaměřit se na život a tvorbu Wolfganga Herrndorfa a Meg Rosoffové, již se svou vynikající tvorbou zapsali mezi přední autory současné světové literatury pro děti a mládež.

Svým strhujícím a výjimečným příběhem poskytují oba tituly určitou pomoc čtenářům, kteří se zrovna nachází v tomto kritickém vývojovém období. Identifikace s protagonisty románů pomůže recipientům snáze překonat tuto bouřlivou etapu života. Čtenáři mají možnost nahlédnout do života svých hrdinů a prožívat s nimi jejich náročné situace, skrze nich se mohou lépe vypořádat se svým současným tíživým stavem.

Seznam použité literatury a pramenů

Literatura

ČAČKA, Otto. *Psychologie duševního vývoje dětí a dospívajících s faktory optimalizace*. 1. vyd. 1. Brno: Doplněk, 2000. 377 s. ISBN 80-7239-060-0.

ČEŇKOVÁ, Jana et al. *Vývoj literatury pro děti a mládež a její žánrové struktury: adaptace mýtů, pohádek a pověstí, autorská pohádka, poezie, próza a komiks pro děti a mládež*. 1. vyd. Praha: Portál, 2006. 171 s. ISBN 80-7367-095-X.

DANEK, Ján, SIROTOVÁ, Mariana, FRÝDKOVÁ, Eva. *Hodnotová orientácia v procese výchovy a vzdelávania*. 1. vyd. Brno: Tribun EU, 2013. 334 s. ISBN 978-80-263-0514-9.

HERRNDORF, Wolfgang. *Čik*. 1. vyd. Praha: Argo, 2012. 221 s. ISBN 978-80-257-0671-8.

LEDERBUCHOVÁ, Ladislava. *Průvodce literárním dílem: výkladový slovník základních pojmů literární teorie*. 1. vyd. Jinočany: H & H, 2002. 355 s. ISBN 80-7319-020-6.

GECKOVÁ, Andrea, Marcel PUDELSKÝ a Jitse P. VAN DIJK. Vplyv rodičov a rovesníkov na správanie adolescentov súvisiace so zdravím. *Psychológia a patopsychológia dieťaťa*. 2000, 35(3), 233-241.

MANDYS, Pavel et al. *2x101 knih pro děti a mládež: nejlepší a nejvlivnější knihy*. 1. vyd. Praha: Albatros, 2013. 430 s. ISBN 978-80-00-03336-5.

MATĚJČEK, Zdeněk, DYTRYCH, Zdeněk. *Děti, rodina a stres: [vybrané kapitoly z prevence psychické zátěže u dětí]*. Praha: Galén, 1994. 214 s. ISBN 80-85824-06-X.

MATĚJČEK, Zdeněk, DYTRYCH, Zdeněk. *Krizové situace v rodině očima dítěte*. 1. vyd. Praha: Grada, 2002. 128 s. ISBN 80-247-0332-7.

MATĚJČEK, Zdeněk. *Rodiče a děti*. 2. vyd. Praha: Avicenum, 1989. 335 s. ISBN neuvedeno.

MATOUŠEK, Oldřich. *Rodina jako instituce a vztahová síť*. 3. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 2003. 161 s. ISBN 80-86429-19-9.

MOCNÁ, Dagmar a Josef PETERKA. *Encyklopedie literárních žánrů*. 1. vydání. Praha; Litomyšl: Paseka, 2004. 699 s. ISBN 80-7185-669-X.

PETERKA, Josef. *Teorie literatury pro učitele*. 3. vydání. Jíloviště: Mercury Music, 2007. 346 s. ISBN 978-80-239-9284-7.

ROSOFF, Meg. *S osudem v zádech*. 1. vyd. Praha: Mladá fronta, 2010. 205 s. ISBN 978-80-204-2133-3.

ŘÍČAN, Pavel. *Cesta životem: [vývojová psychologie]: přepracované vydání*. 3. vyd. Praha: Portál, 2014. 390 s. ISBN 978-80-262-0772-6.

SLADOVÁ, Jana et al. *Dětství a dospívání v současné literatuře pro děti a mládež*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2014. 126 s. ISBN 978-80-244-4025-5.

ŠIMÍČKOVÁ-ČÍŽKOVÁ, Jitka. *Vývojová psychologie: studijní opora*. 1. vyd. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, 2013. 96 s. ISBN 978-80-7464-302-6.

THOROVÁ, Kateřina. *Vývojová psychologie: proměny lidské psychiky od početí po smrt*. 1. vyd. Praha: Portál, 2015. 575 s. ISBN 978-80-262-0714-6.

VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie: dětství a dospívání*. 2. vyd. Praha: Karolinum, 2012. 531 s. ISBN 978-80-246-2153-1.

Internetové zdroje

Wolfgang Herrndorf. *Rowohlt* [online]. Dostupné z: <<http://www.rowohlt.de/autor/wolfgang-herrndorf.html>> [cit. 2017-02-19].

Wolfgang Herrndorf ist tot. *Spiegel* [online]. Dostupné z:
<http://www.spiegel.de/kultur/literatur/wolfgang-herrndorf-ist-tot-a-918864.html>. [cit. 2017-02-19].

Eva Labusová [online]. Dostupné z: < http://www.evalabusova.cz/clanky/vztah_otce.php.>
[cit. 2016-11-23].

Meg Rosoff. *Good read* [online]. Dostupné z:
<http://http://www.goodreads.com/author/show/93575.Meg_Rosoff.> [cit. 2017-04-12].

ANOTACE

Jméno a příjmení:	Bc. Tomáš Pírek
Katedra:	Katedra českého jazyka a literatury
Vedoucí práce:	doc. PhDr. Vlasta Řeřichová, CSc.
Rok obhajoby:	2017

Název práce:	Dětský a dospívající hrdina v současné světové literatuře pro děti a mládež
Název v angličtině:	The child and adolescent protagonist in contemporary world literature for children and youth
Anotace práce:	Práce se zabývá dětským a dospívajícím hrdinou v současné světové literatuře pro děti a mládež. Její součástí je analýza a interpretace vybraných děl současných spisovatelů Wolfganga Herrndorfa a Meg Rosoffové, kteří se tímto tématem ve svých románech zabývají. Diplomová práce zobrazuje prostřednictvím literárních děl dospívajícího chlapeckého hrdinu ve svém náročném vývojovém období.
Klíčová slova:	dospívání, dětský hrdina, dospívající hrdina, současná světová literatura pro děti a mládež, Wolfgang Herrndorf, Meg Rosoffová
Anotace v angličtině:	This thesis deals with the topic of the child and adolescent protagonist in contemporary world literature for children and youth. The analysis and interpretation of books by two authors, Wolfgang Herrndorf and Meg Rosoff, are included, as they implemented this topic into their novels. The thesis portraits through these books an adolescent protagonist in their exacting growing up period.
Klíčová slova v angličtině:	adolescence, child protagonist, adolescent protagonist, contemporary world literature for children and youth, Wolfgang Herrndorf, Meg Rosoff
Přílohy vázané v práci:	
Rozsah práce:	71
Jazyk práce:	český